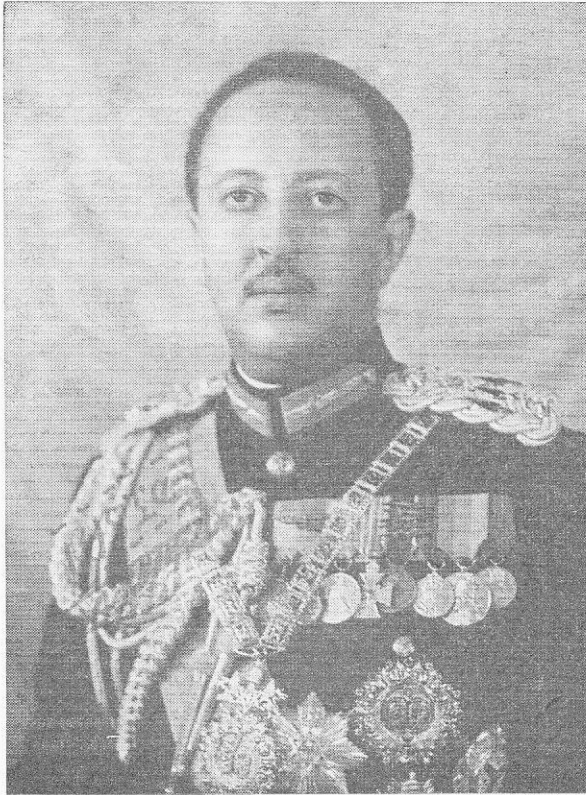

ቀዳማዊ ሐዘን ደህረ ሥላሴ ፡ ንጉሠ ነገሥት ስኢትዮጵያ ።

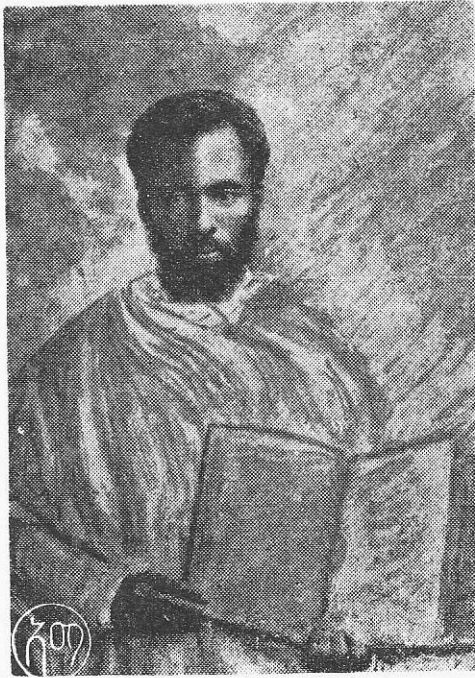
ዘንሙ ፡ ዝነገሩት ፡ ፊደላት ፡ ሮማይስጥ ፡ ወመጽአ ፡ ወሓይዝት ፡ ትምህር
ታት ፡ ካልእን ፡ ወነፍሱ ፡ ነፋሳት ፡ ልሳናት ፡ አፍኦ ፡ ወገፍዕዎ ፡ ለውእቱ ፡ ቤት ፡
ልሳነ ፡ ግእዝ ፡ ወዐምሐራ ፡ ወኢወድቀ ፡ እስመ ፡ ዲበ ፡ ኩቲሕ ፡ ን ደለ ፡ ሥላሴ ፡
ተመሥረተ ።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፌዴራል ሚኒስትር ሰላሳ ገብረ ሥላሴ ።

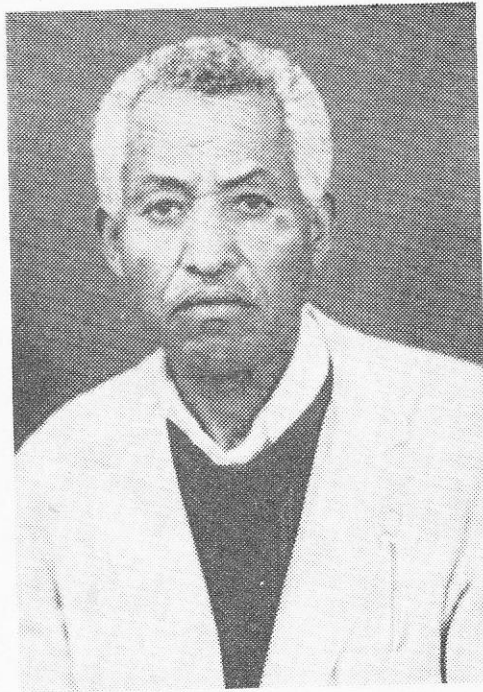
From the Library of
ፍጹክ አጥላው ወልደ ዮሐንስ
FESSEHA ATLAW WOLDE YOHANNES

From the Library of
ፍጹህ አጥሎ ወልደ ሥጋን
FESSEHA ATLAW WOLDE YOHANNES

እናንተ ፡ እንጂ ፡ ናችኹ ፡ ያፍሪቃ ፡ ራስ ፡ ቅል ፡
ባለዘውድ ፡ ቋንቋ ፡ ባለነጻ ፡ አክሊል ።
ግእዝ ፡ ዐማርኛም ፡ ኹለቱ ፡ ቋንቋች ፡
ታላቅ ፡ ታናሽ ፡ አባይ ፡ ያፍሪቃ ፡ ወንዞች ፤
ካፍሪቃ ፡ ዐልፈው ፡ ተርፈው ፡ በባሕር ፡ በዮብስ ፡
ገና ፡ ይሰፋሉ ፡ እንደግዜር ፡ መንፈስ ።
ሰላማርኛና ፡ ስለ ፡ ግእዝ ፡ ክብር ፡
ዋዜማ ፡ ተቁማል ፡ በብዙ ፡ አህጉር ።

አለቃ ፡ ዚያነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ቤተ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ።

ጸሎት ፡ ወመወድስ ።

አ ፡ ባዕል ፡ እግዚአብሔር ፡
 ምሉእ ፡ ሀኪት ፡ ገብርክ ፡ እጽኑሐክ ፡ ጸኒሐ ፡
 ከመ ፡ ተሀበኒ ፡ ሊተ ፡ ወርቀ ፡ መለኮት ፡ ፈሪሀ ።
 ወአጎሥሥ ፡ እምኔክ ፡
 ኢትምትር ፡ አስካል ፡ ዕድሜየ ፡ ለገሚድ ፡ ዘበጽሐ ፡
 እንበለ ፡ ንስሐ ፡ ማእረረ ፡ ሎጥ ፡
 እንዘ ፡ በላዕሌሁ ፡ ታሌዕል ፡ ማዕጸደ ፡ ሞት ፡ በሊኅ ።
 ዕወርሂ ፡ ልበ ፡ ዚኣየ ፡ ውስተ ፡ ፍኖ ፡ አሚን ፡ ክልሐ ፡
 ወልደ ፡ ቤተ ፡ ጻዊት ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ዐይነ ፡ አሚኖቱ ፡ እስክ ፡ አብርሀ ።
 ወመራሕያን ፡ ተምዑ ፡ ወገወጽዎ ፡ ብዙኅ ፡
 ከመ ፡ ያርምም ፡ ተሞጢሐ ፡ ዘጽልመት ፡ መዋጥሐ ፤
 እንበይነ ፡ ሃይማኖት ፡ ብርሃን ፡ እስመ ፡ አዕበየ ፡ ጸሪሐ ።
 (ከመ ፡ ያርምም ፡) ፤

ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ።

ዐ ዲ ስ ፡
ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ።

በካህናትና ፡ በሀገረ ፡ ሰብ ፡ ቋንቋ ፡

ተ ጸ ፈ ፡
ከደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ዘሀገረ ፡ ወግዳ ፡
የፊደሉ ፡ ተራ ፡ አቡጊዳ ።

ካ፲፱፻፳፩ ፡ እስካ፲፱፻፶፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡

—የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡
ቀዳማዊ ፡ ዐጤ ፡ ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡
በነገሡ ፡ ባ፯ ፡ ዘመን ፡

ታተመ ፡
በአርቲስቲክ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡
፲፱፻፷፪ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ።
(1970)

From the Library of

የኢትዮጵያ ፡ ወጪ ፡ የገንዘብ

የፍጥነት ፡ ሰጪ ፡ የገንዘብ

ማ ነ ቃ ቂ ያ ።

ያገሩን ፡ ቋንቋ ፡ ተምሮ ፡ ንባብ ፡ ከጽፈት ፡ ሳያውቅ ፡
 ያማርኛን ፡ ግስ ፡ በማቃለል ፡ ግእዝን ፡ ደግሞ ፡ በመናቅ ፡
 የፈረንጅ ፡ ፊደል ፡ አጥንቶ ፡ ምንም ፡ ቢያስተውል ፡ ቢራቀቅ ፡
 የሰው ፡ ወርቅ ፡ አያደምቅ ፤ አያደምቅ ፡ የሰው ፡ ወርቅ ።

አለፈቃድ ፡ ማሳተምና ፡ ለውጦ ፡ ገልብጦ ፡ አዛውሮ ፡ መጽፍ ፡
 ወደ ፡ ሌላም ፡ ቋንቋ ፡ መተርጉም ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ ነው ።

የፌዴራል ሚኒስቴር ማህተም
 ቁጥር ፻፲፱/፳፻፲፱

የፌዴራል ሚኒስቴር ማህተም

መ ግ ለ ጫ ።

ይህ ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ የተጻፈበት ፡ ምክንያት ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡
ንጉሣዊ ፡ ማዘዣ ፡ ነው ።

፫፻፵፯ ፡

፯ኛ ፡

ንጉሥ ፡ ተፈሪ ፡ የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ዐልጋ ፡ ወራሽና ፡ ባለሙሉ ፡ ሥልጣን ፡ እንደራሴ ።

ይድረስ ፡ ከአለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ።

እንደ ፡ ምን ፡ ሰንብተኛል ፤ እኔ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይመስገን ፡ ደኅና ፡ ነኝ ። ያገራችንን ፡
የቋንቋ ፡ ድኸነት ፡ መቼም ፡ የምታውቀው ፡ ነው ፤ ስለዚህ ፡ ዲክሲዎኔር ፡ እንዲገለበጥ ፡ አዝ
ዣለኹና ፤ ለዚሁ ፡ ሥራ ፡ ላቶ ፡ ብሩ ፡ ረዳት ፡ ኾነኸ ፡ የተቻለኸን ፡ ያኸል ፡ ዐብራችኹ ፡
እንድትሠሩ ፡ ይኹን ።

የካቲት ፡ ፳፯ ፡ ቀን ፡ ፲፱፻፳፩ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፤ ዐዲስ ፡ አበባ ።

የታዘዘውም ፡ የሥራ ፡ ዐቅድ ፡ አሳሳቢዎቼ ፡ ባቀረቡት ፡ አስተያየት ፡ ላሩስ ፡ ያሳተመ
ውን ፡ ትልቁን ፡ የፈረንሳይ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ወዳማርኛ ፡ ተርጉሞ ፡ ዐማርኛን ፡ ከዚያ ፡
ለመልቀምና ፡ ለመሰብሰብ ፡ ነበረ ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ይህ ፡ አደራረግ ፡ አስቸጋሪ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡
በውጥን ፡ ቀረ ። ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ አለቃ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ግእዝን ፡ ትቼ ፡ ዐማርኛ ፡
ልጽፍ ፡ አይገባኝምና ፡ በአበገደ ፡ ተራ ፡ አንተ ፡ ዐማርኛውን ፡ ሰብስብ ፡ ጊዜ ፡ ባገኝ ፡ እተረ
ጉመዋለኹ ፡ አለዚያ ፡ እንደ ፡ ዠመርክ ፡ ትጨርሰዋለኸ ፡ ብለው ፡ ይህን ፡ ንጉሣዊ ፡ ደብዳቤ ፡
በታላቅ ፡ ዐደራ ፡ አስረከቡኝ ። (ወደ ፡ ጌላ ፡ ተመልሰኸ ፡ ሥዕሉን ፡ ተመልከት) ።

እሳቸውም ፡ የግእዝን ፡ ሰዋስውና ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ጽፈው ፡ ከጨረሱ ፡ በኋላ ፡ የሐንሰ ፡
አፈ ፡ ወርቅ ፡ በ፴፬ኛ ፡ ድርሳኑ ፡ «እስመ ፡ ተነጥሎ ፡ ሊቅስ ፡ ግብር ፡ እኩይ ፡ ውእቱ» ፡ እንዳለው ፡
ኹሉ ፡ ወደማይመለሱበት ፡ እገር ፡ ስለ ፡ ኼዱ ፡ እኔ ፡ የጻፍኩት ፡ ከሥራ ፡ መልስ ፡ በዕረፍት ፡
ጊዜ ፡ በመኾኑ ፡ ሥራው ፡ በ፴ ፡ ዓመት ፡ ተፈጽመ ።

መ ቅ ድ ም ።

ፈረንጆች፡ የኢትዮጵያ፡ መንበረ፡ መንግሥት፡ በጉንደር፡ ከነበረበት፡ ዘመን፡ ዝም
ረው፡ በየጊዜው፡ ያማርኛን፡ ግስ፡ እየጻፉ፡ አሳትመዋል ። ከኹሉ፡ አስቀድሞ፡ ባጭሩ፡
ጽፎ፡ ያሳተመው፡ ሉዊል፡ ይባላል ።

ጀኛው፡ ጀርመናዊው፡ ኢዝንበርግ፡ ነው ። እሱም፡ ዐማርኛን፡ ከትግሪኛ፡ ሳይለይ፡
ደባልቆ፡ ጽፏል፤ ምክንያቱም፡ በትግራይ፡ ተቀምጦ፡ ትግሮችንና፡ ያማራ፡ ነጋዶችን፡ ስለ፡
ጠየቀ፡ ይኸናል ።

፫ኛው፡ አንቷን፡ ዳባዲ፡ ነው፤ እሱም፡ በጉንደር፡ ተቀምጦ፡ የጉንደርንና፡ የሺዋን፡
የጉዝግምን፡ የትግራን፡ ሊቃውንት፡ እየጠየቀ፡ የተቻለውን፡ ያኸል፡ ከግእዝ፡ እያሰማማ፡
ጽፎ፡ አሳትሞታል፤ አንዳንድ፡ ዐረብኛም፡ አግብቶበታል ። ጉንደር፡ የኹሉ፡ መሰብሰቢያ፡
መዲና፡ ስለ፡ ኾነች፡ ዛሬ፡ የማይነገር፡ ብዙ፡ ዐማርኛ፡ ይገኝበታል ። ከኢዝንበርግ፡ ያንቷን፡
ዳባዲ፡ ይሻላል ።

፬ኛው፡ አግናጥዮስ፡ ጉይዲ፡ ነው፤ እሱም፡ በጣሊያን፡ ከተማ፡ በሮማ፡ ተቀምጦ፡
ከኢትዮጵያ፡ ሊቃውንት፡ በውቀት፡ መዝሙሪያ፡ የኾኑ፡ አራት፡ ዐይና፡ የተባሉ፡ ታላቁን፡
ሊቀ፡ ሊቃውንት፡ ያንከበሩ፡ መምህር፡ ክፍሌን፡ እየጠየቀ፡ አንዳንድ፡ ዕብራይስጥና፡
ዐረብኛም፡ እየጨመረ፡ በካህናት፡ ዐማርኛ፡ አሳጥሮ፡ ጽፎታል ። የተረሳ፡ ስም፡ የቀድሞ፡
ወግና፡ ታሪክም፡ ዐልፎ፡ ዐልፎ፡ ይገኝበታል ። ዳግመኛም፡ መምህር፡ ክፍሌ፡ የብሉይና፡
የሐዲስ፡ የሊቃውንት፡ ያቡ፡ ሻህር፡ የመጽሐፈ፡ መነኮሳት፡ (ያራቱ፡ ጉባኤ)፡ አስተማሪ፡
ስለ፡ ነበሩ፡ የዛሬ፡ ሰዎች፡ የማያውቁት፡ ቋንቋ፡ ተጽፎበታል ። አንቷን፡ ዳባዲን፡ በመ
ከተል፡ እንደ፡ ሮማይስጥ፡ ፊደል፡ የአዐንና፡ የሀሐጎን፡ የሠሰን፡ የጸፀንም፡ ተራ፡ አንዳንድ፡
ወገን፡ ከማድረጉ፡ በቀር፡ የርሱ፡ ግስ፡ ወደ፡ ፊት፡ ለሚጽፉ፡ አብነት፡ ይኸናል ።

፭ኛው፡ የፈረንሳይ፡ መነኮሴ፡ አባ፡ ቤትማን፡ ነው ። እሱም፡ ዐዲስ፡ አበባ፡ ተቀምጦ፡
የትግራን፡ መነኮሳት፡ እየጠየቀ፡ ጽፎታል፤ ትግሪኛውን፡ ጉንደርኛ፡ ጋልኛውን፡ የሺዋ፡
ዐማርኛ፡ ብሉታል፤ ብዙ፡ ጊዜ፡ የጠየቃቸው፡ ትግሮችና፡ ጋሎች፡ እንደ፡ ኾኑ፡ በዚህ፡
ይታወቃል ። የርሱ፡ ግስ፡ ምንም፡ ስሕተት፡ ቢኖርበት፡ አንቷን፡ ዳባዲና፡ ጉይዲ፡ ከጻፉት፡
ይበዛል ።

ባላዋቂ፡ ቤት፡ እንግዳ፡ ናኘበት፡ እንዲሉ፤ ባ፲፰፻፹፱፡ ዓ፡ ም፡ የግእዝን፡ ሰዋሰው፡
ያሳተሙ፡ ሰዎች፤ አብነት፡ አሞሌ፡ ዋልጋ፡ በጋር፡ ግድነት፡ ሐርነት፤ ወረበበ፡ ሐንከበ፡
ጢበ፡ መረበ፡ ማህየበ፡ ተአወሰ፡ ተመነሰ፡ ተርኩሰ፡ ጸሰጠመ፡ ጸርቄመ፡ መድሐ፡ ስተመ፡
ወሰከመ፡ አረመ፡ ታኤሰ፡ እያሉ፡ ዐማርኛውን፡ በግእዝ፡ ቦታ፡ እንዳገቡትና፡ ግእዝ፡ ያል
ኾነውን፡ ፈጠራ፡ በብዛት፡ እንደ፡ ጨመሩበት፤ ዐማርኛን፡ ያሰፋ፡ መስሎት፡ ባ፩፡ አዕማድ፡
የማይገሰሰውን፡ አንቀጽ፡ እየገሰሰ፡ ጽፏል፤ ያንዱን፡ ቃል፡ ከሌላው፡ አዛንቆታል፤ (ደባል
ቆታል) ። ዛታ፡ ዐዘለ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ዘዘተ፡ ዘዘለ፡ እያለ፡ ልብ፡ ወለድ፡ ግስ፡ ይጽፋል ።

ይህም፡ ይህ፡ ነው፤ በዚህ፡ ላይ፡ ደግሞ፡ ከግእዙ፡ የማይለየውን፡ የካዕቡንና፡ የግልሱን፡
የራሳቸውንና፡ የኃምሱን፡ የሳድሱንና፡ የሳብዑን፡ ተራ፡ እንደ፡ ባለዋየሉ፡ እንደ፡ ፈረንጅ፡
ግስ፡ ለያይቶ፡ ጽፎታል ። ነገር፡ ግን፡ ያማርኛ፡ መዝገበ፡ ቃላት፡ ሐሳብ፡ በልባቸው፡ የሌለ፡
ያገራችን፡ ካህናት፡ አይታጡምና፤ በነሱ፡ አንጻር፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ሊመሰገን፡ ይገባዋል ።

በንግሊዝ፡ በፈረንሳይ፡ በጣሊያን፡ ቋንቋ፡ ተተርጉሞ፡ በየጊዜው፡ የታተመው፤ ኹለ
ቱን፡ አዐና፡ ሦስቱን፡ ሀሐጎን፡ ኹሉቱን፡ ሠሰ፡ ኹሉቱን፡ ጸፀ፡ ለይቶ፡ ያልጻፈ፡ ያማርኛ፡
ግስ፡ ጥቅምነቱ፡ ለውጭ፡ አገር፡ ሰዎች፡ ብቻ፡ ስለ፡ ኾነ፡ ላማሮች፡ የሚጠቅምና፡ የሚ
ረባ፡ ይህን፡ ዐዲስ፡ ያማርኛ፡ ግስ፡ አውጥተናል ።

የፊደሉም፡ ተራ፡ አበገጉ ደጀህ ወዘዣ ሐጎች ጠጪ የከኩኸ ለመነሻ ሠዕፈጸፀ ቀቂረሰሽ ተቸጸጥ፡ ነው።

ግጥም ።

የጌታችን፡ ዕድሜ፡ ሰባት፡ ዓመት፡ ሲያክል፡
ለመምር፡ ሰጠችው፡ እናቱ፡ ድንግል።
መምሩም፡ ሲያስተምረው፡ አለው፡ አሌፍ፡ በል፤
በታምረየስ፡ ተጽኛል፡ ይህ፡ ቃል።
ጌታም፡ ለመምሩ፡ ጥያቄ፡ ሰጠው፤
ምስጢረ፡ ፈጣሪን፡ ገልጦ፡ ሊያስረዳው፡
ምንት፡ ትርጓሜሁ፡ ለአሌፍ፡ አለው።
አሌፍ፡ ስለ፡ ኾነ፡ የፊደሎች፡ በኩር፡
የትም፡ አገር፡ የለ፡ በሀ፡ መዝሙር።
ዕብራይስጥና፡ ዐረብ፡ ሱርስትም፡ ይቅሩና፡
በትግሬ፡ ግዛት፡ በአኩስም፡ መዲና፡
የላባ፡ ፊደል፡ ግእዝ፡ ያባተው፡
በአ፡ ነበርና፡ የሚዝምረው፡
ለሀ፡ መነሻነት፡ ምስክር፡ የለው፤
እንዲያው፡ ፈጠራና፡ ልብ፡ ወለድም፡ ነው።

ኢዝንበርግ፡ በትግሬ፡ አውራጃ፡ ሳለ፡ አበገደን፡ ከግራ፡ ወደ፡ ቀኝ፡ በደንጊያ፡ ተቀርጸ፡
ሰላገኘው፡ ሥዕሉን፡ እንሥቶ፡ በግሱ፡ ውስጥ፡ አሳትምታል፤ ስለዚህ፡ አበገደ፡ ጥንታዊ፡
ነው፡ እንጂ፤ እንደ፡ ሀላጊነት፡ ጎለገለ፡ አይደለም።

ባውሮጳ፡ በየመንግሥታቱ፡ ኹሉ፡ ቋንቋን፡ የሚያፋፉና፡ የሚያስፋፉ፡ የሚጠብቁ፡
የሚከባከቡ፡ የቋንቋ፡ ሞግዚቶች፡ የተባሉ፡ ብዙ፡ ሊቃውንት፡ አሉ።

በግብጽም፡ አገር፡ ላገር፡ እየዞሩ፡ ዐረብኛን፡ የሚማርሩ፡ ሊቃውንት፡ ይገኛሉ። ጉባኤያ
ቸውም፡ ቤተ፡ መምህራን፡ ቤተ፡ ደራስያን፡ ይባላል። ቋንቋቸውም፡ ከዚህ፡ የተነሣ፡ እነሱን፡
ጠቅሞ፡ በውጭ፡ አገር፡ ሰፋ፡ ተንሰራፋ። ቅብጥንና፡ ሳባን፡ የመሰለ፡ ጥንታዊ፡
ልሳን፡ ከነፊደሉ፡ ጠፍቶና፡ ተረስቶ፡ እንዳይቀር፡ ከራሳቸው፡ ቋንቋ፡ ዐልፈው፡ ተርፈው፡
የሌላውን፡ ልሳን፡ ይጠብቃሉ። ቃልም፡ ቢጎድልባቸው፡ ከሌሎች፡ ቋንቋ፡ ወስደው፡ በፊ
ደላቸው፡ ጽፈው፡ የራሳቸው፡ ያደርጉታል። ከነዚህም፡ ሊቃውንት፡ ግእዝንና፡ ዐማርኛን፡
የሚያውቁ፡ በንግሊዝ፡ በፈረንሳይ፡ በጣሊያን፡ በመስኮብ፡ በሚሪካ፡ ከተማ፡ ይገኛሉ።
ይልቁንም፡ በጀርመን፡ አገር፡ ሥራችን፡ ብለው፡ ግእዝንና፡ ዐማርኛን፡ ይማራሉ፤ ያስተ
ምራሉ። እነደጃዝማች፡ ተሰማ፡ ገዝመንም፡ ባዩ፡ ጊዜ፤ «አንትሙ፡ ትበልዑ፡ በእዴክሙ፤
ንሕነስ፡ ንበልዕ፡ በመንካ»፡ እያሉ፡ ይናገራሉ፤ (ተናገሩ)። ሠዓሊው፡ አቶ፡ አገኘኹ፡ እንግ
ዳና፡ አቶ፡ ታደገ፡ ከበበውም፡ በኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ ዐልጋ፡ ወራሽ፡ ልዑል፡ ተፈሪ፡
መኩንን፡ (ዛሬ፡ ቀዳማዊ፡ ዐጤ፡ ጎይለ፡ ሥላሴ)፡ ፈቃድ፡ ፓሪስ፡ በኹዱ፡ ጊዜ፡ ፈረንሳይኛ፡
እስኪለምዱ፡ ድረስ፡ ከፈረንሳይ፡ ሊቃውንት፡ ጋራ፡ በግእዝ፡ ሲነጋገሩ፡ እንደ፡ ቄዩና፡
ግእዝን፡ ባገራችን፡ እኛ፡ እንዲያ፡ ስንንቀው፡ እሱ፡ በባዕድ፡ አገር፡ እንደ፡ የሴፍ፡ እጅግ፡
በጣም፡ ጠቀመን፡ እያሉ፡ ሲናገሩ፡ ከቃላቸው፡ ሰምቻለኹ።

ዐማርኛችንንም ፡ ኢዝንበርግ ፡ በንግሊዝኛ ፡ አንቷን ፡ ዳባዲ ፡ በፈረንሳይኛ ፡ ጉይዲ ፡ በጣሊያንኛ ፡ ጽፈውት ፡ አየን ፡ እንጂ ፤ ያገራችን ፡ ሊቃውንት ፡ የጻፉትን ፡ ባይኖችን ፡ አላየንም ፤ በጥሯችንም ፡ አልሰማንም ። በቃል ፡ ያለ ፡ ይረሳል ፡ በመጽሐፍ ፡ ያለ ፡ ይወረሳል ፡ በማለት ፡ ለግእዙም ፡ ኾነ ፡ ላማርኛው ፡ ከመምህር ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ በቀር ፡ ያስቢ ለትና ፡ የጣረለት ፡ የተቈረቁረለት ፡ አንድም ፡ አልተገኘ ።

ኢዝንበርግና ፡ አንቷን ፡ ዳባዲ ፡ ባገራችን ፡ ተቀምጠው ፡ ያገራችንን ፡ ሊቃውንት ፡ እየጠየቁ ፡ ያማርኛን ፡ ግስ ፡ እንደ ፡ ጻፉ ፤ በሺዋ ፡ በወሎ ፡ በጉዣም ፡ በበጌምድር ፡ ባማራ ፡ ሣይንት ፡ በላስታ ፡ በየጁ ፡ በስሜን ፡ በትግሬ ፡ በያውራጃው ፡ ኹሉ ፡ ላለው ፡ ዐማርኛ ፡ ባነጋገር ፡ ሳይቀር ፡ ብዙ ፡ ልዩነት ፡ አለውና ፤ እኛም ፡ በያገሩ ፡ ያለውን ፡ ዐማርኛ ፡ ለመልቀም ፡ ለመሰብሰብ ፡ ለማሰማማት ፡ ለመተርጎም ፡ ለማብዛት ፡ ለማስፋት ፡ በመንግሥት ፡ ፈቃድ ፡ የሊቃውንት ፡ ማኅበር ፡ እስቲቆም ፡ አኹን ፡ ለጊዜው ፡ ፈጠራ ፡ ሳንጨምር ፡ ይህን ፡ ግስ ፡ ጽፈናል ። ከዚህ ፡ አስቀድሞም ፡ ባ፲፱፻፳፰ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ከምሉ ፡ በክፍሉ ፡ ከብዙ ፡ በጥቂቱ ፡ ከረዥም ፡ ባጭሩ ፡ የአበገደን ፡ ተራ ፡ ለማሳየት ፡ በ፫ ፡ ክፍል ፡ የተከፈለ ፡ ትርጓሜ ፡ አልባ ፡ ያማርኛ ፡ ግስ ፡ ከታሪክና ፡ ከተረት ፡ ጋራ ፡ አሳትመን ፡ ነበር ፤ መጽሐፍ ፡ መልካም ፡ ነገር ፡ ማድረግ ፡ የሚያውቅ ፡ የማያደርገውም ፤ ያም ፡ ኅጢአት ፡ ይኾንበታል ፡ ይላልና ፡ (ያዕ፬ ፡ ፲፮) ።

አንባቢ ፡ ሆይ ፤ ያማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ ይህ ፡ ብቻ ፡ እንዳይመስልኸ ። ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የእንስሳትንና ፡ የአራዊትን ፡ የአዕዋፍን ፡ የዓሣትን ፡ የዕፀዋትን ፡ ያገርንና ፡ የሰውን ፡ ስም ፡ አምልተን ፡ አስፍተን ፡ ከነትርጓሜው ፡ አውጥተን ፡ ለማሳየት ፡ ሐሳብ ፡ አለን ። ለዚሁም ፡ ያምላካችን ፡ ፈቃዱ ፡ ይኹን ፤ አሜን ።

መገኘት ሥራ ፡ ክፍል ።

(፩)

ቋንቋ ።

ለቋንቋ ፡ ኹለት ፡ ስም ፡ አለው ። ፩ኛው ፡ ዘር ፤ ፪ኛው ፡ ነባር ። የዘርና ፡ የነባርም ፡ ጠቅላይ ፡ ስማቸው ፡ ሰዋሰው ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ነፍስና ፡ ሥጋ ፡ ሰው ፡ ተብለው ፡ ባንድ ፡ ስም ፡ ለመጠራታቸው ፡ ምሳሌ ፡ ይኾናል ፡ (ዘፍ፪ ፡ ፮) ።

ዳግመኛም ፡ ዘር ፡ ግብር ፡ ነባር ፡ ስም ፡ ተብለው ፡ ይተረጉማሉ ። ዘር ፡ ከዘራ ፡ ነባር ፡ ከነበረ ፡ ይወጣሉ ። የነባር ፡ ትርጓሜ ፡ በግእዝ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ፤ የነበረ ፡ የነበረች ፡ ማለት ፡ ይኾናል ፤ አላም ፡ እንደዚሁ ፡ ያማረ ፡ ያማረች ፡ ተብሎ ፡ እንዲተረጎም ።

በሰዋሰው ፡ ውስጥ ፡ አራት ፡ ዋና ፡ ነገር ፡ አለ ። ዘርና ፡ ነባር ፡ ግስና ፡ አገባብ ። ግስ ፡ ከዘር ፤ አገባብ ፡ ከዘርና ፡ ከነባር ፡ ይወጣሉ ።

ሦስተኛም ፡ ከዘርና ፡ ከነባር ፡ አንቀጽና ፡ ስም ፡ ይገኛሉ ። ከዘር ፡ የሚገኘው ፡ አንቀጽ ፡ ዘማች ፤ ከነባር ፡ የሚገኘው ፡ ነባር ፡ ይባላል ። ዘማች ፡ አንቀጽ ፡ ዐወቀ ፤ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ነው ። ዐወቀ ፡ በኅላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘንድና ፡ በትእዛዝ ፤ በዝርዝር ፡ ርባታ ፡ በጽፎ ፡ መደብ ፡ ስለሚረባ ፡ ዘማች ፡ ተባለ ፤ ካያጅ ፡ ገሥጋሽ ፡ እንደ ፡ ማለት ፤ ዘማች ፡ አሞራ ፡ እንዲሉ ። ነው ፡ በ፱ ፡ መደብ ፡ በኅላፊ ፡ ብቻ ፡ በራሱ ፡ ዝርዝር ፡ እየጨመረ ፡ ስለሚረባ ፡ ነባር ፡ ተባለ ፤ ኗሪ ፡ ተቀማጭ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ማለት ፡ ነው ።

አንቀጽና ፡ ስም ፡ ከዘር ፡ ሲገኙ ።

ዘር ።	አንቀጽና ፡ ስም ።
ማበብ ፡	አበበ ፡
መብለጥ ፡	በለጠ ፡
መፍለቅ ፡	ፈለቀ ፡
ማወቅ ፡	ዐወቀ ፡ ዐዋቂ ፡

ይኸውም ፡ የግብር ፡ (ሥራ) ፡ ስም ፡ ነው ። (ዘር ፡ ከአንቀጽ ፡ መቅደሙና ፡ አንቀጽ ፡ ከዘር ፡ መገኘቱ ፡ በግእዝ ፡ ልማድ ፡ ነው ፤ ባማርኛ ፡ ግስ ፡ አጻጻፍ ፡ ግን ፡ አንቀጽ ፡ ይቀድማል) ።

ከነባር ፡ ስምና ፡ አንቀጽ ፡ ሲገኙ ።

አድማስ ፡ አድማሱ ፡ አድማሴ ።

ሶራ ፡ ሶረን ፡ ሶረኔ ፡ ሶሪት ፡ ስራን ፡ ወሰራ ።

ፈንዝ ፡ ፈንዛ ፡ ፈንዜ ፡ ፈንዞ ፡ ፈንዝማ ፤ ፈንዝ ፡ አፍነዝነዝ ፡ ተፍነዝነዝ ።

ቆፍ ፡ አቋፈ ፡ አስቋፈ ፡ ተቋፈ ፡ ቋፍ ።

መንሽ ፡ (መነሽ) ፡ አመነሽ ፡ ተመነሽ ፡ ተመናሽ ፡ መመናሽ ፡ ይመናሹ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

ፈረንጆች ፡ ቋንቋን ፡	ላንግ ፡ (ልሳን ፡ ምላስ) ፡
ሰዋሰውን ፡	ዲክሲዮኔር ፡ (መዝገበ ፡ ቃላት) ፡
ዘርን ፡	ኢንፈኒቲቹ ፡
ነባርን ፡	ሱብስታንቲቹ ፡
ግስን ፡	ቦካቡሌር ፡
አገባብን ፡	ግራሜር ፡ ይሉታል ።

መራሕያንን ፡ እየጨመሩ ፡ ዘሩን ፡ አንቀጽ ፡ ያደርጉታል ፤ እሱንም ፡ ቤርብ ፡ ይሉታል ።

ቋንቋ ፡ አፍ ፡ ነገር ፡ ቃል ፡ ማለት ፡ ነው ፡ አፍን ፡ ቋንቋ ፡ ያሠኘው ፡ ገዳሪ ፡ በማገደር ፡
ይኸናል ። የእኩሌ ፡ ዐመሉ ፡ አይታወቅም ፡ ሲሉ ፡ ቋንቋው ፡ ይላሉ ፡ የሥራው ፡ መግለጫ ፡
ማለት ፡ ነው ።

ሰዋስው ፡ መሰላል ፡ ዕርከን ፡ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ መመላለሻ ፡
(ደረጃ ፡ መውጫና ፡ መውረጃ) ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እሱም ፡ ሰለው ፡ ካለው ፡ ከግእዝ ፡ አንቀጽ ፡
ይወጣል ። የሰዋስውን ፡ ትምርት ፡ ዘይቤ ፡ ለማወቅ ፡ ከሥር ፡ እስከ ፡ ጫፍ ፡ እየመላለሱ ፡
መማር ፡ እንዲገባ ፡ ያሳያል ። በዘመናችን ፡ ግን ፡ አገባብን ፡ ብቻ ፡ ሰዋስው ፡ ይሉታል ።

አገባብ ፡ የቋንቋ ፡ ሥርዐት ፡ ደንብ ፡ ሕግ ፡ ወሰን ፡ ደንበር ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እሱም ፡
ገባ ፡ ካለው ፡ አንቀጽ ፡ ይወጣል ።

አንቀጽ ፡ በር ፡ መግቢያ ፡ ኬላ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እሱም ፡ ነቅጽ ፡ ካለው ፡ ከግእዝ ፡ ግስ ፡
ይወጣል ። አንዱ ፡ ግስ ፡ ባራት ፡ አንቀጾች ፡ ይከፈላል ፤ እነዚህም ፡ ገላፊ ፡ ትንቢት ፡ ዘንድ ፡
ትእዛዝ ፡ ናቸው ። ሰው ፡ በበር ፡ ገብቶ ፡ በቤት ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ኹሉ ፡ ያያል ። እንደዚህም ፡
ኹሉ ፡ በሩቅ ፡ ወንድ ፡ ዐወቀ ፡ ብሎ ፡ ይዠምርና ፡ በ፱ ፡ መደብ ፡ ከዚህም ፡ በላይ ፡ ያረባል ።

ግስ ፡ የተገሰሰ ፡ የተዳሰሰ ፡ የተለወጠ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ፍርድ ፡ ተገሰሰ ፡ እንዲሉ ፡ ተለ
ወጠ ፡ ሲሉ ። ወርቁ ፡ ገሰሰ ፡ ቢል ፡ ለቀቀ ፡ ማለት ፡ ይኸናል ። ይኸውም ፡ ገደለ ፡ ተጋደለ ፡
ተገዳደለ ፡ አጋደለ ፡ አገዳደለ ፤ ዐወቀ ፡ አሳወቀ ፡ ታወቀ ፡ ተዋወቀ ፡ አስታወቀ ፡ አስተዋወቀ ፡
እያለ ፤ ገደለ ፡ ተደራራጊውና ፡ አደራራጊው ፤ ዐወቀ ፡ ካስደራጊው ፡ ዠምሮ ፡ መለዋወጡን ፡
ያሳያል ። በሌላውም ፡ ግስ ፡ ብዙ ፡ መለዋወጥ ፡ አለ ። ቀጥር ፡ ፱ ፡ ተመልከት ።

በግእዝና ፡ በማርኛ ፡ የቋንቋ ፡ መጽሐፍ ፡ ግስ ፡ ይባላል ፤ ትርጓሜውንም ፡ በላገባቦች ፡
ጓዝ ፡ ይሉታል ። መሸራው ፡ መሸራዬቱን ፡ ከገሰሰና ፡ ከዳሰሰ ፡ ካወቀ ፡ በኋላ ፡ ልጆች ፡ ይወ
ልዳል ፤ ዘሩን ፡ ያበሃል ፡ (ዘፍ፬ ፡ ፩—፪) ። እንደዚህም ፡ ኹሉ ፡ አንዱ ፡ ግስ ፡ ባምስት ፡ አዕ
ማድ ፡ ይገሰሳል ፤ ከአንቀጽ ፡ ዠምሮ ፡ ቅጽልን ፡ ጥሬን ፡ ዘርን ፡ ቦዝን ፡ አገባብን ፡ ያስገኛል ።

መምህራን ፡ በሚዜዎች ፡ ይመሰላሉ ።

ነባር ፡ የደናግል ፡ ምሳሌ ፡ ነው ።

ስም ፡
 አልፍ ፡
 ቤት ፡
 ገምል ፡
 »
 ድል(?)ት ፡
 »
 ሆይ ፡
 ዋዊ ፡
 ዛይ ፡
 »
 ሐውት ፡
 ገርም ፡
 »
 ጠይት ፡
 »
 የማገ ፡
 ካፍ ፡
 »
 »
 ላዊ ፡
 ማይ ፡
 ነሐስ ፡
 »
 ሠውት ፡
 ዐይን ፡
 ፈፍ ፡
 ጸደይ ፡
 ዐጸ ፡
 ቆፍ ፡
 »
 ርእስ ፡
 ሳት ፡
 »
 ታው ፡
 »
 ጸይት ፡
 ፈ ፡ ፈ ፡

[illegible][illegible]

ጊዜ ሲገባ ገንዘብ ለማግኘት ማሳሰቢያ ይሰጣል፡፡

[illegible]

𠂔
 𠂕
 𠂖
 𠂗
 𠂘
 𠂙
 𠂚
 𠂛
 𠂜

[illegible]

ጊዜ ለብግ ጉድጅህ ውዝዥሕ ጎጥ ዌይ ከኩሽ ልምን ጽዕኖ ሥዕኖ ጽዕኖ ቀርቦ ስሽቶ ጽጉ

ገብረ ሐብተ « ደጃዎዎ ዘገሐኖ » ጠጪ
የኩ » ከሐሞኖች ሦስት » ሮሶቶች ጋር

[illegible]

የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ግእዝ ፡ ግእዙ ፡ ከአ ፡ እስከ ፡ ፐ ፡ ፴፮ ፡ ነው ፡ ከነጉጉኩ
 ቂም ፡ በቀር ፡ ኹሉም ፡ በ፮ ፡ ረድፍ ፡ ይነገራል ፡ እነጉጉኩቂም ፡ ካዕብንና ፡ ሳብዕን ፡ ትተው ፡
 ባ፩ ፡ ባ፩ ፡ ረድፍ ፡ ይነገራሉ ፡ ካዕብንና ፡ ሳብዕንም ፡ በግእዝ ፡ ርባታ ፡ ከናቶቻቸው ፡ ይወስ
 ዳሉ ፡ (ማስረጃ) ፡

(ገ)	ጉገ ፡	ዘንጉጉ ፡	ዘንጉጉ ፡	ዘንጉጎ ፡
(ገ)	ጉኖ ፡	በጉበጉ ፡	በጉበጉ ፡	በጉብኖ ፡
(ከ)	ኩኩ ፡	ለሐኩ ፡	ለሐኩ ፡	ልሐኩት ፡
(ቀ)	ቂቂ ፡	ጐለቂ ፡	ጐለቂ ፡	ጐልቂ ፡

በማለቱ ፡ የመሰለውን ፡ ኹሉ ፡ ያሳያል ፡ ለነዚህም ፡ ፊደሎች ፡ ከግእዝ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ምንጭ ፡
 የላቸውም ፡ ባረብኛ ፡ አይገኝም ፡ ከ፴፮ቱም ፡ ለ፳ው ፡ የራዕብ ፡ ድርብ ፡ አላቸው ፡

ዐማርኛ ፡

የግእዝ ፡ ፊደል ፡ ላማርኛ ፡ ሲኾን ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ለግእዝ ፡ አይኾንም ፡ ባጤ ፡ ዘርዐ ፡
 ያዕቆብና ፡ በአድያም ፡ ሰገድ ፡ አያሱ ፡ በሌሎችም ፡ ነገሥታት ፡ ታሪክ ፡ ግን ፡ ባለታሪኮች ፡
 ከግእዝ ፡ ጋራ ፡ ደባልቀው ፡ ጽፈውታል ፡ ባለመድኃኒቶች ፡ በመጽሐፈ ፡ መድኃኒት ፡ ባለ
 ቅኔዎችም ፡ ግእዝንና ፡ ዐማርኛን ፡ እያዛነቁ ፡ ጽፈዋል ፡ ተቀኝተዋል ፡ ከዐረብ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡
 በተመለሰው ፡ መጽሐፍና ፡ በክብረ ፡ ነገሥት ፡ ዠ ፡ ተጽፎ ፡ ይገኛል ፡ ይኸውም ፡ የዐረቦች ፡
 ፪ ፡ ነው ፡ ይህ ፡ ኹሉ ፡ የግእዝን ፡ መድከም ፡ ያማርኛን ፡ መሠልጠን ፡ ያሳያል ፡ እንጂ ፡
 የቤተ ፡ ክህነትና ፡ የቤተ ፡ መንግሥት ፡ ቋንቋ ፡ አንድ ፡ መኾኑን ፡ አያስረዳም ፡

ግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ ፈጽሞ ፡ የተደባለቁ ፡ በጉንደር ፡ መንግሥት ፡ ነው ፡

እንሆ ፡ ማስረጃ ፡ መወደስ ፡

72

ካህነ ፡ ቀላዋጭ ፡ ኢትናት ፡ ምጥዋ ፡ ነጋዴ ፡
 ወኢትስደብ ፡ ካዕብ ፡ ገበራርተ ፡ ዐራሽ ፡ በበሬ ፡
 አምጣነ ፡ ትትቀሠፍ ፡ አንተ ፡ በቀጠና ፡ ረጋብ ፡ ማሰሬ ፡
 ወኢይኩን ፡ ሰማዕተ ፡ ሐሰት ፡ ኤልያስ ፡ ነገሬ ፡
 ናሁ ፡ እንበለ ፡ ፍሬ ፡
 በእሳተ ፡ ረጋብ ፡ ውዕዩ ፡ አጎዊከ ፡ ደቂቀ ፡ ቆሬ ፡
 አነሂ ፡ ሰማንያ ፡ አንድ ፡ መጸሕፍተ ፡ አበው ፡ ተምሬ ፡
 አመልክ ፡ በነጋዴ ፡ ወእስግድ ፡ ለገበሬ ፡
 እስመ ፡ እምዘደንቢያ ፡ ዐራሽ ፡ ወእምነጋድያን ፡ ዘትግሬ ፡
 እቀላውጥ ፡ አንድ ፡ እንጀራ ፡ ወእለምን ፡ ድርሳ ፡ ጥሬ ፡

ይህም ፡ ቅኔ ፡ አለንግድና ፡ አለርሻ ፡ ትምርት ፡ ብቻውን ፡ እንዳይጠቅም ፡ ያስረዳል ፡

ታላላቆች ፡ ሊቃውንት ፡ ዐማርኛ ፡ ምንም ፡ አስቀድሞ ፡ ባባቱ ፡ በግእዝ ፡ ጉያ ፡ ቢኖር ፡
 በጣም ፡ የሠለጠነው ፡ ከጉዲት ፡ መንግሥት ፡ ወዲህ ፡ በላስቶች ፡ ዘመን ፡ ነው ፡ ይላሉ ፡
 ይኸውም ፡ ሊቃውንት ፡ ዐጤ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክን ፡ ያነገሡ ፡ የወይንጌው ፡ ዕጩ ፡ ተክለ ፡
 ሃይማኖት ፡ ታሪክ ፡ ባማርኛ ፡ ተጽፎ ፡ በደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ (ቀጠባ ፡ ማሪያም ፡ ዋሻ) ፡ ይገኛል ፡
 የታሪኩንም ፡ መጽሐፍ ፡ ያዩትና ፡ በጥልቅ ፡ የመረመሩት ፡ ርግጡን ፡ የተረዱት ፡ የኢትዮጵ
 ያን ፡ አውራጃዎች ፡ ጥንታዊ ፡ ታሪካቸውንና ፡ ክፍላቸውን ፡ የላባ ፡ የግእዝ ፡ ሰማቸውን ፡
 የሚያውቁ ፡ በዚጋመል ፡ ያደጉ ፡ ባ፲፱፻፳፭ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ሐምሌ ፡ ፳፪ ፡ ቀን ፡ ሰላገራቸውና ፡

ስለ ፡ ሃይማኖታቸው ፡ በፋሺስት ፡ እጅ ፡ ባዲስ ፡ አበባ ፡ ሰማዕት ፡ የኾኑ ፡ ብፁዕ ፡ አቡነ ፡ ጲጥሮስ ፡ (ጥንተ ፡ ሰማቸው ፡ አባ ፡ ጎይለ ፡ ማርያም) ፡ ቤተ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ናቸው ። ይህም ፡ ታሪክ ፡ ከሰማይ ፡ ወረደ ፡ የሚባለውን ፡ መስቀል ፡ ከውጭ ፡ አገር ፡ እንደ ፡ መጣ ፡ ይመስከራል ። በመስቀሉም ፡ ላይ ፡ የፈረንጅ ፡ ፊደል ፡ የእጅ ፡ ጽፈትና ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ሳይቀር ፡ ተቀርጾበት ፡ ይታያል ።

ዕጩ ፡ ዕንባቆም ፡ ቊርአንን ፡ ከዐረብ ፡ ወዳማርኛ ፡ ተርጉመዋል ፤ ዙራምቤ ፡ እንግዳም ፡ ካማርኛ ፡ ወደ ፡ ግእዝ ፡ መልሰውታል ። ያማርኛውም ፡ የግእዙም ፡ ቊርአን ፡ በአዜስምና ፡ በጉዣም ፡ ይገኛል ። የዚህም ፡ ማስረጃ ፡ ባ፲፱፻፳፭ ፡ ዓ ፡ ም ፡ አንድ ፡ የአርጎባ ፡ ቨን ፡ በብራና ፡ የተጻፈ ፡ ያማርኛ ፡ ቊርአን ፡ አለኝ ፡ ብሎ ፡ በድሬ ፡ ዳዋ ፡ ነግሮኛል ። ይህም ፡ ለኢትዮጵያ ፡ መሠረትነት ፡ ያለው ፡ ታላቅ ፡ ሥራ ፡ ነው ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የሐበሻ ፡ እስላሞች ፡ አገራቸውንና ፡ መንግሥታቸውን ፡ ይወዳሉና ፤ ያማርኛም ፡ ቋንቋ ፡ በጣም ፡ ይሰፋል ።

«ነገር ፡ ግን ፡ ሠልጣን ፡ ዐብዱል ፡ ሐሚድ ፡ የቲርክ ፡ ንጉሥ ፡ በሠላሳ ፡ ሣጥን ፡ ሠላሳ ፡ ዐይነት ፡ ያረብኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ለስላሞች ፡ መስበኪያና ፡ ማስተማሪያ ፡ ባጤ ፡ ምኒልክ ፡ መንግሥት ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ላከ ፤ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ የሐረርጌና ፡ ያሩሲ ፡ ጋላ ፡ ፈጽሞ ፡ ስለመ» ።

እንደ ፡ አውሮጳ ፡ አቄጣጠር ፡ ካ፲፰፻፳ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በፊት ፡ ቅዱስ ፡ መጽሐፍ ፡ ከግእዝ ፡ ወዳማርኛ ፡ ከተመለሰ ፡ በኋላ ፡ ባ፲፰፻፳፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ አራቱ ፡ ያማርኛ ፡ ወንጌል ፡ በሎንዶን ፡ ታተመ ። ብሉይና ፡ ሐዲስ ፡ ኪዳንም ፡ ከዘመናችን ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ ተዘጋጀ ፡ በዚህ ፡ ያማርኛ ፡ ግስ ፡ ውስጥ ፡ አጋዙን ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ለምስክርነት ፡ አቄራኝተነዋል ።

በጉንደር ፡ መንግሥት ፡ የግእዝ ፡ ሰዋሰው ፡ ከያውራጃው ፡ ተሰብስቦ ፡ ባማርኛ ፡ እየተረገገው ፡ ተጽፏል ። ይልቁንም ፡ ባጤ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ መጽሐፍ ፡ ከግእዝ ፡ ወዳማርኛ ፡ ተመልሷል ። ባጤ ፡ ምኒልክም ፡ መንግሥት ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ታትሞ ፡ በጽሮተስ ታንቶችና ፡ በክቶሊኮች ፡ እጅ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገብቷል ።

ባማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ ጋዜጣ ፡ ማሳተም ፡ የዠመሩ ፡ ዐጤ ፡ ምኒልክ ፡ ናቸው ። በዚህም ፡ ዘመን ፡ ክቡር ፡ አለቃ ፡ ዘነብ ፡ ክቡር ፡ ጸሐፊ ፡ ትእዛዝ ፡ ገብረ ፡ ሥላሴ ፡ ክቡር ፡ አቶ ፡ ዐጥሜና ፡ ዠቡር ፡ አቶ ፡ ጎይለ ፡ ማርያም ፡ ሰራብየን ፡ ክቡር ፡ አለቃ ፡ ታየና ፡ ክቡር ፡ ብላቴን ፡ ጌታ ፡ ጎሩይ ፡ ሌሎችም ፡ ያማርኛ ፡ ሊቃውንት ፡ ነበሩ ።

ባ፲፱፻፲፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የቅዱሳት ፡ መጻሕፍትን ፡ ንባባቸውን ፡ ከምሉ ፡ ትርጓሜያቸው ፡ ጋራ ፡ ማሳተም ፡ የዠመሩ ፡ የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ዐልጋ ፡ ወራሽ ፡ ልዑል ፡ ተፈሪ ፡ መኩንን ፡ (ዛሬ ፡ ቀዳማዊ ፡ ዐጤ ፡ ጎይለ ፡ ሥላሴ) ፡ ናቸው ። (፩) ከዚህ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ ባማርኛ ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ መጽሐፍ ፡ ይታተማል ። ከጻፎቹም ፡ እንዳንዶቹ ፡ ዐማርኛ ፡ ሲጠነቅቁ ፡ የፊደል ፡ አገባብ ፡ አይጠነቅቁም ፤ ብዙዎቹ ፡ ግን ፡ ያማርኛውንም ፡ የፊደሉንም ፡ ጥንቃቄ ፡ ጥቅም ፡ እንደሌለው ፡ ነገር ፡ ያዩታል ። አዐ ፡ ሀሐጎ ፡ ሠስ ፡ ጸፀ ፡ ፪ና ፡ ፫ ፡ የኾኑበት ፡ ምክንያት ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ እያስቡም ፤ እንዲያው ፡ በልማድ ፡ ላንድ ፡ ቃል ፡ ባንድ ፡ ገጽ ፡ ባንድ ፡ ወይም ፡ በ፪ ፡ ዐምድ ፡ አንዱንም ፡ አንዱን ፡ ሂሳብ ፡ ሂሳብ ፡ ሒሳብ ፡ እያሉ ፡ በማዛነቅ ፡ እየጻፉ ፡ ሲያነቡ ፡ ይኖራሉ ፡ እንጂ ፡ ቢጠይቋቸውም ፡ መልሳቸው ፡ ምናለበት ፡ ነው ። በነሱ ፡ ዘንድ ፡ የፊደል ፡ አገባብ ፡ የሚያውቅ ፡ ሰው ፡ ቢኖር ፡ እንደ ፡ ስሕተተኛ ፡ ይቈጠራል ። እነዚህም ፡ ዐይናቸውን ፡ ጨፍነው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ዐይናቸውን ፡ ሳይጨፍኑና ፡ ፈታቸውን ፡ ሳይ

(፩) ዳግመኛም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ያቁየቻቸውን ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ከግእዝ ፡ ወዳማርኛ ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ እስተርጉመው ፡ ባ፲፱፻፶፫ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ አሳትመዋል ።

መልሱ ፡ ወደ ፡ ጌላ ፡ የሚገቡ ፡ ልጆችን ፡ ይመስላሉ ። ዳግመኛም ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ራሱን ፡
 ችሎ ፡ በመነበቡ ፡ ምሉኛ ፡ ቅን ፡ በመሆኑ ፡ ቀንተው ፡ ተመቅኝተው ፡ እንደ ፡ ጽርእና ፡ እንደ ፡
 ሮማይስጥ ፡ ፩ ፡ አ ፡ ፩ ፡ ሀ ፡ ፩ ፡ ሰ ፡ ፩ ፡ ጸ ፡ ይበቃል ፤ ብዛቱን ፡ መቀነስና ፡ መልኩን ፡ መለ
 ወጥ ፡ ይገባል ፡ እያሉ ፡ ወዛም ፡ ገማ ፡ ቢለው ፡ የነጭ ፡ ወሬ ፡ ነው ፡ እንዳለው ፡ ኹሉ ፡ በትው
 ስት ፡ እንደበት ፡ ለወጣቶች ፡ ይሰብካሉ ። እንዲህም ፡ ማለታቸው ፡ ያማርኛን ፡ ሥር ፡ መሠረ
 ትና ፡ ሥርዐተ ፡ ፊደል ፡ አለማወቃቸው ፡ ስላሳፈራቸው ፡ ነው ። ከጀኛው ፡ የዓለም ፡ ጦርነት ፡
 በፊት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጠረፍ ፡ መቀነስ ፡ ላገራችን ፡ ከጉዳት ፡ በቀር ፡ ጥቅም ፡ እንዳልሰጠ ፤
 የፊደልም ፡ መቀነስ ፡ ስሕተትንና ፡ ማስነቀፍን ፡ (አያውቁትም ፡ መባልን) ፡ እንጂ ፤ ዕው
 ቀትን ፡ አያስገኝም ።

የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ለትግሬ ፡ ለትግሪኛ ፡ ለጉራጌና ፡ ለአደርኛ ፡ ለአርጎባ ፡ ለጋል
 ኛና ፡ ለሌሎችም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥና ፡ ዙሪያ ፡ ላሉት ፡ የአፍሪቃ ፡ ቋንቋች ፡ ኹሉ ፡
 ይሸናል ። ቀጥር ፡ ፩፩ ፡ ተመልከት ።

ፊደል ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ተጻፈ ፡ ይነገራል ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ያ ፡ ምእላድ ፡ ኹኖ ፡ በሣልስ ፡
 ፊደል ፡ ላይ ፡ በመጨረሻ ፡ ሲጨመር ፡ የሣልሱንና ፡ የራብዕነቱን ፡ ድምጥ ፡ ለውጦ ፡ በሣል
 ስና ፡ በራብዕ ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ልዩ ፡ ድምጥ ፡ ይሰጣል ። (ማስረጃ) ፡

ዐማርኛ ፡	ግእዝ ፡	ዳሩ ፡ ግን ፡
መብሊያ ፡	ምብላዕ ፡	መብልያ ፡
መግቢያ ፡	ምግባእ ፡	መግብያ ፡
መዝጊያ ፡	መዝግሕ ፡	መዝግያ ፡
መዘንጊያ ፡	ምዘንጋዕ ፡	መዘንግያ ፡
መጻፊያ ፡	ምጽሓፍ ፡	መጻፍያ ፡
መላኪያ ፡	ምልአክ ፡	መላክያ ፡
መምሊያ ፡	ምምላእ ፡	መምልያ ፡
ማኘኪያ ፡	ማሕነክ ፡	ማኘክያ ፡
መሣቂያ ፡	ምሥሓቅ ፡	መሣቅያ ፡
መቀቢያ ፡	ምቅባዕ ፡	መቀብያ ፡ ተብሎ ፡ ቢጻፍ ፡

ከስሕተት ፡ ይቈጠራል ።

(፫)

ነጥቦች ።

ነጥቦች ፡ ፩ ፡ ናቸው ፤ በዚህም ፡ መጻፍ ፡ ያልተጻፉ ፡ ጀኛው ፡ ነጠላ ፡ ሠረዝና ፡ ፱ ፡ ነጥብ ፡
 ማጥበቂያ ፡ ናቸው ።

ስማቸው ፡	ቅርጻቸው ፡
ማጥበቂያ ፡	.
ኹለት ፡ ነጥብ ፡	:
ነጠላ ፡ ሠረዝ ፡	: ፤
ድርብ ፡ ሠረዝ ፡	: ፤
አራት ፡ ነጥብ ፡	።

አገባባቸው ።

ይድረስ ፡ ለክቡር ፡ አቶ ፡ እከሌ ፡ እንዴት ፡ ሰንብተዋል ፤ እኔ ፡ አምላክ ፡ ይመስገን ፡ ደኅና ፡ ነኝ ። (ሰለ ፡ ማጥበቂያም ፡ ቍጥር ፡ 18 ፡ እይ) ።

፲፱፻፳፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ነሐሴ ፡ ፳፩ ፡ ቀን ፡ ተጻፈ ፡ ድሬ ፡ ዳዋ ።

በኢትዮጵያ ፡ ያሉ ፡ ማተሚያ ፡ ቤቶች ፡ ግን ፡ በነጥብና ፡ አለነጥብ ፡ መጻሕፍትን ፡ ያትማሉ ። ይህም ፡ ደንብን ፡ እንደ ፡ መጠበቅና ፡ እንደ ፡ ማፍረስ ፡ ይቈጠራል ፤ ወይም ፡ እንደ ፡ ማላገጥ ፡ ይታሰባል ።

(፩)

ሰሐተት ።

አንቀጹ ፡ ረባ ፡ ረጋ ፡ ረገጠ ፡ ረገመ ፡ ረዳ ፡ ረዘመ ፡ ረጠበ ፡ ሮጠ ፡ ረከበ ፡ ረመደ ፡ ረመጠ ፡ ራቀ ፡ ሲኾን ፡ የአንና ፡ የረን ፡ ጠባይ ፡ ያልመረመሩ ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡

ርባን ፡	በማለት ፡	ፈንታ ፡	እርባን ፡
ርባታ ፡	»	»	እርባታ ፡
ርጎ ፡	»	»	እርጎ ፡
ርግጫ ፡	»	»	እርግጫ ፡
ርግጥ ፡	»	»	እርግጥ ፡
ርግማን ፡	»	»	እርግማን ፡
ርዳታ ፡	»	»	እርዳታ ፡
ረዥም ፡	»	»	እረጅም ፡
ርጥባን ፡	»	»	እርጥባን ፡
ሩጫ ፡	»	»	እሩጫ ፡
ርካብ ፡	»	»	እርካብ ፡
ርምጃ ፡	»	»	እርምጃ ፡
ርሚጦ ፡	»	»	እርሚጦ ፡
ሩቅ ፡	»	»	እሩቅ ፡
ርቀት ፡	»	»	እርቀት ፡

እያሉ ፡ ጽፈው ፡ አሳትመዋልና ፤ ሰሐተት ፡ ነው ። ዐውቃለኹ ፡ የሚል ፡ አንዳችም ፡ ገና ፡ የሚገባውን ፡ አያውቅም ፡ (፩ቆሮ ፡ ፰ ፡ ፪) ።

ደግሞ ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡

መዙሪያ ፡	በማለት ፡	ፈንታ ፡	መዙሪያ ፡
መሣሪያ ፡	»	»	መሣሪያ ፡
ኹኗል ፡	»	»	ሁኖ ፡ አል ፡

እያሉ ፡ ይጽፋሉና ፤ ይህ ፡ ኹሉ ፡ ሰሐተት ፡ ነው ።

፩ኛ ፤ ያ ፡ ይህ ፡ ይኸ ፡ ብሉ ፡ በገቢር ፡ ጊዜ ፡ ያን ፡ ይህን ፡ ይኸን ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ያንን ፡ ይህንን ፡ ይኸንን ፡ እያሉ ፡ ኹለት ፡ ገቢር ፡ (ተሳቢ) ፡ መጻፍ ፡ በሺዋና ፡ በጉንደር ፡ የቲለመድ ፡ ሰሐተት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ የባሰ ፡ የከተማ ፡ ሰዎች ፡ መክፈቻ ፡ ሲሉ ፡ ቍልፍ ፡ ጠፋ ብን ፡ ልብስ ፡ ሰፊ ፡ ሲሉ ፡ መኪና ፡ ሰፊ ፡ ዐዲሱን ፡ ጣቃ ፡ ወይም ፡ ልብስ ፡ ጨርቅ ፡ ስካራ ምን ፡ ስካራም ፡ ይላሉ ። ቅዱስ ፡ መጽሐፍም ፡ ሣርን ፡ ዕሣር ፡ ይላል ፡ (ኢዮ፳ ፡ ፩ ። ኢሳ፱ ፡ ፮ ፡ ፩) ። ጋዜጠኞችም ፡ ጃን ፡ ሚዳን ፡ ጃን ፡ ሆይ ፡ ሚዳ ፡ ይሉታል ፤ ጃን ፡ ሆይ ፡ የቅርብ ፡ ስሚ ፡ እንጂ ፤ ዘርፍ ፡ አይኾንም ።

፪ኛ ፡ ይህ ፡ ነገር ፡ ተፈላጊ ፡ መሰሉ ፡ ስለ ፡ ታየኝ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አስፈላጊ ፡ እየተባለ ፡ ተጽፎና ፡ ታትሞ ፡ ይገኛል ።

፫ኛ ፡ መርድ ፡ አዝማች ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ መርዕድ ፡ እያሉ ፡ ይጽፋሉ ። ቧልት ፡ ጧፍ ፡ ጧት ፡ ሕፃን ፡ ጓጓ ፡ ብሏል ፡ ተናግሯል ፡ መጥቷል ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ በዋልት ፡ ጠዋፍ ፡ ጠዋት ፡ ሙዋሙዋ ፡ ጉዋጉዋ ፡ ብልዋል ፡ ተናግርዋል ፡ መጥትዋል ፡ እያሉ ፡ ጽፈትንና ፡ ቋንቋን ፡ የሚያበላሹ ፡ ብዙ ፡ ናቸው ። እከሌና ፡ እከሌ ፡ ስለ ፡ መንግሥት ፡ ጉዳይ ፡ ንግግር ፡ ጭውውት ፡ ተነጋገሩ ፡ ተጨዋውቱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ውይይት ፡ ተወያዩ ፡ ማለት ፡ የሰሕተት ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ ውይይት ፡ ላደጋና ፡ ለሐዘን ፡ እንጂ ፡ ለሌላ ፡ አይኾንምና ።

፬ኛ ፡ በዚያ ፡ ጊዜ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ተብሎ ፡ ቢጻፍ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ማለፊያ ፡ ጥሩ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ቈንገሩ ፡ ቤት ፡ ቈንገሩ ፡ መብል ፡ ቈንገሩ ፡ ልብስ ፡ እየተባለ ፡ በወጣቶች ፡ አፍ ፡ ይነገራል ።

፭ኛ ፡ እኔ ፡ ዐወቅኹ ፡ በላኹ ፡ ጠጣኹ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐወቅኹኝ ፡ በላኹኝ ፡ ጠጣኹኝ ፡ ማለት ፡ አለማስተዋል ፡ ይባላል ።

፮ኛ ፡ የፈረንጅ ፡ ቋንቋ ፡ ባማርኛ ፡ ውስጥ ፡ እየተዛነቀ ፡ መጽፉና ፡ መነገሩ ፡ እጅግ ፡ ያሳዝናል ፡ ለመጨመሩ ፡ ትውልድ ፡ ዕንቅፋት ፡ ይኾናል ።

(፭)

ቀጥር

በፊደልና ፡ በአጋዝ

አ ፡	፩ ፡	ዐ ፡	፳ ፡
በ ፡	፪ ፡	ፈ ፡	ሐ ፡
ገ ፡	፫ ፡	ጸ ፡	ኀ ፡
ደ ፡	፬ ፡	ቀ ፡	የ ፡
ሀ ፡	፭ ፡	ረ ፡	፪የ ፡
ወ ፡	፮ ፡	ሰ ፡	፫የ ፡
ዘ ፡	፯ ፡	ተ ፡	፬የ ፡
ሐ ፡	፰ ፡	ኀ ፡	፭የ ፡
ጠ ፡	፱ ፡	ፀ ፡	፮የ ፡
የ ፡	፲ ፡	ጳ ፡	፯የ ፡
ከ ፡	፳ ፡	ፒ ፡	፭የ ፡
ለ ፡	፴ ፡	ኀ ፡	፬የ ፡
መ ፡	፵ ፡	ቂ ፡	፲የ ፡
ነ ፡	፶ ፡	እ ፡	፱ ፡
ሠ ፡	፷ ፡	—	—

በአጋዝና ፡ በዝርዝር ፡ ካ፩ ፡ እስከ ፡ ፻፱ ፡ ባ፩ና ፡ ባ፯ ፡ በ፻ና ፡ ባ፻፯ ፡ በ፱ ፡ ቤት ።

አጋዝ ፡ ምርዝር ፡

፩ ፡ አንድ ፡

፪ ፡ ኹለት ፡

፫ :	ሦስት :
፬ :	አራት :
፭ :	ዐምስት :
፮ :	ስድስት :
፯ :	ሰባት :
፰ :	ስምንት :
፱ :	ዘጠኝ :
፲ :	ዐሥር :
፳ :	ኻያ : (ካያ) :
፴ :	ሠላሳ :
፵ :	አርባ :
፶ :	ዐምሳ :
፷ :	ሰሳ : ሥልሳ :
፸ :	ሰባ :
፹ :	ሰማኒያ :
፺ :	ዘጠና :
፻ :	መቶ :
፲፫ :	ዐሥር : መቶ : (አንድ : ሺ :
፲፬፻፲፱ :	አንድ : ሺ : ዘጠኝ : መቶ : ዘጠና : ዘጠኝ :
፳፫ :	ኹለት : ሺ :
፴፫ :	ሦስት : ሺ :
፵፫ :	አራት : ሺ :
፶፫ :	ዐምስት : ሺ :
፷፫ :	ስድስት : ሺ :
፸፫ :	ሰባት : ሺ :
፹፫ :	ስምንት : ሺ :
፺፫ :	ዘጠኝ : ሺ :
፻፫ :	ዐሥር : ሺ :
፳፻፫ :	ኻያ : ሺ :
፴፻፫ :	ሠላሳ : ሺ :
፵፻፫ :	አርባ : ሺ :
፶፻፫ :	ዐምሳ : ሺ :
፷፻፫ :	ሰሳ : ሺ :
፸፻፫ :	ሰባ : ሺ :
፹፻፫ :	ሰማኒያ : ሺ :
፺፻፫ :	ዘጠና : ሺ :
፻፲፫ :	መቶ : ሺ :
፳፻፲፫ :	ኹለት : መቶ : ሺ :
፴፻፲፫ :	ሦስት : መቶ : ሺ :
፵፻፲፫ :	አራት : መቶ : ሺ :
፶፻፲፫ :	ዐምስት : መቶ : ሺ :
፷፻፲፫ :	ስድስት : መቶ : ሺ :

100

፩፱ ፡ ሰባት ፡ መቶ ፡ ሺ ፡
 ፪፱ ፡ ስምንት ፡ መቶ ፡ ሺ ፡
 ፫፱ ፡ ዘጠኝ ፡ መቶ ፡ ሺ ፡
 ፬፱ ፡ ዐሥር ፡ መቶ ፡ ሺ ፡
 ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ የቀጥር ፡ ነገር ፡ በግሱ ፡ ውስጥ ፡ በየስፍራው ፡ ተመልከት ።

(፮)

ልማድ ።

ግሱ ፡ ኹሉ ፡ ከዋናው ፡ አንቀጽ ፡ በቀር ፡ ከዘር ፡ ዝምሮ ፡ በልማድ ፡ ይነሣል ።
 ልማድ ፡ መሰለ ፡
 ሀፀ ፤ ሀምሰል ፡
 አ ፤ አመሰለ ፡ (አማሰለ ፡ አመሳሰለ) ፡
 አስ ፤ አስመሰለ ፡
 ተ ፤ ተመሰለ ፡ (ተማሰለ ፡ ተመሳሰለ) ፡
 ከነዚህም ፡ መና ፡ አ ፡ ተለይተው ፡ ለጥሬ ፡ ዘርና ፡ ለቅጽል ፡ መነሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ባዕድ ፡ ይባላሉ ።
 ዳግመኛም ፡ በግሱ ፡ መነሻ ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ እየገቡ ፡ ግስን ፡ ኹሉ ፡ የሚለዋውጡ ፡
 ልማዶችና ፡ የቅጽል ፡ ባዕድ ፡ መነሻዎች ፡ እሊህ ፡ ናቸው ።
 ለን ፤ ያድራጊና ፡ የተደራጊ ፡ ያደራራጊ ፡ ልማድ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ባለው ፡ ግስ ።
 እን ፤ እን ፡ በገባበት ፡ ግስ ፡ የቅጽል ፡ መነሻ ።
 ለሽ ፤ ያድራጊና ፡ ያደራራጊ ፡ ልማድ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ባለው ፡ ግስ ።
 እሽ ፤ የስም ፡ ባዕድ ፡ መነሻ ።
 ለስተ ፤ ያድራጊና ፡ ያደራራጊ ፡ ልማድ ፡ በአዐ ፡ በሚነሣ ፡ ግስ ።
 ስ ፤ ስ ፡ የደጊመ ፡ ቃል ፡ ሳድስ ፡ ቅጽል ፡ ባዕድ ፡ መነሻ ።
 ተን ፤ የመደረግና ፡ የመደራረግ ፡ ልማድ ፡ ግሱ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ሲኾን ።
 ተስ ፤ ተሽ ፤ በደጊመ ፡ ቃል ፡ የተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ መነሻ ።
 አዕማድን ፡ ተመልከት ፤ ባዕድን ፡ እይ ።
 በትንቢትና ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ በመነሻና ፡ በመድረሻ ፡ የሚገኙ ፡ አሥራ-
 ወና ፡ ጽንዖች ።

አሥራው ፤ በመነሻ ።

ይ ፤ እሱ ፡ እነሱ ፡ በሚባሉ ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ።
 ት ፤ አንተ ፡ እናንተ ፡ እሷ ፡ አንቺ ፡ በሚባሉ ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በሩቋ ፡ ሴት ፡ በትእዛዝ ።
 አ ፤ እኔ ፡ በሚል ፡ በትንቢትና ፡ በዘንድ ።
 እን ፤ እኛ ፡ በሚሉ ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ።
 እንዲ ፤ እሱ ፡ እነሱ ፡ በሚባሉ ፡ በዘንድ ።
 እንድ ፤ አንተ ፡ እናንተ ፡ እሷ ፡ አንቺ ፡ በሚባሉና ፡ እኔ ፡ እኛ ፡ በሚሉ ፡ በዘንድ ።
 ሊ ፤ እሱ ፡ እነሱ ፡ በሚባሉ ፡ በዘንድ ።
 ል ፤ እኔ ፡ በሚል ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ።

ጽንፆች ፤ በመድረሻ ።

አለ፡ ል ፤ በኅላፊ፡ ትንቢትና፡ በቦዝ፡ መድረሻ ።

ነበረ፡ ር ፤ » » » »

ዘንድ ፤ በግልሳይ፡ አንቀጽ ።

አገባባቸውን፡ ባ፲፰፡ ቀጥር፡ ተመልከት ።

(፯)

የግስ፡ መነሻ፡ (ርባ፡ ቅምር) ።

የግስ፡ መነሻ፡ ግእዝ፡ ራብዕ፡ ኃምስ፡ ሳብዕ፡ ናቸው፤ መድረሻውም፡ ግእዝና፡ ራብዕ ።
አለና፡ ነበረ፡ ግን፡ በኅላፊ፡ ትንቢትና፡ በቦዝ፡ አንቀጽ፡ ጫፍ፡ ሲጨመሩ፡ ይህን፡ ሕግ፡
ሳያፈርሱና፡ አፍርሰው፡ በግእዝ፡ በሳድስ፡ ይጨርሳሉ። ቀጥር፡ ፲፰፡ እይ ። ግስ፡ በካዕብና፡
በግልስ፡ በሳድስ፡ አይነግም ፤ ነገር፡ ግን፡ ጥሬ፡ ዘርና፡ ነባር፡ በሰባቱ፡ ሹሉ፡ ይነግል ።

አካሄዱን፡ በመነሻና፡ በመድረሻ፡ በመካከል፡ የሚለውጥ፡ የ፫፡ የ፪፡ የ፩፡ ፊደል፡
ግስ፡ ዐይነቱ፡ ፳፬፡ ነው ። ከዚሁም፡ ዘጠኙ፡ የሦስት ፤ ሰባቱ፡ የሹለት ፤ ስድስቱ፡ ያራት፡
ፊደል፡ ግስ፡ ነው ፤ እሱም፡ ባ፬፡ መደብ፡ ይከፈላል ።

፩ኛ ፤	አለቃ ።
፪ኛ ፤	ምክትል ።
፫ኛ ፤	ጭፍራ ።
፬ኛ ፤	ፋኖ ።

አለቃ ።	ምክትል ።	ጭፍራ ።
አማረ፡	በቃ፡	ደገደገ፡
በለጠ፡	ቦካ፡	ሐመጠጠ፡
ጋረደ፡	ሼደ፡	መረመረ፡
ዋለለ፡	ኖረ፡	ፈለቀቀ፡
ዘረጋ፡	ቃኘ፡	ቀላወጠ፡
ጠጠረ፡	ራራ፡	ሰበቀለ፡
ሞረደ፡	ተወ፡	(ቁለጸለጠሰ)፡
መረረ፡	(ነው)፡	—
ቄደረ፡	—	—

ፋኖ ።
ጠሞረ፡
ተቤተ፡

ነው፡ ዘማችነት፡ የሌለው፡ ነባር፡ አንቀጽ፡ ስለ፡ ሹነ፡ ከምክትሎች፡ ቀጥር፡ አይገባም ።
(ቁለጸለጠሰ)ም፡ ግእዝ፡ ቀለጸ፡ ዐማርኛ፡ ለጠሰ፡ ካለው፡ የተደቀለ፡ የጨዋታ፡ ግስ፡
ነውና፡ አጫዋች፡ ይባላል ፤ እሱም፡ አለቃ፡ የሌለው፡ በወደደበት፡ የሚውል፡ በዋል፡
ፈሰስ፡ ነው ። ወይም፡ ለን፡ ከለ፡ ደርቦ፡ ጠን፡ ጣልቃ፡ አድርጎ፡ ያራት፡ ፊደል፡ ግስ፡
ይኾናል ። ሲነገርም፡ አን፡ መነሻ፡ ሹኖት፡ አንቁላጸላጠሰ፡ ይባላል ።

አለቃና ፡ ጭፍራ ፡ የሌለው ።

ጀ ሴ ።

ና ፡

ሻ ፡

ና ፡ ሻ ፡ ከምን ፡ እንደ ፡ ወጡ ፡ በየስፍራቸው ፡ ተመልከት ። በአዕ ፡ የሚነሣ ፡ ግስ ፡ በግእዝ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ በራብዕ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ አይነሣም ።

እንደ ፡ ገና ፡ ጽፎትን ፡ ግሶች ፡ ከጥቂቶች ፡ መስሎቻቸው ፡ ጋራ ፡ ጽፈንና ፡ ቂጥረን ፡ እናሳያለን ።

፩ ፡ አማረ ፡

፪ ፡ በለጠ ፡

፫ ፡ ጋረደ ፡

፬ ፡ ሞለለ ፡

፭ ፡ ዘረጋ ፡

፮ ፡ ጠጠረ ፡

፯ ፡ ሞረደ ፡

፰ ፡ መረረ ፡

፱ ፡ ቂደረ ፡

፲ ፡ በቃ ፡

፳ ፡ በካ ፡

፳፫ ፡ ኼደ ፡

፳፬ ፡ ኖረ ፡

፳፭ ፡ ቃኘ ፡

፳፮ ፡ ራራ ፡

፳፯ ፡ ተወ ፡

፳፰ ፡ ዶገዶገ ፡

፳፱ ፡ ሐመጠጠ ፡

፳፻ ፡ መረመረ ፡

፳፻፩ ፡ ፈለቀቀ ፡

፳፻፪ ፡ ቀላወጠ ፡

፳፻፫ ፡ ሰበቀለ ፡

፳፻፬ ፡ ጠሞረ ፡

፳፻፭ ፡ ተቤተ ፡

ገደለ ፡ ደበቀ ፡ ወሰደ ።

ዳበሰ ፡ ባተለ ፡ ታከተ ።

ዳሰሰ ፡ ሞተተ ፡ ላሰሰ ።

ጐረና ፡ ቀነዳ ፡ በረታ ።

ገገመ ፡ ደደረ ፡ ቀቀለ ።

ቦዘነ ፡ ዶለተ ፡ ሞሸረ ።

መዘዘ ፡ ቀረረ ፡ ረጠጠ ።

ሴሰየ ፡ ሴሰነ ።

ገታ ፡ ነዳ ፡ ተባ ።

ሞላ ።

ቤሰ ፡ ኬለ ፡ ቂለ ።

ኾነ ፡ ቆመ ፡ ሾመ ።

ጣደ ፡ ጋተ ፡ ናረ ።

ባባ ፡ ባን ፡ ሣሣ ።

አለ ፡ ዐሸ ፡ ቂየ ፡ ሰጠ ።

ቦጠቦጠ ፡ ሞቀሞቀ ፡ ዶለዶመ ።

ሞለቀቀ ፡ ሞጨለፈ ፡ ቦተረፈ ።

ገመገመ ፡ ወረወረ ፡ ዘበዘበ ።

ደነዘዘ ፡ ኩበለለ ፡ ፈረጠጠ ።

ደባለቀ ፡ ዘላበደ ፡ ቀላመደ ።

ሠለጠነ ፡ ዘነጠለ ፡ ቀነጠሰ ።

ጠቦተ ።

አማረ ፡ የአመረ ፡ ድርባ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ አስደራጊውን ፡ አሳመረ ፡ በማለቱ ፡ ይታወቃል ፤ ስለዚህ ፡ መሰል ፡ የለውም ። ሞጨለፈን ፡ የመሰለ ፡ ግስ ፡ በሳብዕ ፡ በመነሣት ፡ ከሐመጠጠ ፡ በቀረው ፡ ከሰበቀለ ፡ ይሰማማል ። ተቤተ ፡ መጽተኛ ፡ ይመስላል ፤ ግስነቱም ፡ ትቢት ፡ ከማለት ፡ ከጥሬ ፡ ዘር ፡ የወጣ ፡ ነው ። ቤሰም ፡ ከቢስ ፡ የወጣ ፡ ቅጽላዊ ፡ ግስ ፡ ይባላል ። ጐነደ ፡ ደፈረ ፡ ቀለጠ ፡ ቢል ፡ እንዳባት ፤ ነደለ ፡ ፈረሰ ፡ ለጠፈ ፡ ቢል ፡ እንደናት ፤ ጐነደለ ፡ ደፈረሰ ፡ ቀለጠፈ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ልጅ ፡ ይታስባል ። ልጅ ፡ አባቱንና ፡ እናቱን ፡ መምሰሉ ፡ ከ፪ ፡ ፩ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ይህም ፡ እንደዚያ ፡ ነው ። የመድረሻው ፡ ፊደል ፡ ቅጥይም ፡ ቢባል ፡

ምስጢሩን ፡ አያፈርስም ። ባለጠጋ ፡ ብሎ ፡ በለጠገ ፡ ያለውም ፤ ግእዝ ፡ በዓለ ፡ ጸጋ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ ነው ። (ከተለ ፡ ዐጠቀ ፡ ቀመጠ ፡ ሸከመ) ፡ የተረሳ ፡ ግስ ፤ መዘገበ ፡ አማጠነ ፡ አማከለ ፡ አማተበ ፤ ከመስም ፡ ወይም ፡ ከጥሬ ፡ የወጡ ፡ ዲቃላ ፡ ግሶች ፡ ናቸው ። ገራ ፡ ገር ፡ ገራም ፡ ገረመ ፤ ልብ ፡ ልባም ፡ ለበመ ፤ ውሻ ፡ ውሸማ ፡ ወሸመ ፤ ላቀ ፡ ትልቅ ፡ ተለቀ ፡ ያለውም ፡ ቅጽላዊ ፡ ግስ ፤ ባረከ ፡ በረከት ፡ በረከተ ፤ ዶለ ፡ ዱለት ፡ ዶለተ ፤ ጥሬና ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ግስ ፡ ነው ። መደበኛው ፡ ግስ ፡ የቦ ፡ ፈደል ፡ ሲኾን ፡ ያጽዱና ፡ የፆቱ ፡ ጎራጅ ፤ ያፀኑ ፡ ደገመ ፡ ቃልና ፡ ተቀጥላ ፡ ጣልቃ ፡ ይባላል ፤ ቀጥር ፡ ጽፏ ፡ እይ ። ተቀጥላ ፡ ማለት ፡ በሥርም ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ በማፍ ፡ ብቻ ፡ አይደለም ። (ማስረጃ) ፡

በሥር ።

በቀለ ፡	ሰበቀለ ፡
በረቀ ፡	ሸበረቀ ፡
ባረቀ ፡	ዘባረቀ ፡
ወረረ ፡	(ከወረረ) ፡
ወተተ ፡	(ከወተተ) ፡
ጠረቀ ፡	በጠረቀ ፡ ነጠረቀ ፡
ጫለፈ ፡	ሞጫለፈ ፡
ለበሰ ፡	ከለበሰ ፡ ቀለበሰ ፡
ለገደ ፡	ወለገደ ፡
ለገመ ፡	ወለገመ ፡
ለደፈ ፡	ጎለደፈ ፡
ለጠፈ ፡	ቀለጠፈ ፡
ለከፈ ፡	ወለከፈ ፡
ለመጠ ፡	ወለመጠ ፡
ለቀቀ ፡	ሸለቀቀ ፡
መጠጠ ፡	ለመጠጠ ፡ ሸመጠጠ ፡
ነበበ ፡	ቀነበበ ፡
ነበረ ፡	ገነበረ ፡ ደነበረ ፡ ቀነበረ ፡
ነገደ ፡	ጠነገደ ፡
ነገለ ፡	ፈነገለ ፡
ነደደ ፡	ቈነደደ ፡
ነዘረ ፡	መነዘረ ፡
ነጠለ ፡	ዘነጠለ ፡
ነጠቀ ፡	መነጠቀ ፡ ፈነጠቀ ፡
ነከረ ፡	ዘነከረ ፡ ፈነከረ ፡ ቸነከረ ፡
ነፈገ ፡	ተነፈገ ፡
ነፈሰ ፡	(ከነፈሰ) ፡
ነቀለ ፡	ፈነቀለ ፡
ፈጠጠ ፡	ጎፈጠጠ ፡
ፈጠነ ፡	ቈፈጠነ ፡
ፈለቀ ፡	ጫፈለቀ ፡

ረበበ ፡	(ደረበበ) ፡
ረገመ ፡	ደረገመ ፡
ረገፈ ፡	ዘረገፈ ፡
ረጪ ፡	ወረጪ ፡
ረጠጠ ፡	ዘረጠጠ ፡
ሰለተ ፡	ወሰለተ ፡
ሰተረ ፡	መሰተረ ፡
ተረከ ፡	ነተረከ ፡

በጫፍ ።

በረቀ ፡	በረቀሰ ፡
ጐደፈ ፡	ጐደፈረ ፡
ገለበ ፡	ገለበጠ ፡
ገመደ ፡	ገመደለ ፡
ገፈተ ፡	ገፈተረ ፡
ጐረበ ፡	ጐረበጠ ፡
ደበለ ፡	ደበለለ ፡
ዘነበ ፡	ዘነበለ ፡
ጠረቀ ፡	ጠረቀመ ፡ ጠረቀቀ ፡
ነፈረ ፡	ነፈረቀ ፡
ፈረጠ ፡	ፈረጠጠ ፡ ፈረጠመ ፡
ቀለበ ፡	ቀለበሰ ፡
ቀለጠ ፡	ቀለጠፈ ፡
ቀረጠ ፡	ቀረጠፈ ፡
ቂረጠ ፡	ቂረጠመ ፡
ሰለቀ ፡	ሰለቀጠ ፡
ሰነገ ፡	ሰነገለ ፡
ሸመቀ ፡	ሸመቀቀ ፡
ተረከ ፡	ተረከከ ፡
ተረፈ ፡	ተረፈሰ ፡

ዳግመኛም ፡ ይህ ፡ ኹለቱ ፡ አካሄድ ፡ የሥሩ ፡ ባዕድ ፡ የጫፍ ፡ ምእላድ ፡ ግስ ፡ ሊባል ፡ ይቻላል ።

ደገመ ፡ ቃልም ፡ ሦስት ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

፩ኛው ፡ ገደለ ፡ ገዳደለ ፡ በጠሰ ፡ በጣጠሰ ፡ ሰበረ ፡ ሰባበረ ።

፪ኛው ፡ ደመመ ፡ ደመደመ ፡ ወለለ ፡ ወለወለ ፡ ጠረረ ፡ ጠረጠረ ፡ መረረ ፡ መረመረ ።

፫ኛው ፡ ደፈጠ ፡ ደፈጠጠ ፡ ነበረ ፡ ነበረረ ፡ ሰገደ ፡ ሰገደደ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ።

መነሻውን ፡ መድረሻ ፡ መድረሻውን ፡ መነሻ ፡ አድርጎ ፡ በኹለት ፡ ወገን ፡ እየተነበበ ፡ ኹለት ፡ ትርጓሜ ፡ የሚሰጥ ፡ ግስ ።

በገበገ ፡	ገበገበ ፡
በረበረ ፡	ረበረበ ፡
ገደገደ ፡	ደገደገ ፡
ገረገረ ፡	ረገረገ ፡

ደጉሰ ፡	ሰጉደ ፡
ደለደለ ፡	ለደለደ ፡
ደመደመ ፡	መደመደ ፡
ዘበዘበ ፡	በዘበዘ ፡
ዘለዘለ ፡	ለዘለዘ ፡
ዘረዘረ ፡	ረዘረዘ ፡
ጠቀጠቀ ፡	ቀጠቀጠ ፡
ከነከነ ፡	ነከነከ ፡
ከተከተ ፡	ተከተከ ፡
ለገለገ ፡	ገለገለ ፡
ለጠቀ ፡	ቀጠለ ፡
ለከለከ ፡	ከለከለ ፡
ለመለመ ፡	መለመለ ፡
ለፈለፈ ፡	ፈለፈለ ፡
መዘመዘ ፡	ዘመዘመ ፡
መረመረ ፡	ረመረመ ፡
ጠነጠነ ፡	ጠነጠነ ፡
ነፈነፈ ፡	ፈነፈነ ፡
ነቀነቀ ፡	ቀነቀነ ፡
ሠቀሠቀ ፡	ቀሰቀሰ ፡
ፈተፈተ ፡	ተፈተፈ ፡
ቀዘቀዘ ፡	ዘቀዘቀ ፡
ቀረቀረ ፡	ረቀረቀ ፡
ረፈረፈ ፡	ፈረፈረ ፡
ሰገሰገ ፡	ገሠገሠ ፡
ሰለሰለ ፡	ለሰለሰ ፡
ሰረሰረ ፡	ረሰረሰ ፡
ተገተገ ፡	ገተገተ ፡

ይህም ፡ ከሐዲስና ፡ ከጥንታዊ ፡ ግእዝ ፡ አካሄድ ፡ የመጣ ፡ ነው ፡

(፳)

ያማርኛን ፡ ግስ ፡ ስልቱንና ፡ አካሄዱን ፡ ማስታወቂያ ፡

የአ ፡ ጠባይ ፡

አ ፡ በግእዝ ፡ አገባብ ፡ መነሻ ፡ ሹና ፡ (ገበኤ ፡ ገብአ ፡ አግብአ ፡ አገባ ፡ አሰገባ ፡ ወረድ ፡ ወረደ ፡ አውረደ ፡ አወረደ ፡ አስወረደ) ፡ እያለ ፡ ባጉል ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ አድራጊና ፡ አስደራጊ ፡ እንዲሆን ፡ በማርኛም ፡ ባጉል ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ አድራጊ ፡ ብቻ ፡ ይኾናል ፡ (ማስረጃ) ፡

በቀለ ፡	አበቀለ ፡
በዛ ፡	አበዛ ፡
በሰለ ፡	አበሰለ ፡
ወዛ ፡	አወዛ ፡

በገቢር ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ ግን ፡ በግእዝ ፡ አገባብ ፡ አስደራጊ ፡ ይኾን ፡ የነበረው ፡ ባማርኛ ፡
 ፪ኛ ፡ አድራጊ ፡ ይኾናል ፤ (እንዳድራጊ ፡ ይፈታል) ። ይኸውም ፡ ልማድና ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡
 እንጂ ፤ አገባቡ ፡ ኹኖ ፡ አይደለም ። ይህንንም ፡ ልማድና ፡ ስሕተት ፡ ግእዝ ፡ በጸሓፊ ፡ ምክን
 ያት ፡ ጠመቀ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አጥመቀ ፤ ፈቀረ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ አፍቀረ ፡ ይላልና ፤
 ዐማርኛ ፡ ከግእዝ ፡ የወረሰው ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፡

፩ኛ ፡ አድራጊ ።

፪ኛ ፡ አድራጊ ።

በደረ ፡	አበደረ ፡
ጉዳ ፡	አጉዳ ፡
ጋፈፈ ፡	አጋፈፈ ፡
ደመጠ ፡	አደመጠ ፡
ደፈጠ ፡	አደፈጠ ፡
ደረገ ፡	አደረገ ፡
ወደሰ ፡	አወደሰ ፡
ወገዝ ፡	አወገዝ ፡
ወነጫፈ ፡	አወነጫፈ ፡
ጠመደ ፡	አጠመደ ፡
ጠመቀ ፡	አጠመቀ ፡
ጠፈጠፈ ፡	አጠፈጠፈ ፡
ጠቀሰ ፡	አጠቀሰ ፡
ጠረቀመ ፡	አጠረቀመ ፡
ማረ ፡	አማረ ፡
ከፈለ ፡	አከፈለ ፡
ለመጠ ፡	አለመጠ ፡
ለነቀጠ ፡	አለነቀጠ ፡
ለቀለቀ ፡	አለቀለቀ ፡
መዘነ ፡	አመዘነ ፡
ሻጫ ፡	አሻጫ ፡
ሻጠጠ ፡	አሻጠጠ ፡
መለመለ ፡	አመለመለ ፡
መራ ፡	አመራ ፡
መረገደ ፡	አመረገደ ፡
ፈገፈገ ፡	አፈገፈገ ፡
ፈጀ ፡	አፈጀ ፡
ፈቀደ ፡	አፈቀደ ፡
ፈቀረ ፡	አፈቀረ ፡
ፈረፈረ ፡	አፈረፈረ ፡

ፈታ ፡	አፈታ ፡
ፈቸለ ፡	አፈቸለ ፡
ፈተተ ፡	አፈተተ ፡
ቀበረ ፡	አቀበረ ፡
ቀጠለ ፡	አቀጠለ ፡
ቀጠፈ ፡	አቀጠፈ ፡
ቀለመ ፡	አቀለመ ፡
ቀፈፈ ፡	አቀፈፈ ፡
ቀረጠ ፡	አቀረጠ ፡
ቁረጠ ፡	አቁረጠ ፡
ቀረቀረ ፡	አቀረቀረ ፡
ረበረበ ፡	አረበረበ ፡
ረገደ ፡	አረገደ ፡
ረገረገ ፡	አረገረገ ፡
ረዳ ፡	አረዳ ፡
ረመደ ፡	አረመደ ፡
ረፈቀ ፡	አረፈቀ ፡
ረፈረፈ ፡	አረፈረፈ ፡
ረታ ፡	አረታ ፡
ሳበ ፡	አሳበ ፡
ሰየፈ ፡	አሰየፈ ፡
ሰለበ ፡	አሰለበ ፡
(ሶመሶመ) ፡	አሶመሶመ ፡
ሰፈሰፈ ፡	አሰፈሰፈ ፡
ሸበሸበ ፡	አሸበሸበ ፡
ሸለበ ፡	አሸለበ ፡
ሸለተ ፡	አሸለተ ፡
ሸመቀ ፡	አሸመቀ ፡
ተኩሰ ፡	አተኩሰ ፡
ተፈተፈ ፡	አተፈተፈ ፡
ቸረቸረ ፡	አቸረቸረ ፡

ምንም ፡ አድራጊ ፡ ይኸናል ፡ ብንል ፤ አድራጊነቱ ፡ ከዋናው ፡ እንቀጽ ፡ ማለት ፡

አጠመቀ ፡	ከጠመቀ ፡
አጠቀሰ ፡	ከጠቀሰ ፡
አቀጠለ ፡	ከቀጠለ ፡
አቁረጠ ፡	ከቁረጠ ፡

በምስጢር ፡ ልዩ ፡ ነው ፤ (ሌላ ፡ ስምና ፡ ግብር ፡ ያመጣል) ። ይኸውም ፡ ጠመቀ ፡ የጠላ ፤ አጠመቀ ፡ የሰው ። ጠቀሰ ፡ የሰውና ፡ የነገር ፡ የእሳትም ፤ አጠቀሰ ፡ የንጀራና ፡ የወጥ ። ቀጠለ ፡ የማንኛውም ፡ ነገር ፤ አቀጠለ ፡ ቅጠል ፡ አወጣ ፡ ሰጠ ። ፈጀ ፡ ሌላውን ፤ አፈጀ ፡ ለራሱ ። ቁረጠ ፡ ሌላውን ፤ አቁረጠ ፡ ለራሱ ፡ ነው ።

ተጨማሪ ።

ከዚህም ፡ በቀር ፡ አድራጊውን ፡ በተደራጊና ፡ በተደራራጊ ፡ ተገብሮውን ፡ በሹለት ፡			
አካሄድ ፡	አደገ ፡	ሲል ፡	ታደገ ፡ (ታዳጊ) ፡
	በላ ፡	»	ተባላ ፡ (ተባይ) ፡
	ጐነጩ ፡	»	ተጐነጩ ፡ —
	ገረመ ፡	»	ተገረመ ፡ —
	ደመመ ፡	»	ተደመመ ፡ —
	ደነቀ ፡	»	ተደነቀ ፡ —
	ደቀቀ ፡	»	ተደቀቀ ፡ ስለ ፡ ገጠአታችን ፡ ተደቀቀ ፡ (ኢሳይያስ ፡ ፳) ።
	ወጋ ፡	»	ተዋጋ ፡ (ተዋጊ) ፡
	ጣፈጠ ፡	»	ተጣፈጠ ፡ —
	ጠቁረ ፡	»	ተጠቁረ ፡ —
	ከበደ ፡	»	ተከበደ ፡ —
	መታ ፡	»	ተማታ ፡ (ተማቺ) ፡
	ነደፈ ፡	»	ተናደፈ ፡ (ተናዳፊ) ፡
	ነከሰ ፡	»	ተናከሰ ፡ (ተናከሽ) ፡
	ዐደገ ፡	»	ታደገ ፡ (ታዳጊ) ፡
	ዐፈነ ፡	»	ታፈነ ፡ —
	ዐቀፈ ፡	»	ታቀፈ ፡ (ታቃፊ) ፡
	ፈጀ ፡	»	ተፋጀ ፡ —
	ጸየፈ ፡	»	ተጸየፈ ፡ (ተጸያፊ) ፡
	ቀደመ ፡	»	ተቀደመ ፡ (ተቀዳሚ ፡ ተከታይ) ፡
	ቁነጠጠ ፡	»	ተቁናጠጠ ፡ (ተቁናጣጭ) ፡
	ረገጠ ፡	»	ተረገጠ ፡ (መዓርገ ፡ መላእክትን ፡ ተረገጠ) ፡
	ረገጠ ፡	»	ተራገጠ ፡ (ተራጋጭ) ፡
	ረገመ ፡	»	ተራገመ ፡ (ተራጋሚ) ፡
	ረገፈ ፡	»	ተራገፈ ፡ (ተራጋፊ) ፡
	ሰደበ ፡	»	ተሰደበ ፡ (ተሰዳቢ) ፡

ይላልና ፤ ይህ ፡ ልማዳዊ ፡ ስሕተት ፡ ነው ። ቍጥር ፡ ፲ ፡ ተመልከት ።

እስ ፡ በገቢር ፡ ግስ ፡ ገብቶ ፡ አስደራጊ ፡ ሲሆን ፤ በላ ፡ አስበላ ፤ ጠጣ ፡ አስጠጣ ፡ ይላል ። ሲሰብም ፡ እክሌ ፡ ለእክሌ ፡ እንጀራ ፡ አበላ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፤ እክሌ ፡ እክሌን ፡ እንጀራን ፡ አስበላ ፡ ግለቱን ፡ ያሳያል ። አስበላ ፡ ሹለት ፡ ገቢር ፡ መሳቡን ፡ አስተውል ። ነገር ፡ ግን ፡ አበላና ፡ አጠጣ ፡ የፈቃድ ፤ አስበላና ፡ አስጠጣ ፡ የግድ ፡ ናቸው ። በግእዝም ፡ (አብልዐ) ፡ አበላና ፡ አስበላ ፡ ተብሎ ፡ በሹለት ፡ ይፈታል ።

እስ ፡ በግእዝ ፡ ከአ ፡ እንደ ፡ ወጣ ፡ አሽ ፡ ከአስ ፡ ወጥቶ ፡ በደጊመ ፡ ቃል ፡ ሲገባ ፡ አድራጊ ፡ ይሆናል ። (ማስረጃ) ፡

በለበለ ፡	አሽበለበለ ፡
ከረከረ ፡	አሽከረከረ ፡
ዳጠጠ ፡	አሽዳጠጠ ፡
ቂጠቂጠ ፡	አሽቂጠቂጠ ፡

አስ ፡ በዘና ፡ በሠስ ፡ በሚነሣ ፡ ግስ ፡ ባስደራጊነት ፡ ሲገባ ፡ ጸያፍ ፡ እንዳይኾን ፡ ስ ፡ ተጉርዶ ፡ ይቀራል ። (ማስረጃ) ፡

ዘገበ ፡	እዘገበ ፡
ዘገነ ፡	እዘገነ ፡
ዠመረ ፡	እዠመረ ፡
ሠራ ፡	እሠራ ፡
ሣቀ ፡	እሣቀ ፡
ሰበከ ፡	እሰበከ ፡
ሰበረ ፡	እሰበረ ፡
ሰጠ ፡	እሰጠ ፡
ሳለ ፡	እሳለ ፡
ሸለመ ፡	እሸለመ ፡

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ከአ ፡ ቀጥለው ፡ ያሉት ፡ ዘዠ ፡ ሠሣ ፡ ሰሳሸ ፡ ይጠብቃሉ ። ባ፲፰ ፡ ቀጥር ፡ አሉ ታን ፡ ተመልከት ።

(፱)

አዕማድ ።

፩ኛ ፡ የግእዝ ፡ ግስ ፡ ባምስት ፡ አዕማድ ፡ ባድራጊና ፡ ባስደራጊ ፡ በተደራጊና ፡ በተደራራጊ ፡ ባደራራጊ ፡ ይወሰናል ። ባማርኛ ፡ ግን ፡ ከተደራጊው ፡ በቀር ፡ ኹሉም ፡ ድርብ ፡ አለውና ፤ ዘ ፡ ይኾናል ። ወደ ፡ ፊት ፡ ፮ኛ ፡ ቀጥር ፡ እይ ።

ይኸውም ፡	ከፈለ ፡	ከፋፈለ ፡
	እከፈለ ፡	እስከፈለ ፡
	ተከፈለ ፡	—
	ተካፈለ ፡	ተከፋፈለ ፡
	እካፈለ ፡	እከፋፈለ ፡

ነው ። ምንም ፡ በቀጥር ፡ ዘ ፡ አዕማድ ፡ ቢኾኑ ፡

ከፋፈለ ፡	ከከፈለ ፡
እስከፈለ ፡	እከከፈለ ፡
ተከፋፈለ ፡	ከተካፈለ ፡
እከፋፈለ ፡	እከካፈለ ፡

ተደርበው ፡ ፮ ፡ አዕማድ ፡ ቢባሉ ፡ እንጂ ፤ ዘ ፡ አይባሉም ። እንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ተዳራጊ ፡ አዳራጊ ፡ አስደራራጊ ፡ ብለው ፡ ይጨምራሉ ። ከእከፈለ ፡ ይልቅ ፡ መደበኛው ፡ እስከፈለ ፡ ነው ፤ የእከፈለም ፡ ፍች ፡ አስቀድመን ፡ እንደ ፡ ተናገርን ፡ ባማርኛ ፡ ልማድ ፡ አስደራጊ ፡ ከመኾን ፡ ፈጽሞ ፡ ወዳድራጊነት ፡ ያደላል ። ምስጢሩም ፡ ሰውነቱን ፡ ከምግብ ፡ ሰየ ፡ ማለት ፡ ነው ። ግእዝም ፡ እከፈለ ፡ ብሎ ፡ እስከፈለ ፡ ይላልና ፤ ስለ ፡ ተለመደ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ላማርኛ ፡ ባላስፈለገም ፡ ነበር ፤ እከፈለ ፡ በግእዝ ፡ ካስደራጊ ፡ በቀር ፡ አድራጊ ፡ አይኾንምና ። በአዕ ፡ በሚነሣ ፡ ግስ ፡ አዕማድ ፡ ኹሉ ፡ እንደ ፡ ግእዝ ፡ ልማድ ፡ እንዳንድ ፡ ናቸው ፤ ድርብም ፡ ቢገኝ ፡ ያድራጊ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ያምስቲ ፡ አዕማድ ፡ አሳሳብ ።

አድራጊ ፤ ጸና ፤ ፫ ፤ ፬ ፡ ፊደል ፡ እየኾነ ፡ በባለቤትና ፡ በተሳቢ ፡ በማድረጊያ ፡ መዝሙሪያ ፡ ላንድ ፡ ለሩቅ ፡ ወንድ ፡ የሚነገር ፡ ግስ ፡ ወይም ፡ አንቀጽ ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፡

ባለቤት ፡	እከሌ ፡
ተሳቢ ፡	እከሌን ፡
ማድረጊያ ፡	በሰይፍ ፡ ገደለ ፡ ገዳደለ ።

ቅጽል ፤ የግብር ፡ ስም ፡ ነው ፤ እሱም ፡ ገዳይ ። ከተሳቢ ፡ ጋራ ፡ ሲናበብ ፡ ነፍስ ፡ ገዳይ ፡ ይላል ። የዚህም ፡ ዐይነት ፡ ሳድስና ፡ ማልስ ፡ ቅጽል ፡ ኹሉ ፡ ገዳይ ፡ (ዮች) ፡ ዐዋቂ ፡ (ቆች) ፡ ብሎ ፡ ባንድና ፡ በብዙ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራል ። ስትፈታም ፡ የገደለ ፡ የገደለች ፤ ያወቀ ፡ ያወቀች ፡ በል ። ሌላም ፡ ብዙ ፡ የመልክና ፡ የቀለም ፡ ያይነት ፡ የሕብር ፡ የመጠን ፡ የቅጥር ፡ ቅጽል ፡ (ስም) ፡ አለና ፡ ባገባብ ፡ ተመልከት ፤ ቅጥር ፡ ፲፪ ፡ እይ ። ዳግመኛም ፡ ሲያውቅ ፡ አበድ ፡ ነጥቆ ፡ በረር ፡ ደገና ፡ ሰበር ፡ ወፍ ፡ ዐራሽ ፡ ዘመን ፡ አመጣሽ ፡ ሰው ፡ ሠራሽ ፡ የሚል ፡ ቅጽል ፡ አለ ፤ ኹሉንም ፡ በግሉ ፡ ውስጥ ፡ ይመለከቷል ። ነበበ ፡ ብለኸ ፡ ተናባቢን ፡ እይ ። ዘሊቅ ፡ ጠሊቅ ፡ የሚለውም ፡ ልዩ ፡ ቅጽል ፡ እንደ ፡ ዘላቂና ፡ ጠላቂ ፡ ይታሰባል ።

መድረሻው ፡ ለ ፡ የኾነ ፡ ግስ ፡ የቅጽሉ ፡ መጨረሻ ፡ የየ ፡ ሳድስ ፡ እንዲኾን ፤ ዐማርኛ ፡ ያላቸው ፡ ፊደሎችም ፡ ከከ ፡ በቀር ፡ የቅጽላቸው ፡ መድረሻ ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፡ ሳድስ ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፡

አዘዘ ፡	አዛዥ ፡
ገለጠ ፡	ገላጭ ፡
ሰገደ ፡	ሰጋጅ ፡
ዐሠሠ ፡	ዐማሽ ፡
ቀደሰ ፡	ቀዳሽ ፡
ወሰነ ፡	ወሳኝ ፡
ገመተ ፡	ገማች ፡

ሌሎችም ፡ ዐማርኛ ፡ የሌላቸው ፡ ፊደሎች ፡ በ ፡ ገ ፡ የ ፡ መ ፡ ፈ ፡ ቀ ፡ ረ ፡ የአንቀጽቸው ፡ ማልስ ፡ ቅጽል ፡ በየግላቸው ፡ መድረሻ ፡ ፊደል ፡ መደበ ፡ መዳቢ ፡ ነገረ ፡ ነጋሪ ፡ ሲል ፡ ይገኛል ።

ዘር ፤ (አርእስት) ፤ ያማርኛ ፡ ዘር ፡ በመነሻ ፡ መን ፡ ባዕድ ፡ እያደረገ ፡ ይነገራል ፤ ስለዚህ ፡ ከአንቀጽ ፡ በኋላ ፡ ተጻፈ ። ሲሰብም ፤ አቤሴሉም ፡ አምናን ፡ መገደል ፡ ወደደ ፡ ይላል ። እንዳንዱም ፡ ዘር ፡ መገበር ፡ መወሰን ፡ መቀደስ ፡ መዘመር ፡ በማለት ፡ የሥርወ ፡ ቀለሙ ፡ ተከታይ ፡ በግእዝነት ፡ እየጠበቀ ፡ ይነገራል ። ደግመኛም ፡ መጠበቅ ፡ መጥበቅ ፡ መከለል ፡ መከለል ፡ መቀለብ ፡ መቅለብ ፡ እያለ ፡ በ፪ ፡ አካሄድ ፡ ይኸዳል ።

ማድረጊያ ፤ መሣሪያነትንና ፡ ቦታነትን ፡ ጊዜን ፡ ቅጽልነትንና ፡ በቂነትን ፡ ያሳያል ፤ በመጨረሻውም ፡ ያ ፡ ምእላድ ፡ እየኾነ ፡ ይጨመርበታል ። (ማስረጃ) ፡

እከሌ ፡	እከሌን ፡
መገደዩ ፡	ሰይፍ ፡ ቦታ ፡ ጊዜ ፡ ይፈልጋል ።

ዐማርኛ ፡ ያላቸው ፡ ፊደሎች ፡ ደ ፡ ዘ ፡ ጠ ፡ ነ ፡ ሠ ፡ ሰ ፡ ተ ፡ የግስ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ያ ፡ አይገኝም ። (ማስረጃ) ፡

ወደደ ፡	መውደጃ ፡
አዘዘ ፡	ማዘዣ ፡
ዐነጠ ፡	ማነጫ ፡
አመነ ፡	ማመኛ ፡
ነገሠ ፡	መንገሻ ፡
ቀደሰ ፡	መቀደሻ ፡
ባተ ፡	መባቻ ፡

ከ ፡ ሽ ፡ ግን ፡ በምእላድ ፡ ያን ፡ እንጂ ፡ ራብዑን ፡ ኻ ፡ አይሻም ፡ ምክንያቱም ፡ ገና ፡ ሽ ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ሹኑ ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፡

ሰበከ ፡	መሰበኪያ ፡
ደለሽ ፡	መደለሽያ ፡
ጮሽ ፡	መጮሽያ ፡

አስደራጊ ፤ ባንድ ፡ አሠራር ፡ በኹለት ፡ ተሳቢ ፡ ይነገራል ። (ማስረጃ) ፡

ዳዊት ፡	ሰሎሞንን ፡
ኢዮአብን ፡	አስገደለ ።

አስገዳደለ ፡ ብሎ ፡ መደረብ ፡ ስሕተት ፡ ነው ።

ተደራጊ ፤ ባ፩ ፡ አካልና ፡ ባ፩ ፡ ማድረጊያ ፡ ይነገራል ፤ ሥራውም ፡ በባለቤቱ ፡ ላይ ፡ ይፈጸማል ። ይሁዳ ፡ በገዛ ፡ እጁ ፡ ተገደለ ። ዳግመኛም ፡ እንደ ፡ ተገደለ ፡ ያለ ፡ ተደራጊ ፡ ግስ ፡ እንደ ፡ አድራጊ ፡ ሲሰብ ፡ ይገኛል ። (ማስረጃ) ፡ ቅቤን ፡ ተቀባ ፤ ጠጉሩን ፡ ተቈረጠ ፤ ገንዘቡን ፡ ተቀማ ።

ተደራጊ ፤ ሥርወ ፡ ቀለሙን ፡ ራብዕ ፡ አድርጎ ፡ ፪ ፡ አካልን ፡ በማማፈር ፡ ይነገራል ። ይኸውም ፡ ሰውና ፡ ሰው ፡ ተገደለ ፤ ወይም ፡ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ ጋራ ፡ ተጋደለ ፡ ይላል ። ድርቡም ፡ የሥርወ ፡ ቀለሙን ፡ ተከታይ ፡ ራብዕ ፡ አድርጎ ፡ አንድ ፡ ደጊመ ፡ ቃል ፡ ግእዝ ፡ ፊደል ፡ ይጨምራል ፤ ይኸውም ፡ ገዳደለ ፡ ካለው ፡ የወጣ ፡ ተገዳደለ ፡ ነው ፤ መመላለስንና ፡ የሥራውን ፡ ጥናት ፡ ያሳያል ። በአዕ ፡ በሚነሣ ፡ ግስ ፡ ግን ፡ ሥርወ ፡ ቀለሙን ፡ ጐርዶ ፡ ተከታዩን ፡ ራብዕ ፡ ያደርግና ፡ በልዩ ፡ አካሄድ ፡ ይነገራል ፤ ተደራራጊውም ፡ አንድ ፡ ብቻ ፡ ይኸናል ። (ማስረጃ) ፡

አመነ ፡	ተማመነ ፡
አሰረ ፡	ተሳሰረ ፡
ዐደለ ፡	ተዳደለ ፡
ዐሰበ ፡	ተሳሰበ ፡

ሌላውም ፡ በራብዕ ፡ የሚነሣ ፡ የ፫ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ሹሉ ፡ እንደዚሁ ፡ ተደራራጊው ፡ አንድ ፡ ብቻ ፡ ነው ። (ማስረጃ) ፡

ባረከ ፡	ተበራረከ ፡
ባሰ ፡	ተባባሰ ፡
ጋበዘ ፡	ተገባበዘ ፡
ጋመ ፡	ተጋጋመ ፡
ጋረደ ፡	ተገራረደ ፡
ዳረ ፡	ተዳዳረ ፡
ናፈቀ ፡	ተነፋፈቀ ፡
ናረ ፡	ተናናረ ፡

ለደራረጊ ፣ ባ፩ ፣ አደራራጊና ፣ በ፱ ፣ ተደራራጊዎች ፣ በ፫ ፣ አካል ፣ ይነገራል ። እከሌ ፣ እከሌንና ፣ እከሌን ፣ አጋደለ ፣ አገዳደለ ።

ጥሬ ፣ የሥራ ፣ ስም ፣ እሱም ፣ ገድያ ፣ ነው ። ዳግመኛም ፣ አርእስት ፣ አባት ፣ ዘር ፣ እንዲ ባል ፣ ይህም ፣ ጥሬ ፣ ዘር ፣ ይባላል ።

ሳቢ ፣ ዘር ፣ ካደራራጊ ፣ ድርብ ፣ የሚወጣ ፣ እንደ ፣ መግደልና ፣ ግድያ ፣ የሚፈታ ፣ ነው ። አንጥያኮስ ፣ አልዓዛርን ፣ በክፉ ፣ አገዳደል ፣ ገደለው ። ሳቢ ፣ ብለኸ ፣ ሳቢን ፣ እይ ። አንዳንድ ፣ ጊዜም ፣ ሳቢ ፣ ዘር ፣ አፈጃጅ ፣ አፈጃጀት ፣ አፈጃጃጭ ፣ አፈጃጃፊት ፣ አመሰቃቀል ፣ አስቃቀል ፣ እያለ ፣ ኹለት ፣ ይኾናል ።

ቦዝ ፣ ዳዊት ፣ ፍልስጥኤማውያንን ፣ ገድሎ ፣ ገባ ፣ (ተመለሰ) ። ዘር ፣ ማድረጊያ ፣ ሳቢ ፣ ዘር ፣ ቦዝ ፣ በሌላ ፣ አንቀጽ ፣ እንደ ፣ ተሳቡ ፣ አስተውል ።

፪ኛ ፣ ባድራጊነትና ፣ በተደራጊነት ፣ የሚፈታ ፣ አና ፣ ተ ፣ ያሉበት ፣ ያድራጊና ፣ የተ ደራጊ ፣ ድርብ ፣ ደጊመ ፣ ቃል ፣ አለ ። ይኸውም ፣ አ ፣ የግእዝ ፣ ተ ፣ ያማርኛ ፣ ልማድ ፣ ነው ። አርእስቱም ፣ አ ፣ ያለበት ፣ ማ ፣ ተ ፣ ያለበት ፣ መ ፣ ይኾናል ።

አንቀጽ ፡	ያድራጊ ፣ ድርብ ፡	አርእስት ፡	የተደራጊ ፣ ድርብ ፡	አርእስት ፡
በረከ ፡	አብረከረከ ፡	ማብረከረከ ፡	ተብረከረከ ፡	መብረከረከ ፡
ደበለ ፡	አድበለበለ ፡	ማድበለበለ ፡	ተድበለበለ ፡	መድበለበለ ፡
ዘረበ ፡	አዝረበረበ ፡	ማዝረበረበ ፡	ተዝረበረበ ፡	መዝረበረበ ፡
(ዘረከ) ፡	አዝረከረከ ፡	ማዝረከረከ ፡	ተዝረከረከ ፡	መዝረከረከ ፡
ዘረፈ ፡	አዝረፈረፈ ፡	ማዝረፈረፈ ፡	ተዝረፈረፈ ፡	መዝረፈረፈ ፡
(ጠወለ) ፡	አጥወለወለ ፡	ማጥወለወለ ፡	ተጥወለወለ ፡	መጥወለወለ ፡
(ጠመዘ) ፡	አጥመዘመዘ ፡	ማጥመዘመዘ ፡	ተጥመዘመዘ ፡	መጥመዘመዘ ፡
(ጠመለ) ፡	አጥመለመለ ፡	ማጥመለመለ ፡	ተጥመለመለ ፡	መጥመለመለ ፡
ከተፈ ፡	አክተፈተፈ ፡	ማክተፍተፍ ፡	ተክተፈተፈ ፡	መክተፍተፍ ፡
ፈገመ ፡	አፍገመገመ ፡	ማፍገምገም ፡	ተፍገመገመ ፡	መፍገምገም ፡
ፈለቀ ፡	አፍለቀለቀ ፡	ማፍለቅለቅ ፡	ተፍለቀለቀ ፡	መፍለቅለቅ ፡
ፈረጠ ፡	አፍረጠረጠ ፡	ማፍረጥረጥ ፡	ተፍረጠረጠ ፡	መፍረጥረጥ ፡
ፈረመ ፡	አፍረመረመ ፡	ማፍረምረም ፡	ተፍረመረመ ፡	መፍረምረም ፡
ፈተለ ፡	አፍተለተለ ፡	ማፍተልተል ፡	ተፍተለተለ ፡	መፍተልተል ፡
ቀበዘ ፡	አቅበዘበዘ ፡	ማቅበዝበዝ ፡	ተቅበዘበዝ ፡	መቅበዝበዝ ፡
ቀለበ ፡	አቅለበለበ ፡	ማቅለብለብ ፡	ተቅለበለበ ፡	መቅለብለብ ፡
ረገበ ፡	አርገበገበ ፡	ማርገብገብ ፡	ተርገበገበ ፡	መርገብገብ ፡
(ረከፈ) ፡	አርከፈከፈ ፡	ማርከፍከፍ ፡	ተርከፈከፈ ፡	መርከፍከፍ ፡
ሰገበ ፡	አሰገበገበ ፡	ማሰገብገብ ፡	ተሰገበገበ ፡	መሰገብገብ ፡

ስለዚህ ፣ በለጩ ፣ ገተረ ፣ ወለበ ፣ (ኩነሰ) ፣ በማለት ፣ ፈንታ ፣ በለጩለጩ ፣ ገተረተረ ፣ ወለበለበ ፣ ኩነሰነሰ ፣ እያሉ ፣ መግሰስ ፣ ስሕተት ፣ ነው ።

አና ፣ ተ ፣ ን ፣ ተከትሏቸው ፣ በደጊመ ፣ ቃል ፣ ሲገቡ ፣ አን ፣ የማድረግ ፣ ተን ፣ የመደረግ ፣ ልማድ ፣ ይኾናሉ ። አን ፣ የግእዝና ፣ ያማርኛ ፣ ተን ፣ ያማርኛ ፣ ብቻ ፣ ነው ።

አንቀጽ ፡	አን ፡	አርእስት ፡	ተን ፡	አርእስት ፡
(ቦገቦገ) ፡	አንቦገቦገ ፡	ማንቦገቦገ ፡	ተንቦገቦገ ፡	መንቦገቦገ ፡
ገቦገቦ ፡	አንገቦገቦ ፡	ማንገቦገቦ ፡	ተንገቦገቦ ፡	መንገቦገቦ ፡
ገፈገፈ ፡	አንገፈገፈ ፡	ማንገፍገፍ ፡	ተንገፈገፈ ፡	መንገፍገፍ ፡
ደበደበ ፡	አንደበደበ ፡	ማንደብደብ ፡	ተንደበደበ ፡	መንደብደብ ፡
ጠፈጠፈ ፡	አንጠፈጠፈ ፡	ማንጠፍጠፍ ፡	ተንጠፈጠፈ ፡	መንጠፍጠፍ ፡
ጨፈጨፈ ፡	አንጨፈጨፈ ፡	ማንጨፍጨፍ ፡	ተንጨፈጨፈ ፡	መንጨፍጨፍ ፡
(ጨረጨረ) ፡	አንጨረጨረ ፡	ማንጨርጨር ፡	ተንጨረጨረ ፡	መንጨርጨር ፡

፫ኛ ፤ የመነሻው ፡ ፊደል ፡ ተከታይ ፡ ራብዕ ፡ የሾነ ፡ አና ፡ ተ ፡ ያሉበት ፡ አደራራጊና ፡ ተደራራጊ ፡ የሚመስል ፡ ያድራጊና ፡ የተደራጊ ፡ ድርብ ፡ አለ ። (ማስረጃ) ፡

ደረጀ ፡	አደራጀ ፡	ማደራጀት ፡	ተደራጀ ፡	መደራጀት ፡
ዘገጀ ፡	አዘጋጀ ፡	ማዘጋጀት ፡	ተዘጋጀ ፡	መዘጋጀት ፡
(ኩለሸ) ፡	አኩላሸ ፡	ማኩላሸት ፡	ተኩላሸ ፡	መኩላሸት ፡
(ሠረጨ) ፡	አሠራጨ ፡	ማሠራጨት ፡	ተሠራጨ ፡	መሠራጨት ፡
ቀነጀ ፡	አቀናጀ ፡	ማቀናጀት ፡	ተቀናጀ ፡	መቀናጀት ፡

ወደ ፡ ፊት ፡ ቀጥር ፡ ፤ ፡ ተመልከት ። አንደዚህም ፡ ተደራራጊና ፡ አደራራጊ ፡ ሲመስል ፡ ባድራጊነትና ፡ ባስደራጊነት ፡ የሚፈታ ።

ነገረ ፡	ተናገረ ፡	መናገር ፡	አናገረ ፡	ማናገር ፡
ነፈጠ ፡	ተናፈጠ ፡	መናፈጥ ፡	አናፈጠ ፡	ማናፈጥ ፡

፬ኛ ፤ የመነሻው ፡ ፊደል ፡ ተከታይ ፡ ራብዕ ፡ የሾነ ፡ አንና ፡ ተን ፡ ያሉበት ፡ ግስ ።

ደበለለ ፡	አንደባለለ ፡	ማንደባለለ ፡	ተንደባለለ ፡	መንደባለለ ፡
ዘረጋ ፡	አንዘራጋ ፡	ማንዘራጋት ፡	ተንዘራጋ ፡	መንዘራጋት ፡
ጠራ ፡ ጠራራ ፡	አንጠራራ ፡	ማንጠራራት ፡	ተንጠራራ ፡	መንጠራራት ፡
ከበለለ ፡	አንከባለለ ፡	ማንከባለለ ፡	ተንከባለለ ፡	መንከባለለ ፡
ከተከተ ፡	አንከታከተ ፡	ማንከታከት ፡	ተንከታከተ ፡	መንከታከት ፡
ነጠበ ፡	አንጠባጠበ ፡	ማንጠባጠብ ፡	ተንጠባጠበ ፡	መንጠባጠብ ፡
(ፈለሰሰ) ፡	አንፈላሰሰ ፡	ማንፈላሰሰ ፡	ተንፈላሰሰ ፡	መንፈላሰሰ ፡
ፈረጠጠ ፡	አንፈራጠጠ ፡	ማንፈራጠጥ ፡	ተንፈራጠጠ ፡	መንፈራጠጥ ፡
(ቀበረረ) ፡	አንቀባረረ ፡	ማንቀባረር ፡	ተንቀባረረ ፡	መንቀባረር ፡
ሰራ ፡ ሰራራ ፡	አንሰራራ ፡	ማንሰራራት ፡	—	—
(ሸረተተ) ፡	አንሸራተተ ፡	ማንሸራተት ፡	ተንሸራተተ ፡	መንሸራተት ፡

ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ አን ፡ ተን ፡ እያሉ ፡ መደበኛ ፡ ግስ ፡ አድርጎ ፡ በአና ፡ በተ ፡ ተራ ፡ መግሰስ ፡ አላዋቂ ፡ ያሠኛል ። አደራራጊና ፡ ተደራራጊ ፡ የሚመስል ፡ ይህ ፡ ፱ኛው ፡ ረድፍ ፡ እንደ ፡ ፪ኛውና ፡ እንደ ፡ ፫ኛው ፡ ተራ ፡ አ ፡ ያለበት ፡ ያድራጊ ፡ ተ ፡ ያለበት ፡ የተደራጊ ፡ ድርብ ፡ ይሾናል ። ይኸውም ፡ አንጠራራ ፡ አንፈራጠጠ ፡ ሲል ፡ እጁንና ፡ እግሩን ፡ ተንጠራራ ፡ ተንፈራጠጠ ፡ ሲል ፡ ሰውየው ፡ ለራሱ ፡ እንደ ፡ ሾነ ፡ ይታወቃል ። አንደባለለና ፡ አንከባለለ ፡ ግን ፡ ባደራራጊነት ፡ ይፈታሉ ። ገደደ ፡ ተንጋደደ ፡ አንጋደደ ፡ ቢል ፡ በተደራራጊነትና ፡ ባደራራጊነት ፡ ገጠጠ ፡ አንጋጠጠ ፡ ተንጋጠጠ ፡ ቢል ፡ ባድራጊነትና ፡ በተደራራጊነት ፡ ይፈታል ። (ቃጠለ) ፡ ተቃጠለ ፡ አቃጠለ ፤ ገደመ ፡ ተጋደመ ፡ አጋደመ ፤ ራገፈ ፡ ተራገፈ ፡ አራገፈ ፡

ያለውም ፡ ተደራራጊና ፡ አደራራጊ ፡ ሲመስል ፡ በተለ ፡ ምክንያት ፡ በተደራጊና ፡ ባድራጊነት ፡ ይፈታል ። ቀደመ ፡ ብሎ ፡ አሽቀዳደመ ፡ ያለውም ፡ የአቀዳደመ ፡ ድርብ ፡ ይኾናል ።

፩ኛ ፡ አስተ ፡ መነሻ ፡ ሲኾን ፡ በግእዝ ፡ (ያቀ) ፡ ብሎ ፡ (አስተዐወቀ) ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ባማርኛ ፡ አድራጊና ፡ አስደራጊ ፡ ይኾናል ፡ (ማለት ፡ እንዳድራጊና ፡ እንዳስደራጊ ፡ ይፈታል) ። ይኸውም ፡ ዐወቀ ፡ አሳወቀ ፡ ታወቀ ፡ ተዋወቀ ፡ ብሎ ፡ አስታወቀ ፡ የሚለው ፡ ነው ። አስተዋወቀም ፡ (አስተዓወቀ) ፡ ካለው ፡ ይወጣልና ፡ ባደራራጊነት ፡ ይፈታል ። አሳወቀ ፡ አስደራጊ ፡ ሲኾን ፡ አስታወቀ ፡ ነገረ ፡ አረዳ ፡ (አስረዳ) ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። ዐጠበ ፡ አሳጠበ ፡ ታጠበ ፡ ተጣጠበ ፡ ብሎ ፡ አስታጠበ ፡ የሚለው ፡ ትርጓሜው ፡ ጨመረ ፡ አፈሰሰ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ለጅ ፡ ብቻ ፡ ይነገራል ። አሳወቀና ፡ አሳጠበ ፡ የገድ ፡ አስታወቀና ፡ አስታጠበ ፡ የፈቃድ ፡ ናቸው ። ነገደ ፡ ብሎ ፡ አስተናገደ ፡ ቢል ፡ አበላ ፡ አጠጣ ፡ ወይም ፡ አባላ ፡ አጣጣ ፡ ማለት ፡ ነው ። አወከ ፡ (ሆከ) ፡ አስታወከ ፡ (አስተሀወከ) ፡ ዐከከ ፡ አስታከከ ፡ (አስተሐከከ) ፡ ያለው ፡ አስታወከ ፡ አወጣ ፡ አስተፋ ፡ አስታከከ ፡ አስጠጋ ፡ ተብሎ ፡ ይፈታል ። አስታከተና ፡ አስተዋለም ፡ አመሰገን ፡ እየ ፡ ተብለው ፡ ይፈታሉ ። ገባ ፡ ብሎ ፡ አስተጋባ ፡ ያለው ፡ ሰበሰበ ፡ አሳለፈ ፡ አዛወረ ፡ ማለት ፡ ነው ። በአ ፡ ተራ ፡ አኩተን ፡ በወ ፡ ተራ ፡ ዋለን ፡ እይ ። አስተ ፡ በአዐ ፡ በሚነጣ ፡ ግስ ፡ የማደራረግና ፡ የሳቢ ፡ ዘር ፡ መነሻ ፡ ይኾናል ። (ማስረጃ) ፡

አዘዘ ፡	አስተዛዘዘ ፡	አስተዛዘዝ ፡
አሰረ ፡	አስተሳሰረ ፡	አስተሳሰር ፡
ዐወቀ ፡	አስተዋወቀ ፡	አስተዋወቅ ፡
ዐጠበ ፡	አስተጣጠበ ፡	አስተጣጠብ ፡

አስተናበረና ፡ አስተነፈሰ ፡ የግእዝ ፡ ልማዶች ፡ ናቸው ፡ ስለ ፡ ትርጓሜያቸውም ፡ በግሱ ፡ ውስጥ ፡ ነበረንና ፡ ነፈሰን ፡ ተመልከት ።

፪ኛ ፡ ያማርኛ ፡ ግስ ፡ ካፈ ፡ እስከ ፡ ፮ ፡ አዕማድ ፡ ይገሰሳል ። በ፮ ፡ አዕማድ ፡ መገሰሱ ፡ የግእዝ ፡ አድራጊ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ወዳማርኛ ፡ ሲጨመር ፡ ነው ። ግሱም ፡ ገቢርና ፡ ተገብሮ ፡ ይባላል ። ይኸውም ፡ አድራጊና ፡ አስደራጊ ፡ አደራራጊ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ተደራጊና ፡ ተደራራጊ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ኹኖ ፡ ነው ፡ ለሱም ፡ በቀጥሩ ፡ አወራረድ ፡ ይታወቃል ።

ባ፩ ፡ ዐምድ ፡ ሲገሰሰ ፡	፩ ፡	አለ ፡ (ብህለ) ፡
በ፪ ፡ ዐ ፡ ሲ ፡	፩ ፡	ቀረ ፡
	፪ ፡	አስቀረ ፡
በ፫ ፡ ዐ ፡ ሲ ፡	፩ ፡	ተወ ፡
	፪ ፡	አስተወ ፡
	፫ ፡	ተተወ ፡
ባ፬ ፡ ዐ ፡ ሲ ፡	፩ ፡	መጣ ፡
	፪ ፡	አመጣ ፡
	፫ ፡	አስመጣ ፡
	፬ ፡	አማጣ ፡
ባ፭ ፡ ዐ ፡ ሲ ፡	፩ ፡	ገለጠ ፡
	፪ ፡	ገላጠ ፡
	፫ ፡	አስገለጠ ፡
	፬ ፡	ተገለጠ ፡
	፭ ፡	ተጋለጠ ፡

		ተገላለጠ ፡
	፩ ፡ ፭ ፡	አጋለጠ ፡
		አገላለጠ ፡
በ፩ ፡ ዐ ፡ ሲ ፡	፩ ፡ ፩ ፡	ለመጠ ፡
	፪ ፡	አለመጠ ፡
	፫ ፡	አስለመጠ ፡
	፬ ፡ ፬ ፡	ተለመጠ ፡
	፭ ፡	ተላመጠ ፡
		ተለማመጠ ፡
	፩ ፡ ፮ ፡	አላመጠ ፡
		አለማመጠ ፡

ከተጥር ፡ ያልገባው ፡ ድርብ ፡ ወይም ፡ ጽንዕ ፡ ይባላል ። ዐምድ ፡ ምስሶ ፡ አዕማድ ፡ ምስሶዎች ፡ ማለት ፡ ነው ።

(I)

ካስደራጊያቸውና ፡ ከተደራጊያቸው ፡ ከተደራራጊያቸውና ፡ ካደራራጊያቸው ፡ በቀር ፡ አንቀጽቸው ፡ ያልተለመደ ፡ ግሶች ። ከነዚህም ፡ ለጥቂቶቹ ፡ አድራጊ ፡ አላቸው ።

አንቀጽ ፡ አድራጊ ፡ አስደራጊ ፡	ተደራጊ ፡	ተደራራጊ ፡	አደራራጊ ፡
(በጠረ) ፡ አበጠረ ፡ አስበጠረ ፡	ተበጠረ ፡	ተበጣጠረ ፡	አበጠረ ፡ አበጣጠረ ፡
(በለሸ) ፡ —	ተበላሸ ፡	ተበለሻሸ ፡	አበላሸ ፡ አበለሻሸ ፡
(በሰጩ) ፡ —	ተበሳጩ ፡	ተበሰማጩ ፡	አበሳጩ ፡ አበሰማጩ ፡
ገገመ ፡ አገገመ ፡ —	—	—	—
(ጋዘ) ፡ አጋዘ ፡ አስጋዘ ፡	ተጋዘ ፡	—	አጋጋዘ ፡
(ጓዘ) ፡ አጓዘ ፡ አስጓዘ ፡	ተጓዘ ፡	ተጓጓዘ ፡	አጓጓዘ ፡
(ገዢ ፡ ጌጠ) ፡ አጌጠ ፡ አስጌጠ ፡	ተጌጠ ፡	ተጌያጌያጠ ፡	አጌያጌያጠ ፡
(ገለደመ) ፡ አገለደመ ፡ አስገለደመ ፡	ተገለደመ ፡	—	—
ጐመለለ ፡ —	ተጐማለለ ፡	—	አጐማለለ ፡
(ገኘ ፡ ገነኘ) ፡ አገኘ ፡ አስገኘ ፡	ተገኘ ፡	ተገናኘ ፡ ተገነኛኘ ፡	አገናኘ ፡ አገነኛኘ ፡
(ጐናጸፈ) ፡ —	—	ተጐናጸፈ ፡	አጐናጸፈ ፡
(ገሸገሸ) ፡ አገገሸገሸ ፡ —	ተገገሸገሸ ፡	—	—
ደረገ ፡ አደረገ ፡ አስደረገ ፡	ተደረገ ፡	ተዳረገ ፡ ተደራረገ ፡	አዳረገ ፡ አደራረገ ፡
(ወጋ) ፡ አወጋ ፡ አስወጋ ፡	ተወጋ ፡	ተዋጋ ፡	አዋጋ ፡
(ወካ) ፡ አወካ ፡ —	—	ተዋካ ፡	—
ወከበ ፡ —	—	ተዋከበ ፡	አዋከበ ፡
(ወሣ) ፡ አወሣ ፡ አስወሣ ፡	ተወሣ ፡	ተዋሣ ፡	—
(ዋሰ) ፡ አዋሰ ፡ አስዋሰ ፡	ተዋሰ ፡	ተዋዋሰ ፡	አዋዋሰ ፡
ዘገመ ፡ አዘገመ ፡ —	—	ተዛገመ ፡ ተዘጋገመ ፡	አዛገመ ፡ አዘጋገመ ፡
(ጠነወተ) ፡ —	—	ተጠናወተ ፡	አጠናወተ ፡
(ጠነፈፈ) ፡ አጠነፈፈ ፡ አስጠነፈፈ ፡ ተጠነፈፈ ፡	—	—	አጠናፈፈ ፡
ጠረተመ ፡ አጠረተመ ፡ አስጠረተመ ፡ ተጠረተመ ፡	ተጠራተመ ፡ ተጠረቃተመ ፡	አጠራተመ ፡ አጠረቃተመ ፡	

ጨወተ፡	—	ተጫወተ፡	ተጨዋወተ፡	አጫወተ፡አጨዋወተ፡
ጫማ፡	—	ተጫማ፡	—	አጫማ፡
(ከየ)፡	አስከየ፡	ተከየ፡	—	—
(ከመቸ)፡	—	ተከማቸ፡	ተከመቻቸ፡	አከማቸ፡አከመቻቸ፡
ከነበ፡	—	—	ተከናነበ፡	አከናነበ፡
(ከፈነነ)፡	—	ተከፋነነ፡	—	አከፋነነ፡
(ከረጠጠ)፡	አንከረጠጠ፡	ተንከረጠጠ፡	—	—
ከረየ፡አከራየ፡	—	ተከራየ፡	—	—
(ከተለ)፡	አስከተለ፡	ተከተለ፡	ተከታተለ፡	አከታተለ፡
(ሌጠ)፡	አሌጠ፡—	ተሌጠ፡	—	—
(ለቃ)፡	አለቃ፡	ተለቃ፡	—	—
(ለቀሰ)፡	አለቀሰ፡	ተለቀሰ፡	ተላቀሰ፡ተለቃቀሰ፡	አላቀሰ፡
(መካ)፡	አስመካ፡	ተመካ፡	—	—
(መካኘ)፡	—	ተመካኘ፡	ተመከኛኘ፡	አመካኘ፡አመከኛኘ፡
(ሞከሸ)፡	—	—	ተሞካሸ፡	አሞካሸ፡
(መለጠነ)፡	አመለጠነ፡	አስመለጠነ፡	ተመለጠነ፡	—
(መለከተ)፡	አመለከተ፡	አስመለከተ፡	ተመለከተ፡	ተመለካከተ፡
(መኘ)፡	አስመኘ፡	ተመኘ፡	ተመኛኘ፡	አመኛኘ፡
(ሞኘ)፡	አስሞኘ፡	ተሞኘ፡	ተሞኛኘ፡	አሞኛኘ፡
(መነገሩኸ)፡	አመነገሩኸ፡—	ተመነገሩኸ፡	—	—
(መቀኘ)፡	አስመቀኘ፡	ተመቀኘ፡	ተመቃኘ፡ተመቀኛኘ፡	አመቃኘ፡አመቀኛኘ፡
(ማረ)፡	አስተማረ፡	ተማረ፡	ተማማረ፡	አማማረ፡
(ሻረ)፡	አሻረ፡—	ተሻረ፡	—	—
(መሰገነ)፡	አመሰገነ፡	አስመሰገነ፡	ተመሰገነ፡	አመሰጋገነ፡
(መሰኳ)፡	አመሰኳ፡—	ተመሰኳ፡	—	—
(መቸ)፡	አመቸ፡	አስመቸ፡	ተመቸ፡	አመቸ፡
ነወጠ፡	—	ተናወጠ፡	ተነዋወጠ፡	አናወጠ፡አነዋወጠ፡
(ነጠፈ)፡	አነጠፈ፡	አስነጠፈ፡	ተነጠፈ፡	አናጠፈ፡
ነቀሸ፡	አነቀሸ፡—	—	—	—
(ሠኘ)፡	አሠኘ፡	ተሠኘ፡	ተሠኛኘ፡	አሠኛኘ፡
በበየ፡	አስታበየ፡	ታበየ፡	—	—
(ዐገሠ)፡	አስታገሠ፡	ታገሠ፡	ተጋገሠ፡	አስተጋገሠ፡
(ዐወሰ)፡	አስታወሰ፡	ታወሰ፡	—	—
(ዐጠቀ)፡	አስታጠቀ፡	ታጠቀ፡	ተጣጠቀ፡	አስተጣጠቀ፡
(ኛጩ)፡	አኛጩ፡—	ተኛጩ፡	ተፎጫጩ፡	—
(ፈየዘ)፡	አፈየዘ፡	ተፈየዘ፡	ተፈያፈያዘ፡	አፈያፈያዘ፡
(ፈየጠ)፡	አፈየጠ፡—	ተፈየጠ፡	ተፈያፈያጠ፡	አፈያፈያጠ፡
(ኛኛ)፡	አንኛኛ፡—	ተንኛኛ፡	—	—
(ፎቀቀ)፡	አንኛቀቀ፡—	ተንኛቀቀ፡	—	—
(ፈራ)፡	አፈራ፡—	ተፈራ፡	—	—
(ቀበለ)፡	አቀበለ፡	አስቀበለ፡	ተቀበለ፡	አቀባበለ፡

(ቂበቂበ)፡አቂበቂበ፡—	—	—	—
(ቀደጀ)፡አቀዳጀ፡—	ተቀዳጀ፡	—	—
(ቂጣ)፡ አስቂጣ፡	ተቂጣ፡	ተቋጣ፡	አቋጣ፡
(ቀየመ)፡አቀየመ፡አስቀየመ፡	ተቀየመ፡	ተቀያየመ፡	አቀያየመ፡
(ቀለመጠ)፡ —	—	—	አቀላመጠ፡
(ቂለመጠ)፡ —	—	ተቂላመጠ፡	አቂላመጠ፡
(ቀለፋ)፡አንቀላፋ፡—	—	—	—
(ቀመጠ)፡ አስቀመጠ፡	ተቀመጠ፡	ተቀማመጠ፡	አቀማመጠ፡
(ቀኘ)፡ አስቀኘ፡	ተቀኘ፡	—	—
ቀነጀ፡ —	—	ተቀናጀ፡	አቀናጀ፡
ቀነጣ፡ —	—	ተቀናጣ፡	አቀናጣ፡
(ቀረጨ)፡አንቀራጫ፡	ተንቀራጫ፡	—	—
(ቃተ)፡አቃተ፡—	—	—	—
(ቋተ)፡አቋተ፡አስቋተ፡	ተቋተ፡	—	—
ረገዝ፡አረገዝ፡አስረገዝ፡	ተረገዝ፡	—	—
(ረኩተ)፡ —	—	ተራኩተ፡	አራኩተ፡
ረመደ፡አረመደ፡አስረመደ፡	ተረመደ፡	ተራመደ፡ተረማመደ፡	አራመደ፡አረማመደ፡
(ሰጣ)፡አሰጣ፡አሰጣ፡	ተሰጣ፡	ተሳጣ፡	አሳጣ፡
(ሰመራ)፡ አሰመራ፡አሰማራ፡	ተሰመራ፡ተሰማራ፡	ተሰመራራ፡	—
(ሳነ)፡ —	ተሳነ፡	—	—
(ሰነዳ)፡ —	ተሰናዳ፡	ተሰነዳዳ፡	አሰናዳ፡አሰነዳዳ፡
(ሰረፋ)፡አንሰራፋ፡—	ተንሰራፋ፡	—	—
(ሸበረ)፡ አሸበረ፡	ተሸበረ፡	—	—
(ሻገረ)፡ —	ተሻገረ፡	ተሸጋገረ፡	አሻገረ፡አሸጋገረ፡
(ሸገሸገ)፡አሸገሸገ፡	—	ተሸጋሸገ፡	አሸጋሸገ፡
(ሸከመ)፡ አሸከመ፡	ተሸከመ፡	ተሸካከመ፡	አሸካከመ፡
ሸኩተ፡ —	—	ተሻኩተ፡	አሻኩተ፡
ሻለ፡ አሻለ፡	ተሻለ፡	ተሻሻለ፡	አሻሻለ፡
(ሸነፈ)፡አሸነፈ፡—	ተሸነፈ፡	ተሸናነፈ፡	አሸናነፈ፡
(ሸነፈጠ)፡አሸነፈጠ፡—	ተሸነፈጠ፡	—	—
(ሸረጠ)፡አሸረጠ፡—	ተሸረጠ፡	—	—
(ታለለ)፡አታለለ፡—	ተታለለ፡	—	—
(ተረመሰ)፡ —	ተተራመሰ፡	ተተረማመሰ፡	አተራመሰ፡አተረማመሰ፡

ታጥር፡ የሚታየው፡ አንቀጽ፡ ሹሉ፡ የተረሳ፡ ግስ፡ መሾኑን፡ አስተውል ። ሌላም፡ ይህን፡ የመሰለ፡ ብዙ፡ አለ፤ በግሱ፡ ውስጥ፡ ተመልከት ። አስተማረ፡ አስታቦየ፡ አስታገሠ፡ አስታወሰ፡ አስታጠቀ፡ አሰመራ፡ ምንም፡ ባስደራጊ፡ ረድፍ፡ ቢጻፉ፡ ትርጓሜያቸው፡ አድራጊነትም፡ ነው ። በቀጥር፡ ፱፡ ፳፻፡ ተራ፡ እይ ።

(፲፩)

ሞክሼ ።

ሞክሼ፡ የተባለ፡ ምስጢሩ፡ ልዩ፡ ሹኖ፡ በጽፈትና፡ ባነጋገር፡ የሚገጥም፡ ቃል፡ ነው ። ይኸውም፡ ጠጣ፡ ፬ጣ፡ ብሎ፡ ተደራራጊውን፡ ተጣጣ ። ጠላ፡ ተጣላ፤ ጣለ፡ ተጣለ፡ ብሎ፡

ቅጽሉን ፡ ተጣይ ። ነክሰ ፡ ዐነክሰ ፡ ብሎ ፡ አስደራጊውን ፡ አስነክሰ ፡ ይላል ፤ ምክንያቱም ፡ ዐ ፡ ስለ ፡ ተገራጽ ፡ ነው ። ባተ ፡ አባተ ፡ ዐባ ፡ ብሎ ፡ አርእስቱን ፡ መባተ ። ካነ ፡ ተካነ ፡ መካን ፤ መካነ ፡ መካን ። ዐሰበ ፡ ተሳሰበ ፡ ሳበ ፡ ተሳሳበ ፡ ብሎ ፡ ቅጽሉን ፡ ተሳሳቢ ፡ ይላል ። ቊጥር ፡ ጽፎ ፡ ተመልከት ። የአከተንና ፡ የነፈገን ፡ ተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ እይ ። ሠረገንና ፡ ሰረገን ፡ ከሠሠንና ፡ ከሰሰን ፡ ተመልከት ። የዐጣንና ፡ የዐጩን ፡ አርእስት ፡ እይ ። ሰጠ ፡ (ሰጣ) ፡ ብለኸ ፡ ስጥን ፡ መስማን ፡ አስተውል ። የዘወረ ፡ ሣልስ ፡ ቅጽልም ፡ ሲጠብቅና ፡ ሲላላ ፤ ዘዋሪ ፡ የሚዘውር ፤ ዘዋሪ ፡ የሚዞር ፡ ያሠኛል ።

በጽፈት ፡ አንድ ፡ ኹኖ ፡ በመጥበቅና ፡ በመላላት ፡ የሚለይ ፡ ያድራጊና ፡ የተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ አርእስትና ፡ ማድረጊያ ።

ፈወስ ፡	መፈወስ ፡	መፈወሻ ፡
ተፈወስ ፡	መፈወስ ፡	መፈወሻ ፡
ፈለገ ፡	መፈለግ ፡	መፈለጊያ ፡
ተፈለገ ፡	መፈለግ ፡	መፈለጊያ ፡
ፈተነ ፡	መፈተን ፡	መፈተኛ ፡
ተፈተነ ፡	መፈተን ፡	መፈተኛ ፡

መፈወስ ፡ መፈለግ ፡ መፈተን ፡ ያለው ፤ ባድራጊነት ፡ ወለተ ፡ ይጠብቃል ፤ በተደራጊነት ፡ ፈፈፈ ፡ ይጠብቃል ። ይጠብቃልም ፡ ማለት ፡ በኹለት ፡ ይፈታል ። (ማስረጃ) ፡ የክፉ ፡ ሰው ፡ እስራቱ ፡ ይጠብቃል ፤ ደግ ፡ ሰው ፡ ሕግ ፡ ይጠብቃል ። ልቤ ፡ ጠላቴን ፡ ጠላ ፤ ጠላ ፡ እወዳለኹ ። (ግጥም) ፤ ሥጋውና ፡ ጠጁ ፡ ሞልቶ ፡ በቤታቸው ፤ ፈጣሪ ፡ ጠላና ፡ እንጀራ ፡ ነጣቸው ። (ተረት) ፤ ተመቶ ፡ ከመካስ ፡ መቶ ፡ መካስ ። ለወሰ ፡ ብለኸ ፡ አላወሰን ፡ ለመጠ ፡ ብለኸ ፡ ተላመጠን ፡ አላመጠን ፡ ተመልከት ።

አለ ፡ (ሀለው) ፡ ብሎ ፡ በዝርዝር ፡ አለው ፡ ላት ፡ ለኸ ፡ ለሽ ፡ ለኝ ፡ ላቸው ፡ ችኹ ፡ ለን ፡ የሚለውም ፡ በ፪ ፡ ይፈታል ። ሲገባም ፡ እከሌ ፡ ዕውቀት ፡ አለው ።

አለ ፡ (ብህለ) ፤ አለው ፡ አላት ፡ ለኸ ፡ ለሽ ፡ ለኝ ፡ ላቸው ፡ ችኹ ፡ ለን ፡ ይላልና ፤ በላይኛው ፡ ለ ፡ ይጠብቃል ፤ በታችኛው ፡ ግን ፡ ይላላል ። ምክንያቱም ፡ ሀለውና ፡ ብህለ ፡ በግእዝ ፡ ልዩዎች ፡ ሲኾኑ ፡ ባማርኛ ፡ አለ ፡ ተብለው ፡ ስለሚጻፉ ፡ ነው ። ውሃ ፡ ዋና ፤ ዋና ፡ ነገር ፤ ደጋ ፡ ደገኛ ፤ ደግ ፡ ደገኛ ፤ እውነተኛ ፡ ይረታል ፤ ሐሰተኛ ፡ ይረታል ፤ ራቀ ፡ ርቀት ፡ ርቀቀ ፡ ርቀት ፡ የሚለውም ፡ ይኸን ፡ ይመስላል ። በራ ፡ ገባ ፡ ጠራ ፡ ከፋ ፡ ለጋ ፡ መራ ፡ ቢል ፡ ሲጠብቅና ፡ ሲነሣ ፡ አንቀጽ ፤ ሲላላና ፡ ሲወድቅ ፡ ስም ፡ ይኸናል ፤ ስለዚህ ፡ አለችግር ፡ ለማንበብ ፡ የማጥበቅ ፡ ምልክት ፡ ይፈለጋል ። ቀና ፡ ቀነተ ፡ ብሎ ፡ ቅናት ፡ የሚለውም ፡ ጎብር ፡ ይባላል ። (ግጥም) ፤ ባፋ ፡ በጎራዴ ፡ ትደነቃላችኹ ፤ ወገብ ፡ ቂርጦ ፡ እሚጥል ፡ ቅናት ፡ ሳለላችኩ ። የግጥም ፡ የቅኔ ፡ ዐይነተኛ ፡ ነገር ፡ ጎብር ፡ ነው ፤ ትርጓሜውም ፡ አንድ ፡ የኾነ ፡ የገጠመ ፡ ይባላል ። የለቅሶ ፡ መጽሐፍ ፡ እይ ፤ ቊጥር ፡ ጽፎ ፡ ተመልከት ።

በግእዝ ፡ ተነሥቶ ፡ በራብዕ ፡ በሳብዕ ፡ ተነሥቶ ፡ በግእዝ ፡ የሚጨርስ ፡ የ፪ ፡ ፊደል ፡ ግስ ፡ ያድራጊና ፡ የተደራጊ ፡ አንቀጽ ፡ ጎላፊ ፡ ትንቢት ፡ በጽፈት ፡ አንድነት ፡ ሲኖረው ፡ በመጥበቅና ፡ በመላላት ፡ በመሳብና ፡ ባለመሳብ ፡ ይለያል ፤ (ኹለት ፡ ትርጓሜ ፡ ይሰጣል) ። በረረና ፡ ጠበቢ ፡ መረረና ፡ ነደደ ፡ ሰፈፈም ፡ ትንቢታቸው ፡ ተባባሪነት ፡ ስላለው ፡ ዐብረው ፡ ተጽፈዋል ። (ማስረጃ) ፡

በጣ ፡	ገላን ፡ ይበጣል ፤
ተበጣ ፡	ገላው ፡ ይበጣል ።

በላ ፡	እንጀራን ፡ ይበላል ፤
ተበላ ፡	እንጀራው ፡ ይበላል ።
በራ ፡	መብራቱ ፡ ይበራል ፤
በረረ ፡	አጥራው ፡ ይበራል ።
በሳ ፡	ጥፈርን ፡ ይበሳል ፤
ተበሳ ፡	ጥፈሩ ፡ ይበሳል ።
ገባ ፡	ወደ ፡ ቤት ፡ ይገባል ፤
ተገባ ፡	ደግ ፡ መሥራት ፡ ይገባል ።
ጉዳ ፡	ሰውን ፡ ይጉዳል ፤
ተጉዳ ፡	ሰዉ ፡ ይጉዳል ።
ገዛ ፡	አገርን ፡ ይገዛል ፤
ተገዛ ፡	አገሩ ፡ ይገዛል ።
ገፋ ፡	ድኻን ፡ ይገፋል ፤
ተገፋ ፡	ድኻው ፡ ይገፋል ፤
ገፈፈ ፡	ልብስን ፡ ይገፋል ።
ገራ ፡	በቅሎን ፡ ይገራል ፤
ተገራ ፡	በቅሎው ፡ ይገራል ፤
ገራ ፡	ዕርሻው ፡ ይገራል ።
ገታ ፡	ልጓምን ፡ ይገታል ፤
ተገታ ፡	ልጓሙ ፡ ይገታል ።
ጉቸ ፡	ድርቆሽን ፡ ይጉቸል ፤
ተጉቸ ፡	ድርቆሹ ፡ ይጉቸል ።
ዳኘ ፡	ጥፋተኛን ፡ ይዳኛል ፤
ተዳኘ ፡	ጥፋተኛው ፡ ይዳኛል ።
ደፋ ፡	ዳቦን ፡ ይደፋል ፤
ተደፋ ፡	ዳቦው ፡ ይደፋል ።
ወጋ ፡	ጊጤን ፡ ይወጋል ፤
ተወጋ ፡	ጊጤው ፡ ይወጋል ።
ዘራ ፡	ስንዴን ፡ ይዘራል ፤
ተዘራ ፡	ስንዴው ፡ ይዘራል ።
ጠባ ፡	በግን ፡ ጡትን ፡ ይጠባል ፤ (ይጠብክ ፡ ይጠቡ ፡ ሀሎ) ።
ተጠባ ፡	በጉ ፡ ጡቱ ፡ ይጠባል ፤ (ይጠባክ ፡ ይጠበው ፡ ሀሎ) ።
ጠበበ ፡	ቤቱ ፡ ይጠባል ፤ (ይጸብብ ፡ ሀሎ) ።
ጠጣ ፡	ጠጅን ፡ ይጠጣል ፤
ተጠጣ ፡	ጠጁ ፡ ይጠጣል ።
ጠላ ፡	ግፍን ፡ ይጠላል ፤
ተጠላ ፡	ግፈኛ ፡ ይጠላል ።
ከካ ፡	ባቂላን ፡ ይከካል ፤
ተከካ ፡	ባቂላው ፡ ይከካል ።
ከፋ ፡	ጊዜው ፡ ይከፋል ፤
ተከፋ ፡	ሰዉ ፡ ይከፋል ።
ለጋ ፡	ዕሩርን ፡ ይለጋል ፤

ተለጋ ፡	ዕሩሩ ፡ ይለጋል ።
ላጪ ፡	ጠጉርን ፡ ይላማል ፤
ተላጪ ፡	ጠጉሩ ፡ ይላማል ።
ለየ ፡	ክፉና ፡ ደገን ፡ ይለያል ፤
ተለየ ፡	ክፉ ፡ ከደግ ፡ ይለያል ።
መላ ፡	ውሃን ፡ ይመላል ፤
ተመላ ፡	ውሃው ፡ ይመላል ።
መራ ፡	ዕውርን ፡ ይመራል ፤
ተመራ ፡	ዕውሩ ፡ ይመራል ፤
መረረ ፡	ሬቱ ፡ ይመራል ።
መታ ፡	ጠላትን ፡ ይመታል ፤
ተመታ ፡	ጠላት ፡ ይመታል ።
ነዳ ፡	በሬን ፡ ይነዳል ፤ (ይነድእ ፡ ሀሎ) ።
ተነዳ ፡	በሬው ፡ ይነዳል ፤ (ይትነዳእ ፡ ሀሎ) ።
ነደደ ፡	እሳቱ ፡ ይነዳል ፤ (ይነድድ ፡ ሀሎ) ።
ነዛ ፡	ዐተርን ፡ ይነዛል ፤
ተነዛ ፡	ዐተሩ ፡ ይነዛል ።
ነጪ ፡	ላባን ፡ ይነማል ፤
ተነጪ ፡	ላባው ፡ ይነማል ።
ነካ ፡	ድኻን ፡ ይነካል ፤
ተነካ ፡	ድኻው ፡ ይነካል ።
ነፋ ፡	መለከትን ፡ ሆድን ፡ ይነፋል ፤ (ይነፍጎ ፡ ሀሎ) ።
ተነፋ ፡	መለከቱ ፡ ሆዱ ፡ ይነፋል ፤ (ይትነፋጎ ፡ ሀሎ) ።
ነፋ ፡	ዶቄትን ፡ ይነፋል ፤ (ይነፈ ፡ ሀሎ) ።
ተነፋ ፡	ዶቄቱ ፡ ይነፋል ፤ (ይትነፈይ ፡ ሀሎ) ።
ሠራ ፡	ሥራን ፡ ይሠራል ፤
ተሠራ ፡	ሥራው ፡ ይሠራል ።
ቀባ ፡	ቀለምን ፡ ይቀባል ፤
ተቀባ ፡	ማጥኑ ፡ ይቀባል ።
ቀጣ ፡	በደለኛን ፡ ይቀጣል ፤
ተቀጣ ፡	በደለኛው ፡ ይቀጣል ።
ቀጪ ፡	አክርማን ፡ ይቀማል ፤
ተቀጪ ፡	አክርማው ፡ ይቀማል ።
ቂላ ፡	ገብስን ፡ ይቂላል ፤
ተቂላ ፡	ገብሱ ፡ ይቂላል ።
ቀማ ፡	ገንዘብን ፡ ይቀማል ።
ተቀማ ፡	ገንዘቡ ፡ ይቀማል ።
ረባ ፡	ከብቱ ፡ ይረባል ፤
ተረባ ፡	ባለቤቱ ፡ ይረባል ።
ረዳ ፡	መምርን ፡ ይረዳል ፤
ተረዳ ፡	መምሩ ፡ ይረዳል ።
ረጪ ፡	ጠበልን ፡ ይረማል ፤

ተረጨ :	ጠበሉ : ይረጫል ።
ረሳ :	ትምርትን : ይረሳል ፤
ተረሳ :	ትምርቱ : ይረሳል ።
ሰጠ :	ምጺትን : ይሰጣል ፤
ተሰጠ :	ምጺቱ : ይሰጣል ።
ሰፋ :	ልብስን : ይሰፋል ፤ (ይሰፈ : ሀሎ) ።
ተሰፋ :	ልብሱ : ይሰፋል ፤ (ይሰፈይ : ሀሎ) ።
ሰፋ :	ቤቱ : ይሰፋል ፤ (ይሰፍሕ : ሀሎ) ።
ሰፈፈ :	መርከቡ : ይሰፋል ፤ (ይሰፍፍ : ሀሎ) ።
ተካ :	ልጅን : ይተካል ፤
ተተካ :	ልጁ : ይተካል ።
ተፋ :	ደምን : ይተፋል ፤
ተተፋ :	ደሙ : ይተፋል ።
ጦረ :	ሽማግሌን : ይጦራል ፤
ተጦረ :	ሽማግሌው : ይጦራል ።
ሾመ :	አሽከርን : ይሾማል ፤
ተሾመ :	አሽከሩ : ይሾማል ።

(፲፪)

ቅጽ ል ።

በመጨረሻ : የሚገቡ : ቅጽሎች : ያ : ይ : ላ : ማ : ም : ኔ : ኛ : ተኛ : ቻ ። በግእዝ : መሠረተኞቻቸው : ወገን : ቅጽ ል : የተባሉ : ዊና : ይ : ናቸው ።

ያ ፤ ቅጠል ፤ ቅጠልያ ፤ አባትያ ፤ እናትያ ፤ ሦስትያ ፤ አራትያ ፤ ዐምስትያ ። ሽ ፤ ሲጨመርበት ፡ ሦስትዮሽ ፤ ይላል ፤ ምእላድን ፤ እይ ።

ይ ፡ ሾተል ፡ ሾተላይ ፤ ድንግል ፤ ድንግላይ ፤ ጎምር ፤ ጎምራይ ።

ላ ፤ ወንድ ፤ ወንዲላ ፤ ዐር ፤ ዐራላ ፤ ኩቲ ፤ ኩቲላ ፤ አበባ ፤ አበቢላ ። ላ ፡ በአንቀጽነትም ፡ ይፈታል ። አበባ ፡ ብለኸ ፡ አበባን ፤ እይ ።

ማ ፤ ዶባ ፤ ዶብማ ፤ ዶግ ፤ ዶግማ ፤ ዐይን ፤ ዐይናማ ፤ ሰመግ ፤ ሰመግማ ፤ ገዲ ፤ ገዲያማ ፤ ከሴ ፤ ከሴያማ ፤ ዐውድ ፤ ዐውድማ ፤ ባድ ፤ ባድማ ፤ ኩራ ፤ ኩር ፤ ኩርማ ።

ም ፡ ጋሪያታም ፤ ቅዠታም ፤ ሰይጣናም ።

ኔ ፤ አስት ፤ አስተኔ ፤ ውስጥ ፤ ውስጠኔ ፤ አረም ፤ አረመኔ ።

ኛ ፤ እጃኛ ፤ እግረኛ ፤ ዳተኛ ፤ ነፍጠኛ ፤ አንጥረኛ ፤ ፈረሰኛ ። በግስ ፡ ተራም ፡ እጅ ፡ እግር ፡ ሳይል ፡ እጃኛ ፡ እግረኛ ፡ አይልም ፤ ብሎም ፡ ቢገኝ ፡ አላዋቂ ፡ ያወኛል ። በብዙዎች ፡ ቅጽ ል ፡ መድረሻም ፡ ሲገባ ፤ በላት ፤ በላተኛ ፤ ከዳት ፤ ከዳተኛ ፤ ሠራት ፡ ሠራተኛ ፡ ቀናት ፡ ቀናተኛ ፡ ይላል ።

ተኛ ፤ ወሰን ፤ ወሰነተኛ ፤ ቀለብ ፤ ቀለብተኛ ፤ ገበያ ፤ ገበያተኛ ፤ ዋና ፤ ዋነተኛ ፤ ሕያ ፤ ሕያተኛ ፤ ነገር ፤ ነገረተኛ ።

ቻ ፤ ዐፈር ፡ ዐፈርቻ ፤ ዐረም ፡ ዐራሙቻ ፤ ሥር ፡ ሥርቻ ፤ ጥል ፡ ጥላቻ ፤ ሸለቆ ፡ ሸልቋ ቀቻ ። ሌላም ፡ በአንቀጽ ፡ ሹሉ ፡ ካጅቱ ፡ አዕማድ ፡ የሚገኝ ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ የግብር ፡ ቅጽ ል ፡

አለ ፤ ይኸውም ፡ ከፈለ ፡ ብሎ ፡ ከፋይ ፡ አክፋይ ፡ አስከፋይ ፡ ተከፋይ ፡ ክፋይ ፡ ተከፋይ ፡ ተከፋይ ፡ አከፋይ ፡ አከፋይ ። ሰማይ ፡ ጠቀሰ ፡ ምድር ፡ አበሰ ፡ አባት ፡ አደግ ፡ አባት ፡ አነስ ፡ ዝርዝር ፡ ቀጭ ፡ ዐመደ ፡ ፈጭ ፡ ብር ፡ ነቀል ፤ ይህ ፡ ተናግሮ ፡ ይባላል ። የየንም ፡ ቅጽልነት ፡ በቦታው ፡ ተመልከት ። የግብርና ፡ የዐይነት ፡ የመጠን ፤ ደግ ፡ ክፉ ፤ ቀይ ፡ ጥቅር ፤ ረኸም ፡ ዐጨር ። ተመልሰኸ ፡ ይ፡ ቀጥር ፡ እይ ።

(፲፫)

ምእላድ ።

ምእላዶች ፤ ያ ፡ ኑ ፡ ኒ ፡ ና ፡ ን ፡ እነት ፡ ሽ ፡ ታ ፡ ት ፡ ምች ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ በቃል ፡ መጨረሻ ፡ ይገባሉ ።

ያ ፤ ጠደፈ ፡ ጥድፊያ ፤ ጣፈ ፡ መጣፊያ ፤ ጠረገ ፡ ጥርጊያ ፤ ዘመመ ፡ አዘመመ ፡ አዝማ ሚያ ፤ ቀረበ ፡ አቀረበ ፡ አቅራቢያ ። በስም ፡ መጨረሻም ፡ እየገባ ፡ ሲነገር ፤ አቢስ ፡ አቢሲንያ ፤ እስክንድር ፡ እስክዳድርያ ፤ ሮም ፡ ሮምያ ፤ አርመን ፡ አርማንያ ፡ ቢል ፡ የአቢስ ፡ የእስክንድር ፡ የሮም ፡ የአርመን ፡ አገር ፡ ማለት ፡ ነው ።

ኑ ፤ አሹኑኑ ፡ እሱኑ ፡ ወዲያውኑ ።

ኒ ፤ ግመኒ ፡ ጥንበኒ ፡ ሽወርኒ ።

ና ፤ ደረቀ ፡ ድርቅና ፤ ሰነፈ ፡ ስንፍና ፤ አረገዝ ፡ እርግዝና ፤ ላቀ ፡ ልቅና ፤ አረጀ ፡ እርጅና ።

ን ፤ ረባ ፡ ርባን ፤ ረገመ ፡ ርግማን ፤ ረዘመ ፡ ርዝማን(ኔ) ። ዳግመኛም ፡ ን ፡ በቃል ፡ ሹሉ ፡ መጨረሻ ፡ እየገባ ፡ ገቢር ፡ (ተሳቢ) ፡ ይኸናል ። (ማስረጃ) ፡ ፈጣሪን ፡ አመነ ፤ ሰይጣንን ፡ ካደ ፤ ጽድቅን ፡ ወደደ ፤ ገጠአትን ፡ ጠላ ፤ እሾኸ ፡ ዐጣሪውን ፡ ነገር ፡ ሠሪውን ፤ ደባ ፡ ራሱን ፡ ስለት ፡ ድጉሱን ፡ ይጉዳል ። ዝርዝር ፡ ርባታን ፡ ተመልከት ።

እነተ ፤ አብነት ፤ አንድነት ፤ ደግነት ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ ና ፡ ነው ።

ሽ ፤ ዳጠ ፡ ድጦሽ ፤ ዋጠ ፡ ውጦሽ ፤ ቀለበ ፡ ቅልቦሽ ፤ ሰረቀ ፡ ሰርቆሽ ።

ታ ፤ ዘነጋ ፡ ዝንጋታ ፤ ጠቄረ ፡ ጥቅራታ ፤ ዐጠፈ ፡ ዐጠፊታ ፤ ረባ ፡ ርባታ ፤ ረዳ ፡ ርዳታ ፤ ረታ ፡ ርታታ ፤ ሎሚ ፡ ሎሚታ ፤ እጅ ፡ እጀታ ፤ እንቢ ፡ እንቢታ ፤ ዕሺ ፡ ዕሺታ ፤ ወለመ ፡ ወለምታ ፤ አወን ፡ አወንታ ፤ አል ፡ አሉታ ፤ አለ ፡ ይሉኝ ፡ ይሉኝታ ።

ተ ፤ ገባ ፡ ግባት ፤ ጠዳ ፡ ጥዳት ፤ ጠቃ ፡ ጥቃት ፤ ሠጋ ፡ ሥጋት ፤ ሠራ ፡ ሥራት ። በግእዝ ፡ አገባብም ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ይባላል ። በያንዳንዱም ፡ ግስ ፡ መጉብኘት ፡ መዘርጋት ፡ መተካት ፡ እያለ ፡ የዘር ፡ ምእላድ ፡ ይኸናል ። ከዚህም ፡ በቀር ፡ ለሩቅ ፡ ሴት ፡ የስምና ፡ የአንቀጽ ፡ ዝርዝር ፡ መኾኑን ፡ ባ፲፮ ፡ ቀጥር ፡ ተመልከት ።

ዎች ፤ ቤት ፡ ቤቶች ፤ ላም ፡ ላሞች ፤ ፈረስ ፡ ፈረሶች ፤ ሰው ፡ ሰዎች ፤ ሥራ ፡ ሥራዎች ፤ ሥር ፡ ሥሮች ፤ መዝጊያ ፡ መዝጊያዎች ። በአ ፡ ተራ ፡ እነን ፡ ተመልከት ። ዎች ፡ ባገር ፡ ስም ፡ መጨረሻ ፡ እየተጨመረ ፡ ሺዎች ፡ ጉንደሮች ፡ ቢል ፡ የሺዋ ፡ የጉንደር ፡ ተወላጆች ፡ ሕዝቦች ፡ ተብሎ ፡ ይተረጉማል ። በታቦት ፡ ስም ፡ መድረሻም ፡ እየታከለ ፡ ለካህናት ፡ በቂ ፡ ሲኾን ፤ ገብርኤሎች ፡ ጊዮርጊሶች ፡ ሚካኤሎች ፡ ማሪያሞች ፡ ሥላሴዎች ፡ ይላል ። ምእላድ ፡ መከማቻ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ግእዝ ፡ አልዶ ፡ ካለው ፡ አርእስት ፡ ይወጣል ።

(፲፬)

ባዕድ ፡

ባዕዶች ፡ አ ፡ እን ፡ ወ ፡ ዋ ፡ ው ፡ መ ፡ ም ፡ ት ፡ (ታ) ፡ ስ ፡ ሽ ፡ ናቸው ፡ ከነዚህም ፡ ለዋ
ውም ፡ ድርብነት ፡ እንጂ ፡ መደበኛነት ፡ የላቸውም ፡

ለ ፡ በላ ፡ አበላ ፡ አበል ፡ ለገበ ፡ አጠገበ ፡ አጠገብ ፡ ላቀ ፡ አላቀ ፡ አለቃ ፡ አበላል ፡
አጠጋገብ ፡ አላላቅ ፡ እያለ ፡ ለሳቢ ፡ ዘርም ፡ ባዕድ ፡ መነሻ ፡ ይኾናል ፡

እን ፡ በለበለ ፡ አንበለበለ ፡ እንብልብል ፡ ቀጠቀጠ ፡ አንቀጠቀጠ ፡ እንቅጥቅጥ ፡

ወ ፡ ነበረ ፡ ወንበር ፡ ነጠፈ ፡ ወንጠፍት ፡ ቀረበ ፡ ወቀራብ ፡ ነፋ ፡ (ነፍሳ) ፡ ወናፍ ፡
ሰፋ ፡ (ሰፈየ) ፡ ወስፌ ፡ ወስፋት ፡ ፈነጠረ ፡ አስፈነጠረ ፡ ወስፈንጠሮ ፡ ረጨ ፡ ወረጨ ፡ ቀለመ ፡
ወቅለምት ፡

ዋ ፡ ዐነጠ ፡ ዐነጠጠ ፡ ዋንጫ ፡ ዐገመ ፡ ዋግምት ፡

ው ፡ ረገጠ ፡ ውርጋጥ ፡ ረጨ ፡ ውርጭ ፡ ጫጨ ፡ ውጫጭ ፡

መ ፡ በላ ፡ መብል ፡ ጠጣ ፡ መጠጥ ፡ ከበረ ፡ መክበር ፡ መክበሪያ ፡ ሰፋ ፡ (ሰፍሐ) ፡
መስፍ ፡ ዳግመኛም ፡ መ ፡ በባዕድነት ፡ እየገባ ፡ መደበኛ ፡ ግስ ፡ መስሎ ፡ ይታያል ፡ ነገለ ፡
መነገለ ፡ ነጠረ ፡ መነጠረ ፡ ነዘረ ፡ መነዘረ ፡ ሰጠረ ፡ መሰጠረ ፡ ሰተረ ፡ መሰተረ ፡ አዐ ፡ የግስ ፡
መነሻ ፡ ሲኾኑ ፡ ግዘዣ ፡ ማወቂያ ፡ እያለ ፡ ራብዕ ፡ ይኾናል ፡ ዘገበ ፡ ብሎ ፡ መዘገብ ፡ መዘገበ ፡
ቢል ፡ መስም ፡ ግስ ፡ ይባላል ፡

ም ፡ ላሰ ፡ ምላሰ ፡ ነዳ ፡ ምንዳ ፡ (ነጠፈ) ፡ ምንጣፍ ፡

ት ፡ እነሰ ፡ ትንሽ ፡ (ታኖሽ) ፡ ላቀ ፡ ትልቅ ፡ (ታላቅ) ፡ ዐደረ ፡ ትዳር ፡

ስ ፡ ከረከረ ፡ ተስከረከረ ፡ ስክርክር ፡

ሽ ፡ ከረከረ ፡ ተሽከረከረ ፡ ሽክርክር ፡ ቀረቀረ ፡ ተሸቀረቀረ ፡ ሽቅርቅር ፡ ቈጠቈጠ ፡
ተሸቈጠቈጠ ፡ ሽቀጥቀጥ ፡ ማጠጠ ፡ ተሸማጠጠ ፡ ሽሙጥ ፡ ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ በግሱ ፡
ውስጥ ፡ ተመልከት ፡ ለማድን ፡ እይ ፡

(፲፭)

አጋኖ ፡ ወይም ፡ አክብሮ ፡

አጋኖ ፡ የሚኾኑ ፡ ሆይና ፡ ዮ ፡ ናቸው ፡

ሆይ ፡ አምላክ ፡ ሆይ ፡ ጌታ ፡ ሆይ ፡ ጃን ፡ ሆይ ፡

ዮ ፡ ሰውዮ ፡ ሴትዮ ፡ ናቸው ፡ ሆይ ፡ ሰውዬ ፡ ቢል ፡ የኔ ፡ ሰው ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ጀቱም ፡
ንኡስ ፡ አገባብ ፡ ናቸው ፡

(፲፮)

ጥያቄ ፡

ጥያቄ ፡ የሚባሉ ፡ ን ፡ ወይ ፡ ማ ፡ ማን ፡ ምን ፡ ናቸው ፡ ን ፡ ወይ ፡ በመጨረሻ ፡ ማን ፡
ምን ፡ በመነሻ ፡ ይገባሉ ፡

ን፤ ዐጤን፡ ይበልጡ፡ ቀላጤ፤ ሙከትን፡ ይሻል፡ ወጠጤ ።

ን፤ ማር፡ ይመራልን፤

ወይ፤ ይመራል፡ ወይ ።

ን፤ ወተት፡ ይጠቅራልን፤

ወይ፤ ይጠቅራል፡ ወይ ። ሰውዮ፡ ሚስትኸ፡ አረዝኸች፡ ወይ፤

ማ፤ ማን፡ ወንድ፡ ብላ፤ (ጥያቄና፡ መልስ) ። ማ፡ ቢወልድ፡ ማን ።

ማን፤ ማን፡ ከማን፡ አንሰ ። ማን፡ ያርዳ፡ የቀበር፤ ማን፡ ይንገር፡ የነበር ። ማን፡ ሲበዛ፡ እነማን፡ ይላል ። በግሱ፡ ውስጥ፡ ይኛውን፡ ማ፡ ተመልከት ።

ምን፤ ምን፡ ይዞ፡ ጉዞ ። አንበሳ፡ ምን፡ ይበላል፤ ተበድሮ፤ ምን፡ ሊከፍል፤ ማን፡ ተናግሮ ። ባልሽ፡ ማነው፤ አውራ፡ ዶሮ፤ ምን፡ ሊያበላሽ፤ ምድር፡ ጭሮ ። ምን፡ ሽንክ፤ ምንም፡ አልሽንኩ ። ማ፡ ማን፡ የሰው፤ ምን፡ የዕቃና፡ የማንኛውም፡ ነገር ። ን፡ ወይ፡ የአንቀጽ፡ ጥያቄ፡ ይኸናሉ ። ነገር፡ ግን፡ ወይ፡ ከን፡ ተለይቶ፡ እኔ፡ ዐውቃለኹ፡ የቆቅ፡ መላ፡ ወይ፡ በራሶች፡ ወይ፡ ደፍጣሎች፡ ቢል፤ ትችና፡ ጥርጥር፡ አማራጭ፡ ይኸናል ። አንዳንድ፡ ሰዎች፡ ወይም፡ ወይስ፡ በማለት፡ ፈንታ፡ ወይንም፡ ወይንስ፡ እያሉ፡ ኹለት፡ ጥያቄ፡ ባንድነት፡ ይጽፋሉ፤ ስሕተት፡ ነው ። ዳሩ፡ ግን፡ ጥያቄነቱ፡ ቀርቶ፡ ትርጉሳ፡ ስጠኝ፤ ወይንም፡ እረጋጋለሁ፤ ወይንስ፡ አልፈልግም፡ እየተባለ፡ ሲነገር፡ ያምርለታል፡ (ዘፍፃ፡ ጽ ። ዓጥፃ፡ ፲፫፡ ፲፬ ። ያዕቆብ፡ ፲፪) ። ምን፡ ሲበዛ፡ ምኞት፡ ያሠኛል ።

(፲፯)

ዝርዝር ።

ዝርዝሮች፡ ወይም፡ መለየዎች፡ ው፡ ዋ፡ ካ፡ ክ፡ ሽ፡ ካዕብ፡ ራብዕ፡ ዩ፡ (ኃምስ)፡ ዎ፡ ኹ፡ ቱ፡ ታ፡ ታ፡ ት፡ ቶ፡ ቸው፡ ቸኹ፡ ቸን ። ከነዚህም፡ ዎና፡ ኹ፡ ቱና፡ ታ፡ አንዳንድ፡ ወገን፡ ናቸው ።

ው፡ ገሮ፡ ገሮው፤ አፍንጫ፡ አፍንጫው ። በሉ፡ በልተው፤ ጠጡ፡ ጠጥተው ።

ዋ፡ ገሮዋ፡ አፍንጫዋ ።

ካ፤ ጉድ፡ ጉድካ፡ ድንቅ፡ ድንቅካ ። ጉድካ፡ ድንቅካ፡ ና፡ ብላኝ፡ የት፡ ሺዶች ። በላ፡ ለበልካ ።

ክ፡ አግርክ፡ አጅክ ።

ሽ፡ አግርሽ፡ አጅሽ ።

ካዕብ፡ አግሩ፡ እጁ ። ይኸውም፡ ውን፡ ጉርዶ፡ ነው ።

ራብዕ፡ አግሯ፡ እጇ ። ይኸውም፡ ዋን፡ ጉርዶ፡ ነው ።

ዩ፡ አብዬ፡ እምዬ፡ እትዬ፡ ሰውዬ ።

ኃምስ፡ እጄ፡ አግሬ፡ አፈ፡ ልቤ ። ይኸውም፡ ዩን፡ ጉርዶ፡ ነው ።

ዎ፤ ዐይንዎ፡ ፊትዎ፡ እጅዎ፡ አግርዎ ።

ኹ፤ አግርኹ፡ እጅኹ ።

ቱ ፡ በጊቱ ፡ ላሚቱ ፡ ጣይቱ ፡ ጨረቃይቱ ፡ ቱ ፡ ፈጣሪን ፡ ያያል ፡ ወይም ፡ ያች ፡ ተብሎ ፡ ይተረጎማል ።

ታ ፡ በቃች ፡ በቅታ ፡ ቀናች ፡ ቀንታ ፡ ሠራች ፡ ሠርታ ።

ታ ፡ በጊታ ፡ ላሚታ ።

ተ ፡ ማሞ ፡ ማሚት ፡ ልጅ ፡ ልጅት ። በርስዎታም ፡ የቅርቧን ፡ ሴት ፡ አንቀጽ ፡ ከቅርቡ ፡ ወንድ ፡ ለመለየት ፡ እንኳስ ፡ ከዘመን ፡ እዘመን ፡ አደረሰዎት ፡ ይላል ።

ተ ፡ በላ ፡ በልቶ ፡ ጠጣ ፡ ጠጥቶ ።

ቸው ፡ እግራቸው ፡ እጃቸው ።

ችሁ ፡ እግራችሁ ፡ እጃችሁ ።

ችን ፡ እግራችን ፡ እጃችን ።

እነዚህም ፡ በስም ፡ መጨረሻ ፡ እየገቡ ፡ ወንድና ፡ ሴትን ፡ ሩቅና ፡ ቅርብን ፡ አንድና ፡ ብዙን ፡ እንደ ፡ ለዩ ፡ ከዋና ፡ ከዩ ፡ በቀር ፡ የሌሎቹ ፡ ዝርዝርነታቸው ፡ በነባርና ፡ በዘማች ፡ አንቀጽ ፡ የአካልን ፡ ስም ፡ መደብ ፡ አድርጎ ፡ በ፱ ፡ ረድፍ ፡ ይታያል ። ተጨማሪዎችም ፡ ች ፡ ሻ ፡ ግእዝ ፡ ካዕብ ፡ ነ ፡ ናቸው ። ግእዝ ፡ የሩቅ ፡ ወንድ ፡ ካዕብ ፡ የሩቅ ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ የርስዎታም ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ዘመድ ፡ ዝርዝር ፡ ይባላል ። ካጅ ፡ እስከ ፡ ፱ ፡ ያሉት ፡ የአካል ፡ ስሞችም ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ ያስተባብራሉ ።

ፋጥር ፡ የአካል ፡ ስም ፡ ዝርዝር ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ዘማች ፡ አንቀጽ ፡

፩ ፡	ርሱ ፡ እሱ ፡	ው	ነው ።	ዐወቀ ።
፪ ፡	ርሷ ፡ እሷ ፡	ት ፡ ቸ	ናት ፡ ነች ።	ዐወቀች ፡
፫ ፡	አንተ ፡	ኸ ፡ ከ	ነኸ ።	ዐወቅኸ ፡ ከ ።
፬ ፡	አንቺ(ች) ፡	ኸ	ነኸ ።	ዐወቅኸ ።
፭ ፡	እኔ ፡	ኝ	ነኝ ።	ዐወቅኹ ፡ ኩ ።
፮ ፡	ርስዎ ፡ (አንቱ) ፡	ዎ ፡ ኹ	ነዎ ፡ (ነኹ) ።	» ዐወቁ ።
፯ ፡	ርሳቸው ፡	ቸው	ናቸው ።	ዐወቁ ።
፰ ፡	እናንተ(ት) ፡	ችሁ	ናችሁ ።	ዐወቃችሁ ።
፱ ፡	እኛ ፡	ነ ፡ ን	ነነ ፡ ነን ።	ዐወቅነ ፡ ን ።

ዐወቃችሁ ፡ በኹለት ፡ ይፈታል ፤ ይኸውም ፡ እናንተ ፡ ትምርት ፡ ዐወቃችሁ ፡ እሱ ፡ እናንተን ፡ ዐወቃችሁ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተገብርነት ፡ የተነገረው ፡ የአካል ፡ ስም ፡ በመድረሻው ፡ ን ፡ ሲጨመርበት ፡ ገቢር ፡ ይኸናል ።

ሩቁ ፡ ወንድ ፡ ፱ኙን ፡ መደብ ፡ ዝርዝር ፡ ሲያውቃቸው ።

ርሱ ፡	ርሱን ፡ እሱን ፡	ው	ዐወቀው ።
	ርሷን ፡ እሷን ፡	ት	ዐወቃት ።
	አንተን ፡	ኸ	ዐወቀኸ ።
	አንቺን ፡	ኸ	ዐወቀኸ ፡
	እኔን ፡	ኝ	ዐወቀኝ ።
	ርስዎን ፡	ዎ ፡ ኹ	ዐወቀዎ ፡ ኹ ።
	እነሱን ፡	ቸው	ዐወቃቸው ።

እናንተን ፡	ቶኹ	ዐወቃቶኹ ።
እኛን ፡	ነ፡ን	ዐወቀነ፡ን ።

እንዲህ ፡ እያልኸ ፡ እስከ ፡ ጽፎ ፡ መደብ ፡ አርባ ።

(፲፰)

የ፬ ፡ መደብ ፡ ርባታ ።

አለንና ፡ አለን ፡ ኾነን ፡ ነበረን ፡ ኖረን ፡ ቆመን ፡ በ፬ ፡ መደብ ፡ አርብተን ፡ እናሳያለን ፤ አረባባቸውም ፡ እንዲህ ፡ ነው ።

፩ኛ ፤ አለ ፡ (ብህለ) ፡ በኅላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ ከቦዝ ፡ ጋራ ።

፪ኛ ፤ አለ ፡ (ሀለወ) ፡ በኅላፊና ፡ ባሉታ ፡ በዝርዝርና ፡ በዝርዝር ፡ አሉታ ።

፫ኛ ፤ ኾነ ፡ በኅላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝና ፡ በቦዝ ፡ ከኅላፊና ፡ ከቦዝ ፡ አሉታም ፡ ጋራ ።

፬ኛ ፤ ነበረ ፡ በኅላፊና ፡ ባሉታ ፡ በዝርዝርና ፡ በዝርዝር ፡ አሉታ ።

፭ኛ ፤ ኖረ ፡ በኅላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ ከቦዝ ፡ ጋራ ።

፮ኛ ፤ ቆመ ፡ በኅላፊና ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ ከቦዝ ፡ ጋራ ።

፯ኛ ፤ ዘር ፡ ካሉታ ፡ ጋራ ።

፪ኛው ፡ ቀጥር ፡ አለና ፡ ፬ኛው ፡ ቀጥር ፡ ነበረ ፡ ዘራቸው ፡ (ሀልዎ ፡ ነቢር) ፤ በዛቸው ፡ (ሀሊዎ ፡ ነቢር) ፡ እያለ ፡ በግእዝ ፡ ሲኖር ፡ ባማርኛ ፡ አይገኝም ። አለና ፡ ነበረ ፡ በትንቢትና ፡ በቦዝ ፡ ነገር ፡ ለማጥናት ፡ በግስ ፡ ኹሉ ፡ ይገባሉ ። በትንቢት ፡ ሲገቡ ፤ ይኾናል ፡ (ይኾን ፡ አለ ፡ ል) ፤ ይኾን ፡ ነበረ ፡ ር ፡ ይላል ። በቦዝ ፡ ሲገቡ ፤ ኹኗል ፡ (ኹኖ ፡ አለ ፡ ል) ፤ ኹኖ ፡ ነበረ ፡ ር ። ትንቢቱም ፡ በዙም ፡ አለ ፡ ያለበት ፡ የቅርብ ፡ ኅላፊ ፤ ነበረ ፡ ያለበት ፡ የሩቅ ፡ ኅላፊ ፡ ይባላል ። ኾነም ፡ ደግ ፡ ኾነ ፡ ክፉ ፡ ኾነ ፡ እያለ ፡ በስም ፡ ተለዋጭነት ፡ ይገባል ። ከሀለወ ፡ የወጣው ፡ አለ ፡ ሲረባ ፡ በኅላፊ ፡ እንጂ ፤ በትንቢትና ፡ በዘንድ ፡ በትእዛዝ ፡ አይዘልቅም ። ነበረም ፡ ተነባበረ ፡ አነባበረ ፡ አስተናበረ ፡ ከማለት ፡ በቀር ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ። ከብህለ ፡ የወጣው ፡ አለ ፡ በኅላፊ ፡ ብቻ ፡ ተነግሮ ፡ በትንቢት ፡ በዘንድ ፡ እን ፡ ጉርዶ ፡ በትእዛዝና ፡ በቦዝ ፡ ባፁቱም ፡ አዕማድ ፡ ካባቱ ፡ ከበለ ፡ ከባለ ፡ ይገባል ። አለን ፡ በለን ፡ ባለን ፡ ይቱን ፡ ኹሉ ፡ በግሱ ፡ ውስጥ ፡ እይ ። አለ ፡ ከግእዝ ፡ አርእስት ፡ በመጣ ፡ ከፊለ ፡ ቃል ፡ ባማርኛም ፡ ሳድስ ፡ ቅጽልና ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ማፍ ፡ እየታከለ ፡ ገባ ፡ ወጣ ፡ ቆም ፡ ብድግ ፡ ከፍ ፡ ዝቅ ፡ ቀጥ ፡ ብቅ ፡ ጥልቅ ፡ ስብር ፡ ድብን ፡ ግብት ፡ ዝግት ፡ ዝርግት ፡ አለ ፡ ይላል ። አደረገም ፡ እንደዚሁ ፡ ሳብ ፡ ረገብ ፡ ያዝ ፡ ለቀቅ ፡ ብልት ፡ አደረገ ፡ በማለቱ ፡ ገቢርነቱን ፡ ያሳያል ። ኹለቱንም ፡ ከቡር ፡ ከንቲባ ፡ ገብሩ ፡ የግስ ፡ አዳባሪዎች ፡ ብለዋቸዋል ። እነሱም ፡ የሥራን ፡ ፍጥነት ፡ ያሳያሉ ። ከፊለ ፡ ቃል ፤ ገባ ፡ (ገቢእ) ፤ ወጣ ፡ (ወጊእ) ፤ ቆም ፡ (ቀዊም) ። ሳድስ ፡ ቅጽል ፤ ጥልቅ ፡ ስብር ። ሳቢ ፡ ዘር ፤ ግብት ፡ ዝርግት ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ።

ኅላፊ ፡ አንቀጽ ፡	ያኹንና ፡ ትንቢት ፡	ዘንድ ፡	ትእዛዝ ፡	ቦዝ ፡
፩ኛ ፤ አለ ፤ ባለ ፤ (ብህለ) ፡	ይል ፡	ይል ፡ ዘንድ ፡	ይበል ፤	ብሉ ፡
		እንዲል ፡ ሊል ፡		
አለኝ ፤	ትል ፡	ትል ፡ ዘንድ ፡	ትበል ፤	ብላ ፡
አልኸ ፤	ትል ፡	ትል ፡ ዘንድ ፡	በል ፤	ብለኸ ፡

አልሽ፤	ትዬ፡	ትዬ፡ ዘንድ፡	በዬ፤	ብለሽ፡
አልሹ፤	እል፡	እል፡ ዘንድ፡	ልበል፤	ብዬ፡
አልሹ፤ (ርስዎ)፡	ይሉ፡	ይሉ፡ ዘንድ፡	ይበሉ፤	ብለሹ፡ ው፡
አሉ፤	ይሉ	ይሉ፡ ዘንድ፡	ይበሉ፤	ብለው፡
አላችሁ፤	ትሉ፡	ትሉ፡ ዘንድ፡	በሉ፤	ብላችሁ፡
አልን፡ ነ፤	እንል፡	እንል፡ ዘንድ፡	እንበል፤	ብለን፡

የሩቆች፡ ወንዶችና፡ ሴቶች፡ የቅርቦቹም፡ እንቀጽ፡ እንዳንድ፡ ወገን፡ መኾኑን፡ አስተውል፡ ርስዎታውም፡ በሩቅ፡ ርሳቸው፡ ተብሎ፡ ይረባል፡

ጀኛው፡ አለና፡ ነበረ፡ በቦዝ፡ ሲገቡ፡

ባለ፡	ብሏል፡ (ብሎ፡ አለ፡ ል)፤	ብሎ፡ ነበረ፤	ነበር፡
	ብላለች፤	ብላ፡ ነበረች፡	ነበር፡
	ብለኻል፤	ብለኸ፡ ነበርኸ፤	ነበር፡
	ብለኻል፤	ብለኸ፡ ነበርኸ፤	ነበር፡
	ብያለኹ፤	ብዬ፡ ነበርኹ፤	ነበር፡
	ብለኋል፤	ብለኹ፡ ነበርኹ፤	ነበር፡
	ብለዋል፤	ብለው፡ ነበሩ፤	ነበር፡
	ብላችኋል፤	ብላችሁ፡ ነበራችሁ፤	ነበር፡
	ብለናል፤	ብለን፡ ነበርን፤	ነበር፡ ነበር፡

ሌላውን፡ ቦዝ፡ ሹሉ፡ እንዲሽ፡ እያልኸ፡ አርባ፡ እንዳንድ፡ ሰዎች፡ ብሏል፡ ብለዋል፡ በግለት፡ ፈንታ፡ ብለዋል፡ እያሉ፡ ይጽፋሉና፤ የበሕተት፡ በሕተት፡ ነው፡ አል፡ የቅርብ፡ የጊዜ፡ ነበር፡ የቁየ፡ የዘገየ፡ ገላፈ፡ መኾኑን፡ አትርሳ፡

ገላፈ፡ እንቀጽ፡ አሉታ፡ ዝርዝር፡ ዝርዝር፡ አሉታ፡

ጀኛ፤ አለ፤ (ሀለወ)፤	የለ፤ (ኢሀለወ)፤	አለው፤ (ሀለዎ)፤	የለው፤ (ኢሀለዎ)፡
አለች፤	የለች፤	አላት፤	የላት፡
አለኸ፤ (አንተ)፤	የለኸ፤	አለኸ፡ (ዕውቀት)፤	የለኸ፡
አለኸ፤ (አንቺ)፤	የለኸ፤	አለኸ፡ (ዕውቀት)፤	የለኸ፡
አለኹ፤	የለኹ፤	አለኝ፤	የለኝ፡
አለኹ፤ (ርስዎ)፤	የለኹ፤	አለዎ፤	የለዎ፡
አሉ፤	የሉ፤	አላቸው፤	የላቸው፡
አላችሁ፤ (እናንተ)፤	የላችሁ፤	አላችሁ፡ (ዕውቀት)፤	የላችሁ፡
አለን፤ (እኛ)፤	የለን፤	አለን፡ (ዕውቀት)፤	የለን፤ (ኢሀለወን)፡

የለም፡ የለችም፤ የለውም፡ የላትም፡ እያለ፡ ም፡ በዋጭነት፡ ይጨመርበታል፡

ገላፈ፡ እንቀጽ፡ ያኹንና፡ ትንቢት፡ ዘንድ፡ ትእዛዝ፡ ቦዝ፡

ጀኛ፤ ሹን፤ ይሹን፡ ይሹን፡ ዘንድ፡ ይሹን፤ ሹኖ፡ ሹኖ፡

እንዲሹን፡ ሊሹን፡

ሹነች፤	ትሹን፡	ትሹን፡ ዘንድ፡	ትሹን፤	ሹኖ፡ ሹኖ፡
ሹንኸ፤	ትሹን፡	ትሹን፡ ዘንድ፡	ሹን፤	ሹነኸ፡ ሹነኸ፡
ሹንሽ፤	ትሹኚ፡	ትሹኚ፡ ዘንድ፡	ሹኚ፤	ሹነሽ፡ ሹነሽ፡
ሹንኹ፤	እሹን፡	እሹን፡ ዘንድ፡	ልሹን፤	ሹኚ፡ ሹኚ፡

ኾኑ፤	ይኾኑ፤	ይኾኑ፡ ዘንድ፡	ይኾኑ፤	ኹነው፡ ኹነው፡
ኾናችኹ፤	ትኾኑ፡	ትኾኑ፡ ዘንድ፡	ኹኑ፤	ኹናችኹ፡ ኹናችኹ፡
ኾን፤	እንኾን፡	እንኾን፡ ዘንድ፡	እንኹን፤	ኹነን፡ ኹነን፡

የኅላፊ፡ አንቀጽኖ፡ የበዝ፡ አሉታ ።

አልኾነ፤ (አኮነ)፤	ሳይኾን፡ (አከዊኖ)፡
አልኾነች፤	ሳትኾን፡ (እሷ)፡
አልኾንኸ፤	ሳትኾን፡ (አንተ)፡
አልኾንኸ፤	ሳትኾኗ፡
አልኾንኹ፤	ሳልኾን፡
አልኾኑ፤	ሳይኾኑ፡
አልኾናችኹ፤	ሳትኾኑ፡
አልኾን፤	ሳንኾን፡

አልኾነም፡ አልኾነችም፡ እያለ፡ ም፡ በዋዌነት፡ ይጨመርበታል ። አል፡ መነሻው፡ ረ፡ በኾነ፡ ግስ፡ ሲገባ፡ ጸያፍ፡ እንጻይኾን፡ ል፡ ተውጦ፡ ረ፡ ይጠብቃል ። (ማስረጃ)፡

ረገጠ፤	አረገጠም ።
ረዘመ፤	አረዘመም ።
ረከሰ፤	አረከሰም ።

ኅላፊ፡ አንቀጽ፡	አሉታ፡	ዝርዝር፡	የዝርዝር፡ አሉታ፡
፪ኛ፤ ነበረ፤	አልነበረ፤	ነበረው፤	አልነበረው ።
ነበረች፤	አልነበረች፤	ነበራት፤	አልነበራት ።
ነበረኸ፤	አልነበረኸ፤	ነበረኸ፤	አልነበረኸ ።
ነበረኸ፤	አልነበረኸ፤	ነበረኸ፤	አልነበረኸ ።
ነበረኹ፤	አልነበረኹ፤	ነበረኝ፤	አልነበረኝ ።
ነበረኹ፤	አልነበረኹ፤	ነበረኹ(ዎ)፤	አልነበረኹ(ዎ) ።
ነበሩ፤	አልነበሩ፤	ነበራቸው፤	አልነበራቸው ።
ነበራችኹ፡ (እናንተ)፤	አልነበራችኹ፤	ነበራችኹ፡ (ዕውቀት)፤	አልነበራችኹ ።
ነበርን፡ ነ፤	አልነበርን፡ ነ፤	ነበረን፡ ነ፤	አልነበረን፡ ነ።
አልነበረም፡ አልነበረውም፡ አልነበርንም፡ አልነበረንም፡ እያለ፡ ም፡ በዋዌነት፡ ይጨመርበታል ።			

፮ኛ፤ ኖረ፤	ይኖር፡	ይኖር፡ ዘንድ፡	ይኑር፤	ኑሮ፡ ኖሮ፡
ኖረች፤	ትኖር፡	ትኖር፡ ዘንድ፡	ትኑር፤	ኑራ፡ ኖራ፡
ኖረኸ፤	ትኖር፡	ትኖር፡ ዘንድ፡	ኑር፤	ኑረኸ፡ ኖረኸ፡
ኖረኸ፤	ትኖራ፡	ትኖራ፡ ዘንድ፡	ኑሪ፤	ኑረኸ፡ ኖረኸ፡
ኖረኹ፤	እኖር፡	እኖር፡ ዘንድ፡	ልኑር፤	ኑሬ፡ ኖሬ፡
ኖሩ፤	ይኖሩ፡	ይኖሩ፡ ዘንድ፡	ይኑሩ፤	ኑረው፡ ኖረው፡
ኖራችኹ፤	ትኖሩ፡	ትኖሩ፡ ዘንድ፡	ኑሩ፤	ኑራችኹ፡ ኖራችኹ፡
ኖርን፡ ነ፤	እንኖር፡	እንኖር፡ ዘንድ፡	እንኑር፤	ኑረን፡ ኖረን፡
፯ኛ፤ ቆመ፤	ይቆም፡	ይቆም፡ ዘንድ፡	ይቁም፤	ቁሞ፡ ቆሞ፡
ቆመች፤	ትቆም፡	ትቆም፡ ዘንድ፡	ትቁም፤	ቁማ፡ ቆማ፡

ቆምኸ ፤	ትቆም ፡	ትቆም ፡ ዘንድ ፡	ቁም ፤	ቁመኸ ፡ ቆመኸ ፤
ቆምሽ ፤	ትቆሚ ፡	ትቆሚ ፡ ዘንድ ፡	ቁሚ ፤	ቁመሽ ፡ ቆመሽ ፡
ቆምኹ ፤	እቆም ፡	እቆም ፡ ዘንድ ፡	ልቁም ፤	ቁሚ ፡ ቆሚ ፡
ቆሙ ፤	ይቆሙ ፡	ይቆሙ ፡ ዘንድ ፡	ይቁሙ ፤	ቁመው ፡ ቆመው ፡
ቆማችኹ ፡	ትቆሙ ፡	ትቆሙ ፡ ዘንድ ፡	ቁሙ ፤	ቁማችኹ ፡ ቆማችኹ ፡
ቆምን ፡ ነ፤	እንቆም ፡	እንቆም ፡ ዘንድ ፡	እንቁም ፤	ቁመን ፡ ቆመን ፡

አለ ፡ (ሀለው) ፡ በጎላፊ ፡ ትንቢት ፡ ሲገባ ።

አለ ፡ አል ፡ (ብህለ) ፡	ኸነ ፡	ኖረ ፡	ቆመ ፡
ይላል ፡ (ይል ፡ አል) ፤	ይኸናል ፤	ይኖራል ፤	ይቆማል ፤ (ይቆም ፡ አለ ፡ ል) ።
ትላለች ፡	ትኸናለች ፤	ትኖራለች ፤	ትቆማለች ።
ትላለኸ ፤	ትኸናለኸ ፤	ትኖራለኸ ፤	ትቆማለኸ ።
ትያለሽ ፤	ትኸኖለሽ ፤	ትኖሪያለሽ ፤	ትቆሚያለሽ ።
እላለኹ ፤	እኸናለኹ ፤	እኖራለኹ ፤	እቆማለኹ ።
ትላለኹ ፤	ትኸናለኹ ፤	ትኖራለኹ ፤	ትቆማለኹ ።
ይላሉ ፤	ይኸናሉ ፤	ይኖራሉ ፤	ይቆማሉ ።
ትላላችኹ ፡	ትኸናላችኹ ፤	ትኖራላችኹ ፤	ትቆማላችኹ ፡
እንላለን ፤	እንኸናለን ፤	እንኖራለን ፤	እንቆማለን ።

ነበረ ፡ በጎላፊ ፡ ትንቢት ፡ ሲገባ ።

ይል ፡ ነበረ ፡ ር ፤	ይኸን ፡ ነበረ ፡ ር ፤	ይኖር ፡ ነበረ ፡ ር ፤	ይቆም ፡ ነበረ ፡ ር ።
ትል ፡ ነበረች ፤	ትኸን ፡ ነበረች ፤	ትኖር ፡ ነበረች ፤	ትቆም ፡ ነበረች ።
ትል ፡ ነበርኸ ፤	ትኸን ፡ ነበርኸ ፤	ትኖር ፡ ነበርኸ ፤	ትቆም ፡ ነበርኸ ።
ትዪ ፡ ነበርሽ ፤	ትኸኚ ፡ ነበርሽ ፤	ትኖሪ ፡ ነበርሽ ፤	ትቆሚ ፡ ነበርሽ ።
አል ፡ ነበርኹ ፤	እኸን ፡ ነበርኹ ፤	እኖር ፡ ነበርኹ ፤	እቆም ፡ ነበርኹ ።
ትሉ ፡ ነበርኹ ፤	ትኹኑ ፡ ነበርኹ ፤	ትኖሩ ፡ ነበርኹ ፤	ትቆሙ ፡ ነበርኹ ።
ይሉ ፡ ነበሩ ፤	ይኹኑ ፡ ነበሩ ፤	ይኖሩ ፡ ነበሩ ፤	ይቆሙ ፡ ነበሩ ።
ትሉ ፡ ነበራችኹ ፤	ትኹኑ ፡ ነበራችኹ ፤	ትኖሩ ፡ ነበራችኹ ፤	ትቆሙ ፡ ነበራችኹ ።
እንል ፡ ነበርን ፤	እንኸን ፡ ነበርን ፤	እንኖር ፡ ነበርን ፤	እንቆም ፡ ነበርን ።
ዘር ፡	(ግእዝ) ፡	አሉታ ፡	(ግእዝ) ፡
፪ኛ ፤ ማለት ፡	(ብሂል) ፡	አለማለት ፡	(ኢብሂል) ፡
መኸን ፡	(ከዊን) ፡	አለመኸን ፡	(ኢከዊን) ፡
መኖር ፡	(ሀልዎ) ፡	አለመኖር ፡	(ኢሀልዎ) ፡
መቆም ፡	(ቀዊም) ፡	አለመቆም ፡	(ኢቀዊም) ፡
	አዕማድ ፡	አንቀጽ ፡	አርእስት ፡
	አስደራጊ ፡	አስባለ ፡	ማስባል ፡
	ተደራጊ ፡	ተባለ ፡	መባል ፡
	ተደራራጊ ፡	ተባባለ ፡	መባባል ፡
	አደራራጊ ፡	አባባለ ፡	ማባባል ፡

በግሱ ፡ ውስጥ ፡ ባለን ፡ ተመልከት ። አለና ፡ በለ ፡ ባለ ፡ ተወራራሾች ፡ መኾናቸውን ፡ አትዘንጋ ።

ተለዋዋጭ ፡ ወይም ፡ ተወራራሽ ።

ተለዋዋጭና ፡ ተወራራሽ ፡ በፊደል ፡ ምክንያት ፡ ግእዝና ፡ ዐማርኛ ፡ ወይም ፡ ፍጹም ፡
 ዐማርኛ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በታች ፡ ግእዝ ፡ ግእዙ ፡ በቅንፍ ፡ ታጥሮ ፡ ይገኛል ።

በና ፡ መ ፡ ሲወራረሱ ፡	ምሥራች ፡	(ብሥራት) ፡
	ዐብዛ ፡	ዐምዛ ፡
	ዝናብ ፡	(ዝናም) ፡
	ነብር ፡	(ነምር) ፡
	ቀበኛ ፡	ቀማኛ ፡
	ደጠጠ ፡	ሻጠጠ ፡
	ደጨረ ፡	ሻጨረ ፡
በና ፡ ነ ፡ ሲ ፡	ዘበተረ ፡	ዘነተረ ፡
በና ፡ ወ ፡ ሲ ፡	በረቀ ፡	ወረቀ ፡
በና ፡ ፈ ፡ ሲ ፡	ኩረብታ ፡	ኩረፍታ ፡
	ነበዘ ፡	ነፈዘ ፡
አዐና ፡ የ ፡ ሲ ፡	እተጌ ፡	ይተጌ ፡
	ዐላማ ፡	ይላማ ፡
መና ፡ ፈ ፡ ሲ ፡	ፈለሰመ ፡	ፈለሰፈ ፡
	ፈላስማ ፡	ፈላስፋ ፡
	መነጨ ፡	ፈነጨ ፡
ከኸና ፡ ገ ፡ ሲ ፡	ምርከዝ ፡	(ምርገዝ) ፡
	ወኸድ ፡	ወግድ ፡
ቀና ፡ ገ ፡ ሲ ፡	ወገጠ ፡	ወቀጠ ፡
	ስናቅ ፡	ስናግ ፡
	ዘገጠ ፡	ዘቀጠ ፡
	ገተረ ፡	ቀተረ ፡
ገና ፡ ጀ ፡ ሲ ፡	አረጀ ፡	(አረገ) ፡
	ሰረገ ፡	ሰረጀ ፡
ገደና ፡ ከተ ፡ ሲ ፡	ገረደፈ ፡	ከረተፈ ፡
ጀና ፡ ጨ ፡ ሲ ፡	ጀጉለ ፡	ጨጉለ ፡
ከተና ፡ ቀጠ ፡ ሲ ፡	ከረተፈ ፡	ቀረጠፈ ፡
	ተከተከ ፡	ጠቀጠቀ ፡
ሰና ፡ ከ ፡ ሲ ፡	መሰነ ፡	(መከነ) ፡
	መሲና ፡	(መካን) ፡
ሰና ፡ ጸ ፡ ነና ፡ ለ ፡ ሲ ፡	ሳሕን ፡	(ጸሕል) ፡
ሰና ፡ ተ ፡ ሲ ፡	በሰከ ፡	(በተከ) ፡
	ወሰበ ፡	ወተበ ፡
	ሰናግ ፡	ትናግ ፡
ዘና ፡ ሰ ፡ ሲ ፡	ምስጋና ፡	(ምዝጋና) ፡
	በረዘ ፡	በረሰ ፡ አበረሰ ፡
	ጠለዘ ፡	ጠለሰ ፡
	ሾረ ፡	ዞረ ፡

ጎና ፡ ከ ፡ ሲ ፡	ቦከቦከ ፡	(ቡጉብጉ) ፡
ጎና ፡ ቸ ፡ ሲ ፡	ቡክቡካ ፡	(ብጉብጉ) ፡
ከና ፡ ተ ፡ ሲ ፡	ቸር ፡ (ቸር) ፡	(ኄር) ፡
ከና ፡ ቸ ፡ ሲ ፡	እስኪ ፡ እስክ ፡	እስቲ ፡ እስት ፡
ጠና ፡ ተ ፡ ሲ ፡	ቻለ ፡	(ክህለ) ፡
	ጠለዘ ፡	ተለዘ ፡
	ወጠረ ፡	(ወተረ) ፡
	ሸፈጠ ፡	ሸፈተ ፡
ቀና ፡ ጨ ፡ ሲ ፡	ረጨ ፡	(ረቀየ) ፡
	መነጨረ ፡	መነቀረ ፡
	እንግጭላ ፡	እንቃቅላ ፡
	ጨርቆስ ፡	(ቂርቆስ) ፡
	ቃጭል ፡	(ቃቂል) ፡
ረና ፡ ነ ፡ መና ፡ ረ ፡ ሲ ፡	ጠረቀመ ፡	ጠነቀረ ፡
	አጠራቀመ ፡	አጠናቀረ ፡
	ምንድን ፡	ምንድር ፡
ለሸና ፡ ጸ ፡ ሲ ፡	ለስቀ ፡ ላሸቀ ፡	(ለጸቀ) ፡
ለና ፡ ፀ ፡ ሲ ፡	ስመረ ፡	(ፀመረ) ፡
ደና ፡ ጠ ፡ ሲ ፡	ሕጻደደ ፡	ሕጻጠጠ ፡
	ጨቦደ ፡	ጨቦጠ ፡
	ደነበዘ ፡	ጠነበዘ ፡
ደና ፡ ጠ ፡ ጸ ፡ ሲ ፡	ደለመ ፡	ጠለመ ፡ (ጸለመ) ፡
ነና ፡ መ ፡ ሲ ፡	ጥንድ ፡	ጥምድ ፡
	ፍንግሪ ፡	ፍም ፡ ግሪ ፡
	ባላንጣ ፡	ባላምጣ ፡
ነና ፡ ለ ፡ ሲ ፡	እነ ፡	(እለ) ፡
	ዋኒያ ፡	ዋሲያ ፡
	ተነተነ ፡	ተለተለ ፡
	ወንድ ፡	(ወልድ) ፡
	ወንድም ፡	(ወልደ ፡ እም) ፡
	ዘለብ ፡	(ዘነብ) ፡
ወና ፡ ዐ ፡ ሲ ፡	ውቃቢ ፡	(ውቃቤ) ፡
	ወ(ም)ፍ ፡	(ምፍ) ፡
ወና ፡ የ ፡ ሲ ፡	አራዊት ፡	አራዪት ፡
	ሰራዊት ፡	ሰራዪት ፡
ወና ፡ ሀ ፡ ሲ ፡	ወይ ፡	(ሆይ) ፡
ወና ፡ አ ፡ ሲ ፡	ዎ ፡	(አ) ፡
ዘና ፡ ደ ፡ ሲ ፡	ደፈቀ ፡	ዘፈቀ ፡
	ቀዘፈ ፡	(ቀደፈ) ፡
ጠና ፡ ደ ፡ ሲ ፡	ለጠፈ ፡	ለደፈ ፡
	ጠጠረ ፡	ደደረ ፡
ጠና ፡ ደ ፡ ዘ ፡ ሲ ፡	ጠነቂለ ፡	ደነቂለ ፡ ዘነቂለ ፡
የና ፡ ለ ፡ ሲ ፡	ዐይብ ፡	ዐሊብ ፡

ለኖ ፡ ረ ፡ ሲ ፡

ዘለዘለ ፡

ዘረዘረ ፡

ጐለመሰ ፡

ጐረመሰ ፡

ከለለ ፡

ከረረ ፡

ከቸለ ፡

ከቸረ ፡

ቸኖ ፡ ጨ ፡ ጸ ፡ ሲ ፡

ቸፈገ ፡

ጨፈቀ ፡ (ጸፈቀ) ፡

ሌላም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ አለ ፤ በግሱ ፡ ውስጥ ፡ ተመልከት ።

የሀሐጎና ፡ የጸፀ ፡ ግስ ፡ በግእዝ ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ ባማርኛ ፡ ግንሱ ፡ ለአዐና ፡ ለጠጪ ፡ ስለ ፡ ተለወጠ ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ አዐ ፡ ለየ ፡ ሲለወጥ ፡ (አጎዘ) ፡ ያዘ ፤ (እሀለወ) ፡ የለ ፤ ዐላማ ፡ ይላማ ፡ ይላል ። የና ፡ ማ ፡ ለአ ፡ ሲለወጡ ፤ አያተርፍ ፡ አይነግድ ፤ አይተች ፡ አይፍረድ ። አያገባት ፡ ገብታ ፤ አያወዛት ፡ ተቀብታ ። አባቱን ፡ አያውቅ ፤ አያቱን ፡ ፍፈቅ ። ያይወድ ፡ ያይዝ ፡ ያይለያይ ፡ ያይጠላ ፡ ቢል ፡ የማይወድ ፡ የማይዝ ፡ የማይለያይ ፡ የማይጠላ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ (ማር ፡ ይሥ ፡ ገጽ ፡ ፬) ።

የአዐንና ፡ የሀሐጎን ፡ የጠጪንና ፡ የጸፀን ፡ ተለዋጭነት ፡ በግሱ ፡ ተመልከት ። ፪ ፡ ፊደል ፡ ኹኖ ፡ መነሻውና ፡ መድረሻው ፡ ራብዕ ፡ የኾነውም ፡ ግስ ፡ ካንዳንዱ ፡ በቀር ፡ አዐና ፡ ሀሐጎ ፡ ያሉበት ፡ ነው ። ዳግመኛም ፡ የ ፡ ባማርኛ ፡ እንደ ፡ አኖ ፡ እንደ ፡ ሀ ፡ ራብዕ ፡ ያደርጋል ። (ማስረጃ) ፡

ዐማርኛ ፡

ግእዝ ፡

ደረባ ፡

ደርበየ ፡

ጠራ ፡

ጸረየ ፡

ነካ ፡

ነከየ ፡

ነፋ ፡

ነፈየ ፡

ስፋ ፡

ስፈየ ፡

ተነባ ፡

ተነበየ ፡

ምክንያቱም ፡ የ ፡ ባማርኛ ፡ የአ ፡ ተለዋጭ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ አጎዘ ፡ ያለውን ፡ ያዘ ፡ በማለቱ ፡ ይታወቃል ። ብዙ ፡ ጊዜም ፡ የ ፡ በግእዝ ፡ ግስ ፡ መድረሻ ፡ ሲኾን ፡ ተቀዳሚውን ፡ ፊደል ፡ ያማርኛ ፡ ግእዝ ፡ አድርጎ ፡ ራሱን ፡ ይጐርዳል ። (ማስረጃ) ፡

ዐማርኛ ፡

ግእዝ ፡

ገጪ ፡

ጐጠየ ፡

(ገኘ) ፡

ገነየ ፡

ዳኘ ፡

ዳነየ ፡

ጠጀ ፡

ጸገየ ፡

ላጪ ፡

ላጸየ ፡

መሸ ፡

መስየ ፡

መቸ ፡

(መተየ) ፡

(ሠኘ) ፡

ሠነየ ፡

ዐጪ ፡

ሐፀየ ፡

ዐሽ ፡

ሐሰየ ፡

ነጪ ፡

ነጸየ ፡

ፈጀ ፡

ፈጸየ ፡

(ፍጪ) ፡

ፋጸየ ፡

(ቀፕ) :	ቀነየ :
ቃፕ :	ቃነየ :
ሰፕ :	ሰነየ :
ሰቸ :	ሰትየ :
በጀ : (ጀ) :	በእዴየ :

ወና : ሐጎም : እንደ : የ : ያናግራሉ ።

ቤዠ :	ቤዘው :
አዠ :	አዠጎ :
ፈጪ :	ፈጽሐ :

ወም : አንዳንድ : ጊዜ : ራብዕ : ያደርጋል ። (ማስረጃ) :

ዐማርኛ :	ግእዝ :
ደላ :	ደለው :
ደማ :	ደመው :
ወረዛ :	ወርዘው :
ዘራ :	ዘረው :
ጠባ :	ጠበው :
መነታ :	መንተው :
አመነታ :	አመንተው :
ቂላ :	ቀለው :
ፈሳ :	ፈሰው :

ይኸውም : ወና : የ : ተወራራሾች : መኾናቸውን : መስታዮት : የተባለው : መስተዋት : መባሉ : ያስረዳል ።

(ጸ)

ጣልቃ ።

ጣልቃ : የተባለ : በግስ : ሹሉ : አለስፍራው : የሚገባ : ነ : ነው ። ይኸውም : ግእዝ : መጠቀ : ሠጠቀ : ሠጸረ : ዐቀፈ : ፈከረ : ሰዘረ : ያለውን : መነጠቀ : ሠነጠቀ : ሠነጠረ : ዐነቀፈ : ፈነከረ : ሰነዘረ : ይላል ፤ ይህን : የመሰለ : ብዙ : አለ ። ባማርኛም : ገለጠ : ገመጠ : ደበቀ : ደበረ : ቀዘፈ : ሰከለ : ያለውን ፤ ገለበጠ : ገለመጠ : ደነበቀ : ደነበረ : ቀነዘፈ : ሰነከለ ፤ ጫፈቀ : ያለውንም : ጫፈለቀ : ይላል ። እንደዚህም : ሹሉ : አንዱ : ፊደል : ለሌላው : ግስ : ጣልቃ : ይኾናል ።

(ጸ፩)

ጠፍ ።

ዐይን : ዐ : መነሻ : ሹኖ : በማስደረግና : በመደረግ : ጊዜ : በ፫ : ግሶች ፤ በማስደረግ : ብቻ : በ፪ : ግሶች ፤ በሳቢ : ዘርም : በ፭ቱ : ግሶች : ይታጣል ። ይኸውም : ዐነገተ : ብሎ : አሰነገተ : ተነገተ ፤ ዐነገተ : አሰነገተ : ተነገተ ፤ ዐነጠጠ : አሰነጠጠ : ተነጠጠ ። ዐነጠሰ : አሰነጠሰ ፤ ዐነከሰ : አሰነከሰ : ይላል ። አረበደን : እይ : የርሱም : አካሄድ : እንደዚሁ : ነው ። በሳቢ : ዘርም : ሲታጣ ፤ አነጋገት : አነጻጽት : አነጣጠጥ : አነጣጠሰ : አነካከሰ : ይላል ። ቀጥር : ፲፩ : ተመልከት ።

(፳፪)

ልዩ

ባማርኛ፡ ከግእዝ፡ ግስ፡ አካሄድ፡ ልዩ፡ የሆነ፡ አንቀጽ፡ አለ። ይኸውም፡ ጀኛው፡ ፊደልና፡ መድረሻው፡ ራብዕ፡ ኹኖ፡ አማረ፡ ቀባዝረ፡ ቀባጠረ፡ ቀላመደ፡ ቀላቀለ፡ ዘረጋ፡ (ቀለፋ)፡ ቀረና፡ (ሰመራ)፡ ይላል። የገብረና፡ የሰምረ፡ ዐይነት፡ ግስ፡ ባማርኛ፡ እንዳይገኝ፡ የአማረና፡ የ(ሰመራ)፡ ዐይነት፡ ግስም፡ በግእዝ፡ አይገኝም። የግእዝ፡ ግስ፡ በቀደሰ፡ ቤት፡ ጀኛው፡ ፊደል፡ ይጠብቃል፡ በቀተለ፡ ቤት፡ ይላላል። ባማርኛ፡ ግን፡ የ፫፡ ፊደል፡ ግስ፡ ኹሉ፡ ጀኛው፡ ፊደል፡ ይጠብቃል። በደጊመ፡ ቃልም፡ ግእዝ፡ በርበረ፡ ጉድጉደ፡ ቀጥቀጠ፡ ያለውን፡ በማርኛ፡ በረበረ፡ ጉድጉደ፡ ቀጠቀጠ፡ ሲል፡ ፫ኛው፡ ፊደል፡ ይጠብቃል። የቀረውን፡ በግሱ፡ ውስጥ፡ ተመልከት።

(፳፫)

ማርኛና ግእዝ

በግእዝ፡ በጽፈትና፡ ባነጋገር፡ በምስጢር፡ ጀና፡ ፫፡ ፩፡ የሆነው፡ ግስ፡ ባማርኛ፡ በጽፈትም፡ ባነጋገርም፡ ፩፡ ይኾናል።

ማርኛ፡	ግእዝ፡
ዘራ፡	ዘረው፡ ዘርዐ፡
ጠባ፡	ጠበው፡ ጠብሐ፡ ጸብአ፡ ጸብሐ፡
ጠበበ፡	ጠበ፡ ጸበ፡
ጠበቀ፡	ጠበቀ፡ ዐቀበ፡
ጠፋ፡	ጠፍአ፡ ጠፍሐ፡ ጸፍዐ፡
ጣፈ፡	ጸሐፈ፡ ጠቀበ፡
ጠቀመ፡	ጠቀመ፡ ጠቀበ፡ በቀኑ፡
ጠራ፡	ጠርአ፡ ጸርሐ፡ ጸረየ፡
ማረ፡	መሀረ፡ መሐረ፡
ነጠፈ፡	ነጸፈ፡ ነፅፈ፡
ነፋ፡	ነፍኅ፡ ነፈየ፡
ነቃ፡	ነቅሀ፡ ነቅዐ፡
ሠራ፡	ሠርዐ፡ ሰርሐ፡
ዐበጠ፡	ሐብጠ፡ ዐበጠ፡
ዐጠረ፡	ሐጸረ፡ ኀጽረ፡
ዐለበ፡	ሐለበ፡ ዐለመ፡
ዐረሰ፡	ሐረሰ፡ ኀረሰ፡
ፈራ፡	ፈርሀ፡ ፈረየ፡ ፈርኀ፡
ቀላ፡	ቂሐ፡ ቀልዐ፡
ቂላ፡	ቀለው፡ ቂላ፡
ሳለ፡	ሰአለ፡ ሰሐለ፡ ሰዐለ፡
ሰማ፡	ሰምዐ፡ ሠምዐ፡
ሰፋ፡	ሰፍሐ፡ ሰፈየ፡
ሻረ፡	ሥዕረ፡ ሰዐረ፡

ትርጓሜ

ዘራ ፡ ስንዴን ፡ በርሻ ፡ ውስጥ ፡ ዘራ ፡ (ጤፉን ፡ ባውድማ ፡ አዘራ) ።
 ጠባ ፡ ጡት ፡ ጠባ ፡ ሙከቱን ፡ ጠባ ፡ (ዐረደ ፡ አወራረደ ፡ በለተ) ፤ ኮሶ ፡ ተጣባው ፡
 (ተጣባው) ፤ መስከረም ፡ ጠባ ፡ (ነጋ) ።
 ጠበበ ፤ ኩታውን ፡ ጠበበ ፤ ቤቱ ፡ ጠበበ ፡ (አነሰ) ።
 ጠበቀ ፤ ቤቱን ፡ ጠበቀ ፤ የነፍሰ ፡ ገዳይ ፡ እስራቱ ፡ ጠበቀ ።
 ጠፋ ፤ በጉ ፡ ጠፋ ፤ (ልብሱን ፡ አጣፋ ፤ እጅ ፡ ለጅ ፡ ተጣፋ) ፤ በጥፊ ፡ መታ ፡ መዝሙር ፡
 አይደለኸምን ፤ ብጠ(ጸ)ፋኸስ ፡ ብመረግድኸ ፤ (አለቃ ፡ ገብረ ፡ ሐና ፡ አለቃ ፡ መዝሙርን) ።
 ጣፈ ፤ ጥፈት ፡ ጣፈ ፤ ልብሱን ፡ ጣፈ ፡ (ጠቀመ) ። መጣፍ ፤ (ጽሒፍ ፡ መጽሐፍ) ።
 ጠቀመ ፤ ሸማውን ፡ ጠቀመ ፡ (ሰፋ) ፤ ወዳጁን ፡ ጠቀመ ፡ (ረባ) ።
 ጠራ ፤ ሰውን ፡ ጠራ ፤ ጠላው ፡ ጠራ ።
 ማረ ፤ በደለኛን ፡ ማረ ፤ (ልጁን ፡ አስተማረ) ።
 ነጠፈ ፤ ላዕኝ ፡ ነጠፈች ፡ (ደረቀች) ፤ (ስጋጃ ፡ አነጠፈ) ።
 ነፋ ፤ መለከት ፡ ነፋ ፤ ሆድን ፡ ነፋ ፤ ዶቄት ፡ ነፋ ።
 ነቃ ፤ ከንቅልፍ ፡ ነቃ ፡ (ተነሣ) ፤ ግንቡ ፡ ነቃ ፤ ተሠነጠቀ ።
 ሠራ ፤ ሕግ ፡ ሠራ ፤ ቤት ፡ ሰራ ።
 ዐበጠ ፡ እግሩ ፡ ዐበጠ ፤ ሰውን ፡ ዐበጠ ፡ (አወከ) ።
 ዐጠረ ፤ ዐጥር ፡ ዐጠረ ፤ ቁመቱ ፡ ዐጠረ ።
 ዐለበ ፤ ላሙን ፡ ዐለበ ፤ መጣፉን ፡ ጠመንዣውን ፡ ዐለበ ፡ (አመለከተ) ።
 ዐረሰ ፤ መሬቱን ፡ ዐረሰ ፤ ሚስቱን ፡ ዐረሰ ፤ (ቀለበ ፡ መገበ) ።
 ፈራ ፤ ጠላቱን ፡ ፈራ ፤ (ስንዴው ፡ አፈራ) ።
 ቀላ ፤ ሰማዩ ፡ ዐይኑ ፡ ቀላ ፤ ዐንገትን ፡ ቀላ ፡ (ቂረጠ) ። ዕሩርን ፡ ቀላ ፤ (ለጋ) ።
 ቂላ ፤ ቂሎ ፡ ቂላ ፤ ቂላ ፡ ወረደ ።
 ሳለ ፤ (ለማሪያም ፡ ተሳለ ፤ እስጣለኹ ፡ አለ ፤ ማሪያምን ፡ ለመነ) ፤ ጉራዴውን ፡ ሳለ ፤
 ከጉንፋን ፡ የተነሣ ፡ እጅግ ፡ ሳለ ።
 ሰማ ፤ ወሬ ፡ ሰማ ፤ ምጣዱ ፡ ሠማ ።
 ሰፋ ፤ ቤቱ ፡ ሰፋ ፤ ልብሱን ፡ ሰፋ ፤ (ጠቀመ) ።
 ሻረ ፤ ቍስሉ ፡ ሻረ ፤ ሹምን ፡ ሻረ ።
 ከዚህ ፡ የቀረውን ፡ ሰፊ ፡ ትርጓሜ ፡ በግሱ ፡ ውስጥ ፡ እይ ። ይህ ፡ ሹሉ ፡ እንዳመጣጡ ፡ ይታ
 ወቃል ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ከሠሠና ፡ ከሰሰ ፡ እንደ ፡ ሣለና ፡ ሳለ ፡ እንደ ፡ ሠረገና ፡ ሰረገ ፡ የፊደል ፡
 መለዩ ፡ የለውም ።

ገላን ፡	ያልባል ፤	(ያልሀብ ፡ ሀሎ) ።
ላምን ፡	ያልባል ፤	(የሐልብ ፡ ሀሎ) ።
ዕልባትን ፡	ያልባል ፤	(የዐልም ፡ ሀሎ) ።
ዕርሻን ፡	ያርሳል ፤	(የሐርስ ፡ ሀሎ) ።
ሽንብራን ፡	ያርሳል ፤	(ያርሕስ ፡ ሀሎ) ።
ዐራስን ፡	ያርሳል ፤	(የኀርስ ፡ ሀሎ) ።

ይኸውም ፡ በመጫንና ፡ ባለመጫን ፡ በማጥበቅና ፡ ባለማጥበቅ ፡ ይነገራል ። ሞክሼን ፡ እይ ፤
 ሹለተኛውን ፡ ዐማርኛ ፡ አስተውል ።

ልሒስና ፡ ምልሒስ ፡ ጽሒፍና ፡ መጽሐፍ ፡ በግእዝ ፡ ልዩዎች ፡ ሲኾኑ ፡ ባማርኛ ፡ እንድ ፡
ናቸው ፡ ስለዚህ ፡ ዘርና ፡ መስም ፡ እንዳይደባለቁ ፡ መላስ ፡ ከማለት ፡ ምላስ ፡ መጣፍ ፡ ከማለት ፡
መጽፍ ፡ ማለት ፡ ይሻላል ፡ መላስንና ፡ መጣፍን ፡ ግን ፡ በዘርነት ፡ ማቆም ፡ ነው ፡

(ጸ፬)

ትምርት ፡

የፈረንጅ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥተው ፡ ልጅ ፡ የወለዱ ፡ እንደኾን ፤
ተማሪ ፡ ቤት ፡ ባይኖር ፡ ለልጆቻቸው ፡ ፊደላቸውንና ፡ ቋንቋቸውን ፡ እነሱ ፡ ያስተምራሉ ፡
እንዳንድ ፡ ያገራችን ፡ ሰዎች ፡ ግን ፤ ሞኝ ፡ የለቱን ፡ ብልጎ ፡ ያመቱን ፤ የቁጡን ፡ አወርድ ፡
ብላ ፡ የብብቷን ፡ ጣለች ፡ እንደ ፡ ተባለው ፡ ኹሉ ፤ ባገራቸው ፡ ወይም ፡ በውጭ ፡ አገር ፡
ለልጆቻቸው ፡ የራሳቸውን ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ሳያስተምሩ ፡ የፈረንጅ ፡ ፊደል ፡ ያስተምራሉ ፡
ስለዚህ ፡ ላገሩ ፡ ፊደል ፡ እንግዳ ፡ ላባቱ ፡ ቋንቋ ፡ ባዳ ፡ ኾኖ ፡ የፈረንጅን ፡ ልሳን ፡ ባማርኛ ፡
ፊደል ፡ የሚጽፍ ፡ ተማሪ ፡ እናያለን ፡ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ ባለቤቱ ፡ ያቃለለውን ፡ አሞሌ ፡ ባለ
ዳው ፡ አይቀበለውም ፡ እንዲሉ ፤ እንዳንድ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ባማርኛ ፡ ውል ፡ መዋዋል ፡
አይገባም ፡ እያሉ ፡ ያባቶቻቸውን ፡ ቋንቋ ፡ ለማያውቁ ፡ ልጆች ፡ ይነግሯቸዋል ፡ ምክንያቱ
ንም ፡ ቢጠይቋቸው ፤ ዐማርኛ ፡ በጽፈት ፡ ያልተወሰነና ፡ ጉደሎ ፡ ነው ፡ ይሏቸዋል ፡ ውስጠ ፡
ምስጢሩ ፡ ግን ፡ የፈረንጅ ፡ ፊደል ፡ ላማርኛ ፡ ጉደሎ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡

በቀለ ፡	ሲሉ ፡	በክለ ፡
ድንቅ ፡	»	ድንክ ፡
ጠቁረ ፡	»	ተኮረ ፡
ጠረበ ፡	»	ተረበ ፡
ጫርቅ ፡	»	ቸርክ ፡
ጫረስ ፡	»	ቸረስ ፡
ጸለየ ፡	»	ሰለየ ፡
ፀነስ ፡	»	ሰነስ ፡
ቀጠበ ፡	»	ከተበ ፡
ቀለለ ፡	»	ከለለ ፡
ቁረጠ ፡	»	ኮረተ ፡

ይላሉና ፤ ያማርኛን ፡ ምሉ ፡ ፊደል ፡ አጥፍተው ፡ የራሳቸውን ፡ ጉደሎ ፡ ፊደል ፡ ለመመ
ሥረት ፡ ነው ፡ (ይኸንንም ፡ ሐሳብ ፡ ተቀብለው ፡ ፊደል ፡ እንደሌላቸው ፡ አፍሪቃውያን ፡
ለመኾን ፡ ዐማርኛን ፡ በሮማይስጥ ፡ ፊደል ፡ እንጻፍ ፡ የሚሉም ፡ አሉ) ፡ ዐማርኛ ፡ ግን ፡
የማንንም ፡ ቋንቋ ፡ በቀጥታ ፡ ይናገራሉ ፤ በፊደላቸውም ፡ ይጽፋሉ ፡ ዳግመኛም ፡ የፈረንጅ ፡
ቋንቋ ፡ ዘር ፡ ሳይለውጥ ፡ ባፏ ፡ አዕማድ ፡ አይረባምና ፡ ጉደሎው ፡ የትኛው ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡
ልብ ፡ ያለው ፡ ያስተውል ፡

(ጸ፭)

ማስታወቂያ ፡

በዚህ ፡ ግስ ፡ ውስጥ ፡ ባማርኛ ፡ የተለመደ ፡ አንዳንድ ፡ ጋልኛ ፡ አለ ፡

ጋልኛ ፡	ዐማርኛ ፡
ጋራ ፡	ተራራ ፡

ጩቤ ፡	አፋ ፡
ጮቤ ፡	ዝላይ ፡
ጭዳ (ን) ፡	ቀላ ፡ (የኩብት) ፡
ማካ ፡	ደን ፡
ጮማ ፡	ሥብ ፡
ጨፌ ፡	መስክ ፡ (ማሕፄ ፣ ፲፩) ፡
ኩርማ ፡	አውራ ፡
መላ ፡	ብልጎት ፡

ጀርመናዊው ፡ ሉዮልፍም ፡ በመጽሐፉ ፡ ውስጥ ፡ እንደዚሁ ፡ ጽፎት ፡ ይገኛል ።

በጋልኛም ፡ ከግእዝና ፡ ካማርኛ ፡ የሚገጥም ፡ ብዙ ፡ ቃል ፡ አለ ። ዳግመኛም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ባሉ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሕዝቦች ፡ ዘንድ ፡ ብዙ ፡ ዐማርኛ ፡ ይገኛል ።

ሱማሌም ፡	ድንግል ፡	ሲል ፡	ዕጉብ ፡
	ነብር ፡	»	ሸበል ፡
	ወሸላ ፡ ሽፍን ፡	»	ቂለፍ ፡
	ትልቅ ፡	»	ወይና ፡
	መቶ ፡	»	በቆል ፡ ይላልና ፤

ዕቁብ ፡ ሸበላ ፡ ቂለፍ ፡ ወይናደጋ ፡ ፩ ፡ በቅል ፡ ፪ ፡ በቅል ፡ ድር ፡ ካለው ፡ ጋራ ፡ ይገጥማል ።
ወይንንና ፡ ወየንን ፡ ተመልከት ።

ወላምም ፡	ዶሮ ፡	ሲል ፡	ኩቶ ፡
	ጥርስ ፡	»	አቻ ፡
	አባብ ፡	»	ሾሻ ፡
	ሴትዮ ፡	»	ሚሺሬ ፡ ይላልና ፤

ዐማርኛ ፡ ኩት ፡ አቻ ፡ ሹሽ ፡ ሙሽራ ፡ ከሚለው ፡ ጋራ ፡ ምስጢሩ ፡ ይገጥማል ። ይኛውን ፡ መራ ፡ እይ ።

(፳፮)

ማሳሰቢያ ።

ቋንቋ ፡ ከሚለው ፡ ካፈኛው ፡ ቀጥር ፡ ዠምር ፡ ከጥቂቱ ፡ ሐተታ ፡ በቀር ፡ እስከዚህ ፡ ድረስ ፡ የተጻፈውና ፡ ወደ ፡ ፊትም ፡ እስከ ፡ ሦስተኛ ፡ ክፍል ፡ የሚጻፈው ፡ ኹሉ ፡ በቅርብ ፡ እንዲገኝ ፡ ከግሉ ፡ ውስጥ ፡ ተለቅሞ ፡ የወጣ ፡ ነው ።

ኹለተኛ ፡ ክፍል ።

(፳፯)

አገባብ ።

ወጥ ፡ ያለጩው ፡ እንዳይሠራና ፡ እንዳይጣፍጥ ፡ ቋንቋና ፡ ነገርም ፡ ያላገባብ ፡ አይነገርም ።
ዳግመኛም ፡ የሺ ፡ ፍልጥ ፡ ማሰሪያው ፡ ልጥ ፡ እንዲሉ ፤ የስምና ፡ የግብር ፡ ያንቀጽና ፡ የነባር ፡ ኹሉ ፡ መከናወኛውና ፡ መተባበሪያው ፡ መያያዣው ፡ አገባብ ፡ ነው ፤ ያላገባብ ፡ ሊበጅና ፡ ሊሰምር ፡ አይችልም ። እኹል ፡ ገብ ፡ የተባለ ፡ ቅጠል ፡ ለበሽታ ፡ ኹሉ ፡ እንዲፈለግ ፤ አገባብም ፡ ለቋንቋና ፡ ለነገር ፡ ይፈለጋል ።

አገባብ ፡ ዐቢይ ፡ ገሉሰ ፡ ደቂቅ ፡ ተብሎ ፡ በቺ ፡ ይከፈላል ። አኹን ፡ ግን ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ ቺቱንም ፡ ባንድነት ፡ ጽፈን ፡ እናሳያለን ፤ ርባታን ፡ ባጨር ፡ እንዳሳየን ።

፩	አ ፡ እ ፡ አ ፡
፪	አየ ፡
፫	አለ ፡ (ያለ) ፡
፬	እና ፡
፭	እንደ ፡
፮	እንጂ ፡
፯	እንጃ ፡
፰	እስከ ፡ (ኪ ፡ ክ) ፡
፱	በ ፡ (ቢ ፡ ባ ፡ ብ) ፡
፲	ጊዜ ፡
፲፩	ግን ፡
፲፪	ወደ ፡
፲፫	ውስጥ ፡
፲፬	ዘንድ ፡
፲፭	የ ፡ (ያ ፡ ይ ፡ ዮ) ፡
፲፮	ከ ፡ (ተ) ፡
፲፯	ለ ፡ (ሊ ፡ ል) ፡
፲፰	መ ፡ (ማ ፡ ም) ፡
፲፱	ና ፡
፳	ሲ ፡
፳፩	ሳ ፡ (ስ) ፡
፳፪	ስለ ፡
፳፫	ተ ፡ (ት) ፡

አገባባቸውም ፡ እንዲህ ፡ ነው ።

፩ ፡ ለ ፡ ባጥልና ፡ በገቢር ፡ ግስ ፡ ሲገባ ፡ እድራጊ ፡ መኾኑን ፡ በግስ ፡ ማስታወቂያ ፡ ተመልከት ። አሉታ ፡ ሲኾን ፤ አትዋል ፡ ይዋሉብኸ ፤ አትምከር ፡ ይምከሩብኸ ፤ አትሰረት ፡ አታመንዝር ፡ ይላል ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ እ ፡ ናት ።

እ ፡ እኔ ፡ ለሚል ፡ የትንቢትና ፡ የዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ መነሻ ፤ እኛ ፡ ለሚሉትም ፡ ከን ፡ ጋራ ፡ የትንቢትና ፡ የዘንድ ፡ የትእዛዝ ፡ አንቀጽም ፡ መነሻ ፡ ይኾናል ። ይኸውም ፡ ተጋኾ ፡ እተጋ ፡ እተጋለኹ ፤ እተጋ ፡ ዘንድ ። ተጋን ፡ እንተጋ ፡ እንተጋለን ፤ እንተጋ ፡ ዘንድ ፡ እንትጋ ፡ ይላል ። በአዐ ፡ በሚነሣ ፡ ግስ ፡ አዐ ፡ ራሳቸውን ፡ ይችላሉ ፡ እንጂ ፤ እ ፡ አይገኝም ። ይህም ፡ አመንኹ ፡ አምን ፡ አምናለኹ ፤ አምን ፡ ዘንድ ። ዐወቅኹ ፡ ዐውቅ ፡ ዐውቃለኹ ፤ ዐውቅ ፡ ዘንድ ፡ ይላል ። እኛ ፡ በሚሉት ፡ ግን ፡ ግን ፡ እየጨመረ ፡ ይገኛል ። አመን ፡ እናምን ፡ እናምናለን ፤ እናምን ፡ ዘንድ ፡ እንመን ። ዐወቅን ፡ እናውቅ ፡ እናውቃለን ፤ እናውቅ ፡ ዘንድ ፡ እንወቅ ።

እ ፡ ወደ ፡ ይኾናል ። ዐመል ፡ ያገባል ፡ እመክል ፤ ዐመል ፡ ያወጣል ፡ ከመክል ።

እ ፡ በ ፡ ይኾናል ። ድንጋይ ፡ ካፋፍ ፡ ወርዶ ፡ እዘብጥ ፡ ያርፋል ፤ ሰው ፡ ያገኘ ፡ እንደኹ ፡ ያንተራፋል ። ይኸውም ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፡ ነው ።

ለ ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። በተራው ፡ ተመልከት ፤ አጋኖን ፡ እይ ።

፪ ፤ እየ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ሹኖ ፡ አንቀጽ ፡ ያስቀራል ። እየሰበረ ፡ ሰጠው ፡ ላሞራ ። እያንጉራጉረ ፤ ጋራውን ፡ ዞረ ። እየጠጡ ፡ ዝም ፤ የጋን ፡ ወንድም ። እየተፈጨ ፡ እየተሰካ ፡ እየሞተ ፡ እየተተካ ። እያየኸ ፡ ተናገር ፤ እየሞኘኸ ፡ ተሻገር ።

እየ ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። የንጉሥ ፡ የጨጌ ፡ ከብት ፡ በየወገኑ ፡ ይከተት ። እየቤትኸ ፡ ግባ ፡ እየራሰኸ ፡ ተቀባ ፡ ቢል ፡ እየቤትኸ ፡ ወደን ፡ እየራሰኸ ፡ በን ፡ ጨምሮ ፡ ይፈታል ። በግእዝ ፡ መሠረቶቹ ፡ በበና ፡ ለለ ፡ ዘዘ ፡ ናቸው ።

፫ ፤ ለለ ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። በስምና ፡ በግብር ፡ እየገባ ፡ ይነገራል ። ጌታችን ፡ ከአብ ፡ አለ ናት ፡ እንደ ፡ ተወለደ ፡ ከማርያም ፡ አላባት ፡ ተወለደ ። እመቤታችን ፡ በዚህ ፡ ዓለም ፡ አለጎ ጢአት ፡ ኖረች ። አለባለቤቱ ፡ አይነድም ፡ እሳቱ ። አላባት ፡ ገሮ ፡ በጡማ ። አለዋዛው ፡ ዋዛ ፡ ቅቤም ፡ አያወዛ ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ እንበለ ፡ ነው ።

፬ ፤ እና ፤ አማፋሪ ። ሰማይና ፡ ምድር ፤ ሰውና ፡ መላእክት ፤ ውሃና ፡ እሳት ፤ ክረምትና ፡ በጋ ፡ ቄላና ፡ ደጋ ፤ መጽደቅና ፡ መኰነን ፤ መሞትና ፡ መነሣት ፤ እውነትና ፡ ሐሰት ። ሰማይ ፡ እና ፤ ምድር ፡ ማለት ፡ ስሕተት ፡ ነው ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ ወ ።

፭ ፤ እንደ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ። እንዳየን ፡ ጤፍ ፡ አጋየን ። እንዳያማኸ ፡ ጥራው ፤ እንዳይበላ ፡ ግፋው ። በግስም ፡ ሹሉ ፡ እንደ ፡ ል ፡ የዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ መነሻ ፡ ይኸናል ። ይኸውም ፡ እንዲድን ፡ ይመን ፤ እንዲካስ ፡ ይታገሥ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ግእዙን ፡ ደ ፡ ዲ ፡ ያደረገው ፡ የትንቢት ፡ መነሻ ፡ ይ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ አስተውል ።

እንደ ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ። ቅዱስ ፡ ጳውሎስ ፡ እንደ ፡ በግ ፡ ታረደ ። ጌታችን ፡ ከጎጢአት ፡ በቀር ፡ እንደኛ ፡ ሰው ፡ ኾነ ። እንደ ፡ ንጉሡ ፡ አጐንብሱ ። እንደ ፡ ገና ፡ ይመታል ፡ በገና ። ይህም ፡ አንጻር ፡ ይባላል ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ ከመ ፡ ነው ።

፮ ፤ እንጂ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ። ከአንቀጽ ፡ በኋላ ፡ እየገባ ፡ አንቀጹን ፡ አስቀርቶ ፡ አፍራሽ ፡ ይኸናል ። አብ ፡ ወልድን ፡ ይወልደዋል ፡ እንጂ ፤ አይቀድመውም ። እግዚር ፡ ሲቄጣ ፡ በትር ፡ አይቄርጥም ፤ ያደርጋል ፡ እንጂ ፡ ነገር ፡ እንዳይጥም ። ዐራዳ ፡ ደግ ፡ ነው ፡ ሥጋ ፡ በልቶ ፡ ጠጅ ፤ ጥቂት ፡ የሚያስፈራው ፡ ዘብጥያው ፡ ነው ፡ እንጅ(ጂ) ። በግእዝ ፡ መሠረቶቹ ፡ ባሕቱና ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ናቸው ።

፯ ፤ እንጂ ፤ የአሉታ ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፤ አላውቅም ። የጥርጥር ፡ ቃል ፡ ሲኾን ፤ ያራዳ ፡ ሸርመጣ ፡ መጋረጃው ፡ ግምጃ ፤ በምድርስ ፡ ደልቶሻል ፤ የሰማዩን ፡ እንጃ ፡ ይላል ። በግእዝ ፡ መሠረቶቹ ፡ እንጋና ፡ እንዳሂ ፡ ናቸው ።

፰ ፤ እስከ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። ከጎላፊ ፡ አንቀጽ ፡ በኋላ ፡ ድረስን ፡ እየጨመረ ፡ ፍጻሜ ፡ በሌለውና ፡ ባለው ፡ ይነገራል ። የበክር ፡ ልጇን ፡ እስከ ፡ ወለደች ፡ ድረስ ፡ አላወቃትም ፤ ሚልኮል ፡ እስክትሞት ፡ ድረስ ፡ አልወለደችም ፤ ቀፊ ፡ የጥፋት ፡ ውሃ ፡ እስከ ፡ ጉደለ ፡ ድረስ ፡ አልተመለሰም ፤ ፍጻሜ ፡ የለሌው ። ፍጻሜ ፡ ባለው ፡ ሲነገር ፡ ከ ፡ ኪ ፡ ተብሎ ፡ በትንቢት ፡ ይገባል ። ልጄ ፡ ሴሎም ፡ እስኪያድግ ፡ ድረስ ፡ መበለት ፡ ኹነሽ ፡ ተቀመጧ ። በትር ፡ ከይሁዳ ፡ አይጠፋም ፡ ሴሎም ፡ የሰላም ፡ ንጉሥ ፡ እስኪመጣ ፡ ድረስ ፡ (ዘፍፀፏ ፡ ፲፩ ። ፵፱ ፡ ፲) ።

እስከ ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ። በስምና ፡ በጥሪ ፡ ሹሉ ፡ እየገባ ፡ ይነገራል ። በስም ፡ ሲገባ ፡ ከአዳም ፡ እስከ ፡ ኖኅ ፡ ከኖኅ ፡ እስከ ፡ አብርሃም ፡ ከአብርሃም ፡ እስከ ፡ ዳዊት ፡ ከዳዊት ፡ እስከ ፡

ክርስቶስ ፡ ይላል ። በጥሬ ፡ ሲገባ ፡ ከልጅነት ፡ እስከውቀት ፤ ከሸበት ፡ እስከ ፡ ዙተት ፡ ከማታ ፡ እስከ ፡ ወጊት ፤ ከወጊት ፡ እስከ ፡ ማታ ። ጌታችን ፡ ስላዳም ፡ ጎጠአት ፡ እስከ ፡ ሞት ፡ ድረስ ። ጳውሎስ ፡ እስከ ፡ ቮኛ ፡ ሰማይ ፡ ድረስ ፡ ወጣ ። ድረስ ፡ የእስከ ፡ ፍቺ ፡ ነው ። ሕይወት ፡ መድረሻ ።

እስኪ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ። እሱ ፡ እነሱ ፡ በሚባሉ ፡ በሩቅ ፡ ሰራዊት ፡ ከትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ እስቀድሞ ፡ እየገባ ፡ ይነገራል ። ናባል ፡ እስኪጠግብ ፡ መብል ፡ በላ ፤ እስኪሰክር ፡ መጠጥ ፡ ጠጣ ። ጌታችን ፡ እስኪደክም ፡ መንገድ ፡ ሼደ ። እስራኤል ፡ ከግብጽ ፡ እስኪወጡ ፡ ባሮች ፡ ነበሩ ። ግእዙን ፡ ከ ፡ ኪ ፡ ያደረገው ፡ የትንቢት ፡ መነሻ ፡ ይ ፡ ነው ።

እስኪ ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። እስኪ ፡ ለመቅደላ ፡ ቀለብ ፡ አይነሰው ፤ ችሎልናልና ፡ ያን ፡ ሞገደኛ ፡ ሰው ።

እስከ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። አንተ ፡ እሷ ፡ አንቺ ፡ እናንተ ፡ በሚባሉና ፡ እኔ ፡ እኛ ፡ በሚሉ ፡ ሰራዊት ፡ ከትንቢት ፡ አንቀጽ ፡ በፊት ፡ እየተነገረ ፡ አንቀጽ ፡ ማስቀረቱን ፡ በግሉ ፡ ውስጥ ፡ ተመልከት ።

፪ ፤ በ ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ። አዳም ፡ በበደለ ፡ መድኃኔ ፡ ዓለም ፡ ካለ ። ዐይጥ ፡ በበላ ፡ ዳዋ ፡ ተመታ ። ሜ ፡ ባልኩ ፡ ፍየል ፡ ከፈልኩ ። በተለመ ፡ ያርሷል ፤ በገጠመሩ ፡ ይጨርሷል ። አንቀጽ ፡ ሲያስቀር ፡ በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ በዘ ፡ ነው ።

በ ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ። በነገር ፡ ስም ፡ ሹሉ ፡ እየገባ ፡ ማድረጊያ ፡ ይኾናል ። አቤል ፡ በደንጊያ ፡ ሞተ ፤ ዓለም ፡ በውሃ ፡ ጠፋ ። በምድር ፡ አይቀር ፡ ብድር ። ኤልያስ ፡ በገነት ፡ አለ ። ነገር ፡ በምሳሌ ፡ ጠጅ ፡ በብርሔ ፤ ዜማ ፡ በሃሌ ። ቀን ፡ በበቅሉ ፤ ማታ ፡ በቂሉ ። እስከ ፡ ድረስን ፡ ይዞ ፡ እንዲፈታ ፤ በ ፡ ከስም ፡ በኋላ ፡ ጊዜን ፡ እየጨመረ ፡ ይነገራል ። እከሌ ፡ በጨለማ ፡ መጣ ፡ ቢል ፤ በጨለማ ፡ ጊዜ ። በዝናም ፡ መጣ ፤ በዝናም ፡ ጊዜ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ውስጥንም ፡ ያስተረጉማል ። ወደ ፡ ወይም ፡ ን ፡ ሲኾን ፡ በግእዝ ፡ መሠረቶቹ ፡ ጎበና ፡ ገቢር ፡ ንባብ ፡ ናቸው ። ይኸውም ፡ ሹብን ፡ ሊወጉ ፡ ባህያ ፡ ይጠጉ ፡ ይላል ።

ቢ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። አዳም ፡ በለስን ፡ ቢበላ ፡ ተኩነን ። ቃየል ፡ አቤልን ፡ ቢገድል ፡ ተረገመ ። አለባብሶ ፡ ቢያርሱ ፡ ባረም ፡ ይመለሱ ። የሰጠ ፡ ቢነሣ ፡ የለበት ፡ ወቀሣ ። ምን ፡ ቢያርሱ ፡ እንደ ፡ ጉመን ፡ አይጉርሡ ። ምንም ፡ ቢከፋ ፡ ዘመድ ፤ ምንም ፡ ቢጠም ፡ መንገድ ። ተልባ ፡ ቢንጫጫ ፡ በመቀጫ ። በትንቢት ፡ መግባቱን ፡ አስተውል ። ካሉታ ፡ ጋራ ፡ ሲነገር ፡ ባ ፡ ይኾናል ፤ በጽንዕም ፡ ያሳስራል ። ዳዊት ፡ እርዮን ፡ ባያስገድል ፡ ከመንግሥቱ ፡ ባለጣም ፡ ነበር ። ለሎሞን ፡ ለጣዖት ፡ ባይሰግድ ፡ መንግሥቱ ፡ ባልተከፈለም ፡ ነበር ። እሱ ፡ እነሱ ፡ በተባሉት ፡ ሰራዊት ፡ የትንቢት ፡ መነሻ ፡ ሹኖ ፡ ይነገራል ። ይኸውም ፡ ቢማር ፡ ቢማሩ ፤ ቢያውቅ ፡ ቢያውቁ ፡ ይላል ። ዳግመኛም ፡ እኔ ፡ አንተ ፡ አንቺ ፡ እኛ ፡ እናንተ ፡ እሷ ፡ በነዚህ ፡ በጁቱ ፡ ሰራዊት ፡ የትንቢት ፡ መነሻ ፡ ሹኖ ፡ ሲነገር ፡ ብ ፡ ይኾናል ። ይኸውም ፡ ብማር ፡ ብትማር ፡ (አንተ ፡ እሷ) ፡ ብትማር ፡ ብንማር ፡ ብትማሩ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ እመ ፡ ነው ።

፲ ፤ ጊዜ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። በን ፡ ከአንቀጽ ፡ ጋራ ፡ እያስቀደመ ፡ ይነገራል ። ጌታችን ፡ በተሰቀለ ፡ ጊዜ ፡ ፀሐይ ፡ ጨለመ ። ክርስቶስ ፡ በመጣ ፡ ጊዜ ፡ ዓለም ፡ ያልፋል ።

ጊዜ ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ። በኖሳ ፡ ጊዜ ፡ በአብርሃም ፡ ጊዜ ፤ በጸሎት ፡ ጊዜ ፡ በስግደት ፡ ጊዜ ። ከበ ፡ ተለይቶ ፡ ሲነገር ፤ ጊዜ ፡ አለጊዜ ፡ ዘመናይኛ ፡ ባለጊዜ ፡ ይላል ። በግእዝ ፡ መሠረቶቹ ፡ ጊዜ ፡ እመ ፡ ሶበ ፡ ናቸው ።

፲፩ ፤ ገን፤ ንኡስ፡ ለገባብ ። አንዳንድ፡ ጊዜ፡ ስምን፡ ወይም፡ ነገርን፡ እያስቀደመ፡ ይገባል ።
ጌታችን፡ በሰውነቱ፡ ታመመ ፤ በመለኮቱ፡ ግን፡ አልታመመም ፤ ነገር፡ ግን፡ በመለኮቱ፡
አልታመመም ። በሽተኛ፡ ውሃ፡ ይጠጣል ፤ ነገር፡ ግን፡ እንጀራ፡ አይበላም ። ሕያው፡
አፍራሽ ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ ባሕቱና፡ ሰ፡ ናቸው ። ሆይንና፡ ምን፡ በየስፍራቸው፡ እይ ።

፲፪ ፤ ወደ ፤ ዐቢይ፡ ለገባብ ። አንቀጽ፡ አስቀርቶ፡ ቅጽል፡ ሲኾን፤ አዳም፡ ወደ፡ ተፈጠ
ረባት፡ መሬት፡ ገባ፡ (ተመለሰ) ። በቂ፡ ኹኖ፡ አንቀጽ፡ ሲያስቀር ፤ ጌታ፡ ወደ፡ መጣበት፡
ዐረገ ።

ወደ፤ ደቂቅ፡ ለገባብ ። ኤልያስ፡ ወደ፡ ገነት፡ ወጣ ። ሙሴ፡ ወደ፡ መቃብር፡ ወረደ ።
ሕያው፡ መገሥገሻ ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ ወእደ፡ ጎበ፡ ናቸው ። ለቦታና፡ ለጊዜ፡ ዐጸፋ፡
መነሻ፡ ሲኾን ፤ ወዲያ፡ ወደዚያ፡ ወዲህ፡ ወደዚህ፡ ይላል ።

፲፫ ፤ ውስጥ ፤ ደቂቅ፡ ለገባብ ። ከሰው፡ ስም፡ በቀር፡ በኹሉ፡ ይገባል ፤ በ፡ ከዘርፍ፡
ጋራ፡ ይቀድመዋል ። በቤት፡ ውስጥ፡ በባሕር፡ ውስጥ ፤ በለ፡ አማካይነት፡ ሲነገር ፤
ውስጥ፡ ለውስጥ፡ ይላል ። በስምም፡ ቢገባ፡ ቦታን፡ እንጂ ፤ ስምን፡ አያሳይም ። በግእዝ፡
መሠረቱ፡ ውስተ(ጠ)፡ ነው ።

፲፬ ፤ ዘንድ፡ የቦታ፡ ደቂቅ፡ ለገባብ ። በብትን፡ ኹሉ፡ ይገባል ፤ እሱንም፡ በ፡ ከብትን ፤
ጋራ፡ ይቀድመዋል ። በሰው፡ ዘንድ፡ የተዋረደ፡ በፈጣሪ፡ ዘንድ፡ ይከብራል ። የውል፡
ለገባብ፡ ሲኾን፡ ከትእዛዝ፡ አንቀጽ፡ በኋላ፡ ያውቅ፡ ዘንድ፡ ይማር፡ ዘንድ፡ እያለ፡ በግስ፡
ኹሉ፡ ከትንቢት፡ ቀጥሎ፡ ይነገራል ። ከገላፊ፡ አንቀጽ፡ ጋራ፡ ከ፡ ሲቀድመው ፤ ከመጣ፡
ዘንድ፡ ከኼደ፡ ዘንድ፡ እያለ፡ አንቀጽ፡ ያስቀራል ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ ጎበ፡ እምከመ ።

፲፭ ፤ የ፤ ዐቢይ፡ ለገባብ ። ባለቤት፡ ሳይኖር፡ በቂ፡ ባለቤት፡ ሲኖር፡ ቅጽል፡ ይኾናል ።
የበላ፡ በለጠኝ ፤ የሮጠ፡ አመለጠኝ ። ያረገዘች፡ ታስታውቅ ፤ ከደረቷ፡ ትታጠቅ ። የፈሩት፡
ይደርሳል ፤ የጠሉት፡ ይወርሳል ። አባት፡ ያበጀው፡ ለልጅ፡ ይበጀው ፤ በቂ ። ያልሰማ፡
ገሮ፡ ከጎረቤት፡ ያጣላል ። የሞተ፡ ልጅ፡ ዐንገቱ፡ ረኝኹም፡ ነው ። ዘመን፡ የሰጠው፡ ቅል፡
ደንጊያ፡ ይሰብራል ፤ ቅጽል ። ደፊ፡ ወይም፡ ዘርፍ፡ አያያዥ፡ ሲኾን፡ የሰማይ፡ አምላክ ፤
የአቤል፡ መሥዋዕት ፤ የሙሴ፡ ጽላት ፤ የሰሎሞን፡ መቅደስ፡ ይላል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡
ዘ፡ ነው ። አሉታ፡ ሲኾን ፤ አለ፡ (ሀለው)፡ ያለውን፡ የለ፡ ይላል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ኢ፡
ናት ። ተለዋዋጭን፡ እይ ። በሩቂ፡ ወንድና፡ በሩቆቹ፡ ወንዶች፡ ከሚ፡ ጋራ ፤ በቀሩት፡ በ፪ቱ፡
ሰራዊት፡ ከም፡ ጋራ ፤ በትንቢት፡ መነሻ፡ እየገባ፡ በቂና፡ ቅጽል፡ ይኾናል ። ይኸውም፡
የሚጥፍ፡ የሚጥፉ፡ የምትጥፍ፡ (አንተ፡ እሷ) ፤ የምትጥፉ፡ የምትጥፈ፡ የምጥፍ፡ የምንጥፍ፡
ማለቱን፡ ያሳያል ። በግእዝ፡ መሠረቶቻቸው፡ የየ፡ ዘ ፤ የሚ፡ ይ፡ ናቸው ።

የ፤ ደቂቅ፡ ርባታ ። ቅጽል፡ ይኾናል ፤ ያ፡ ሰው፡ ያች፡ ሴት ። በቂና፡ ዐጸፋ፡ ሲኾን ፤
ያ፡ ይዳን ፤ ያ፡ ይመት ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ውእቱ፡ ነው ። ከዚህ፡ የቀረውን፡ በቅጽልና፡
በምእላድ፡ ተመልከት ።

ይ፤ በግስ፡ ኹሉ፡ እየገባ፡ በሩቂ፡ ወንድና፡ በሩቆቹ፡ ወንዶች፡ የትንቢት፡ የዘንድ፡
የትእዛዝ፡ አንቀጽ፡ መነሻ ። ጣፈ፡ ይጥፍ፡ ይጥፋል ፤ ይጥፍ፡ ዘንድ፡ ይጣፍ ። ጣፋ፡ ይጥፋ፡
ይጥፋሉ ፤ ይጥፋ፡ ዘንድ፡ ይጣፋ ። በእፅ፡ በሚነሣ፡ ግስ፡ ከትእዛዝ፡ በቀር፡ በትንቢትና፡
በዘንድ፡ ራብዕ፡ ይኾናል ። አመነ፡ ያምን፡ ያምናል ፤ ያምን፡ ዘንድ፡ ይመን ። ዐወቁ፡ ያውቁ፡
ያውቃሉ ፤ ያውቁ፡ ዘንድ፡ ይወቁ ። ባስደራጊ፡ አንቀጽ፡ ግን፡ ኹሉም፡ በራብዕነት፡ ይነገ
ራል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ የ፡ ይ፡ ነው ። አሥራውን፡ እይ ፤ ቀጥር፡ ፲፰—፲፱፡ ተመልከት ።

ይ ፤ መድረሻው ፡ ለ ፡ በኾነ ፡ ግስ ፡ በግልስ ፡ ፈንታ ፡ እየገባ ፡ በቅጽል ፡ ይነገራል ።
ገደለ ፡ ገዳይ ፡ (ገዳለ) ፡ አስገዳይ ፡ ተገዳይ ፡ ተጋዳይ ፡ ተገዳዳይ ፡ አጋዳይ ፡ አገዳዳይ ። እዕ
ማድን ፡ ተመልከት ።

ዮ ፤ ንኡስ ፡ አገባብ ። በተራው ፡ እይ ፤ አጋኖን ፡ ተመልከት ።

፲፩ ፤ ዘ ፤ ዐቢይ ፡ አገባብ ። በ ፡ ተብሎ ፡ ሲተረጎም ፤ ከታዘዝኸበት ፡ አውለኸቸው ፡ ጋላ ፡
በወሰዳቸው ። ጋራን ፡ ይዘ ፡ ሲፈታ ፤ ከበላ ፡ ብላ ፤ ከሰው ፡ አትጣላ ። በኋላን ፡ ይዞ ፡ ሲፈታ ፤
ውሃ ፡ ከፈሰሰ ፡ አልታፈሠ ። ሹብ ፡ ከኼደ ፡ ውሻ ፡ ጮኸ ። ሹብ ፡ ካኩተኩተ ፡ ሰው ፡
ከተከተተ ። ከመነኩሰች ፡ ባሰች ፤ ከቂረበች ፡ አፈረሰች ። ይልቅን ፡ ይዞ ፡ ሲፈታና ፡ ይሻላል ፡
የሚል ፡ ማሰሪያ ፡ አንቀጽ ፡ ሲመረመርበት ፤ ከመጠምጠም ፡ መማር ፡ ይቅደም ። ከተሻጋች ፡
ታራቂ ፤ ካጣቢ ፡ አድራቂ ። ከጄ ፡ በጉንጨ ። ካጫደ ፡ የሰበሰበ ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡ እምዘ ፡
ነው ።

ዘ ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ። በስምና ፡ በግብር ፡ በነገር ፡ ሹሉ ፡ በቦታም ፡ መነሻ ፡ ሹና ፡ ይነ
ገራል ። ከሰማይ ፡ ወረደ ፤ ከምድር ፡ ወጣ ። ነገር ፡ ከሥሩ ፤ ውሃ ፡ ከጥሩ ። ከክፉ ፡ ተወልጄ ፡
ሰፈጭ ፡ ዐደርኩ ። ከቃሚ ፡ ወዲያ ፡ ገመድ ፤ ከናት ፡ ወዲያ ፡ ዘመድ ። በቁም ፡ ቀሪና ፡ በ ፡
ሲኾን ፤ ከምት ፡ የተረፉ ፤ ከጥላ ፡ ያረፉ ። ከዘርፍ ፡ እየቀደመ ፡ ጋራን ፡ ጨምሮ ፡ ሲተረጎም ፤
እንቅልፍ ፡ ታበገር ፤ ከነብር ፡ ትፋዘገር ። ወደ ፡ ሲኾን ፤ የተጠማ ፡ ከፈላሽ ፤ የተበደለ ፡ ከነጋሽ ።
እስከ ፡ ድረስን ፡ ይዞ ፡ እንዲፈታ ፡ ከ ፡ በግልጥ ፡ ዘርፍን ፡ ሳይለቅ ፡ ጋራን ፡ ይዞ ፡ ይነገራል ።
ሔኖክ ፡ ከኤልያስ ፡ ጋራ ፡ ይኖራል ። ሙሴ ፡ ከአርን ፡ ጋራ ፡ ነበር ። ዮናታን ፡ ከሳላል ፡ ጋራ ፡
ሞተ ። በግእዝ ፡ መሠረቶቹ ፡ እም ፡ ምስለ ፡ እስከ ።

፲፪ ፤ ለ ፤ ደቂቅ ፡ አገባብ ። በቁም ፡ ቀሪ ፡ እየኾነ ፡ በብትን ፡ ሹሉ ፡ ይገባል ። ለአም
ላክ ፡ ምስጋና ፡ ይግባው ። ለሰው ፡ ሞት ፡ አነሰው ። ለሥራ ፡ ተጋ ። ለውነት ፡ አደላ ።
ለወሬ ፡ አቂተመ ። ሻያው ፡ ተቀባይ ።

ለ ፤ ከ..... ጋራ ፤ እና ። እባብ ፡ ለባብ ፡ ይተያያል ፡ በካብ ። ይኸውም ፡ ለ ፡ ከምስለ ፡
ተከፍሎ ፡ የመጣ ፡ ነው ። ስትፈታም ፡ እባብ ፡ ከባብ ፡ ጋራ ፡ ወይም ፡ እባብና ፡ እባብ ፡ በል ።

ለ ፤ የቦታ ፡ ደቂቅ ፡ አገባብ ፤ ፍቺው ፡ ወደ ። አሞራ ፡ ሰማይ ፡ ለሰማይ ፡ ይዞራል ።
እባብ ፡ ምድር ፡ ለምድር ፡ ይሳባል ። ከ ፡ የቀረው ፡ ነው ፤ ከሰማይ ፡ ለሰማይ ፡ ያሠኛል ።

ሊ ፤ እሱ ፡ እነሱ ፡ በተባሉት ፡ ሰራዊት ፡ ከእንዲ ፡ በኋላ ፡ የዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ሹሉ ፡
መነሻ ። ሊማር ፡ ሊማሩ ፤ ሊበሉት ፡ ያስቡትን ፡ አሞራ ፡ ስሙን ፡ ይሉታል ፡ ሹግራ ።

ል ፤ የዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ መነሻ ። ከሩቂ ፡ ወንድና ፡ ከሩቆቹ ፡ ወንዶች ፡ በቀር ፡ በሹሉ ፤
በትእዛዝ ፡ ግን ፡ እኔ ፡ በሚለው ፡ ብቻ ፡ ይገባል ። ልትጥፍ ፡ (እሷ ፡ አንተ) ፡ ልትጥፈ ፡ ልጥፍ ፡
እወዳለሁ ፤ ልጣፍ ። ልትጥፉ ፡ ልንጥፍ ፡ እንወዳለን ። አሥራውን ፡ እይ ።

፲፫ ፤ መ ፤ ባጅቱ ፡ አርእስት ፡ መነሻ ፡ እየገባ ፡ ባዕድ ፡ መኾኑን ፡ ሌላውንም ፡ የመን ፡
ጠባይ ፡ በግስ ፡ ተራ ፡ ተመልከት ፤ ባዕድን ፡ እይ ።

ማ ፤ በስምና ፡ በነገር ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ በትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ መጨረሻ ፡ እየተነገረ ፡
አጉላማሽ ፡ ሲኾን ፤ ፈጣሪማ ፡ ካለ ፡ ሹሉ ፡ ይከናወናል ። እባብ ፡ እግር ፡ ሳይኖረው ፡ እንዲህ ፡
የከፋ ፡ እግርማ ፡ ቢኖረው ፡ ምን ፡ ባደረገ ። አኹንማ ፡ ዛሬማ ፤ ንግማ ፡ ኼድማ ፡ ናማ ፡ እያለ ፡
ይገባል ። ወገን ፡ ቅጽል ፡ መኾኑንም ፡ በቅጽል ፡ ተራ ፡ ተመልከት ። በግእዝ ፡ መሠረቱ ፡
ሰ ፡ ነው ።

ም፡ በስምና፡ በቀዳማይ፡ በቦዝ፡ አንቀጽ፡ መድረሻ፡ እየገባ፡ ዋዌ፡ ይኸናል ። እንጀራ፡ በላኹ፡ ውሃም፡ ጠጣኹ ። ዐይኔ፡ እየ፡ ገሮዬም፡ ሰማ ። ዐሮም፡ መሮም፡ ማበራን፡ ከፈልኹ ። አሞራውም፡ በረረ፡ ቅሉም፡ ተሰበረ ። ክርስቶስ፡ ተሰቀለ፡ ታመመም፡ ሞተም፡ ተቀበረም፡ ተነሣም ። ቅጽልነቱንም፡ በቅጽል፡ ተራ፡ ተመልከት ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ ወ፡ ሂ፡ ኒ፡ ናቸው ።

፲፱ ፤ ና፡ ዐቢይ፡ አገባብ ። አስረጅ፡ ሲኾን፡ ዓለም፡ በውሃ፡ ጠፋ፡ ጎጢአት፡ ሠርቷልና ። ፈጣሪ፡ ሞተ፡ ሥጋ፡ ለብሷልና፡ ወደ፡ ሰማይ፡ ዐረገ፡ ከሙታን፡ ተለይቶ፡ ተነሥቷልና ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ እስመ፡ አምጣነ፡ አኮኑ ። ቸልታ፡ ሲኾን፡ ውረድ፡ እንውረድ፡ ተባባሉና፡ አስደበደቡት፡ አፋፍ፡ ቆሙና ። በትእዛዝ፡ አንቀጽም፡ መጨረሻ፡ ሲገባ፡ አንቀጹን፡ ያስቀራል ። ይሥራና፡ ይብላ ። ይሙትና፡ ይረፍ ። ኑና፡ እንተያይ ። አታግባና፡ ስትዘል፡ ኑር ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ ወና፡ አ፡ ናቸው ። ንቀት፡ ሲኾን፡ ሐዋርያት፡ ተርበው፡ ነበር፡ ወይ፡ ሐዋርያት፡ ይቅሩና፡ ክርስቶስ፡ እንኳ፡ ተርቧል፡ ይላል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ሰ ። ትእዛዝ፡ አንቀጽ፡ ሲኾን፡ ና፡ ኑ፡ ነዪ፡ እያለ፡ በቅርቦች፡ ሰራዊት፡ ይነገራል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ነዐ ።

፳ ፤ ሲ፡ ዐቢይ፡ አገባብ ። መሠረቱ፡ ሰ፡ ሲኾን፡ የ፡ ሲከተለው፡ በትንቢት፡ እየገባ፡ አንቀጽ፡ ያስቀራል ። ክርስቶስ፡ ሲመጣ፡ ዓለም፡ ያልፋል ። መብራት፡ ሲበራ፡ ጨለማ፡ ይጠፋል ። መስከረም፡ ሲጠባ፡ ክረምት፡ ያልቃል ። ነገር፡ ሲያመልጥ፡ ራስ፡ ሲመለጥ፡ አይታወቅም ። ሲገደገድ፡ ያልበጀው፡ ሲዋቀር፡ እሳት፡ ፈጀው ። አ፡ ሲከተለው፡ ሳ፡ ይኸናል ። ሰነፍ፡ ሳይከብር፡ ይሞታል ። አባት፡ ሳለ፡ አጊጥ፡ ጀንበር፡ ሳለ፡ ሩጥ ። ወጡ፡ ሳይወጠወጥ፡ ወስከንባዩ፡ ቂጥ ። ራስ፡ ሳይጠና፡ ጉተና ። ሳይደወል፡ ቅዱስ ። ዓለም፡ ሳይፈጠር፡ ፈጣሪ፡ ነበር ። እኔ፡ አንተ፡ እናንተ፡ እሷ፡ በነዚህ፡ ባፂቱ፡ ሰራዊት፡ በትንቢት፡ ገብቶ፡ ሰ፡ ሲኾን፡ ሰጥፍ፡ ስትጥፍ፡ (አንተ፡ እሷ)፡ ስትጥፋ፡ ይላል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ እንዝ፡ ነው ።

፳፩ ፤ ሳ፡ ንኡስ፡ አገባብ ። እንደ፡ ን፡ በመጨረሻ፡ እየገባ፡ የጥያቄ፡ ቃለ፡ አጋኖ፡ ይኸናል፡ እሱንም፡ ማ፡ ያጉሳምሰዋል ። ሳኦል፡ ሺ፡ ገደለ፡ ዳዊትሳ፡ ዳዊትማ፡ እልፍ፡ ገደለ ። ኢዮአብ፡ ከዘመቻ፡ ደኅና፡ ገባ፡ ለርዮሳ፡ ለርዮማ፡ ሙቶ፡ ቀረ ። እከደከድዬ፡ ጐራዴዬን፡ የውሻ፡ ደም፡ ነካብኻሳ ። ሴትዮ፡ አባትሽሳ፡ እንደ፡ ምን፡ ኾነ፡ በማለቱ፡ የመሰለውን፡ ኹሉ፡ ያሳያል ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ ሰና፡ ኬ፡ ናቸው ።

ሰ ፤ ንኡስ፡ አገባብ ። በስም፡ መጨረሻ፡ እየተነገረ፡ በጥያቄ፡ መልስ፡ አፍራሽ፡ ይኸናል ። አቤል፡ ጎጢአት፡ ሠርቷልን፡ ጎጢአት፡ የሠራ፡ ቃየል፡ ነው፡ እንጂ፡ አቤልስ፡ አልሠራም ። ይሁዳ፡ ንስሐ፡ ገብቷልን፡ ጳጥሮስ፡ ንስሐ፡ ገባ፡ እንጂ፡ ይሁዳስ፡ ንስሐ፡ አልገባም ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ሰ፡ ነው፡ ዳግመኛም፡ በጥያቄ፡ ቃል፡ በነሳፊና፡ በትንቢት፡ እየገባ፡ እንደ፡ ም፡ ዋዌ፡ ሲኾን፡ እመቤታችንን፡ ያበሠራት፡ ሚካኤል፡ ነውን፡ ወይስ፡ ሩፋኤል ። ገብርኤል፡ ነው፡ እንጂ፡ ሚካኤልና፡ ሩፋኤል፡ አይደሉም ። የያዕቆብ፡ የበክር፡ ልጅ፡ ዮሴፍ፡ ነውን፡ ወይስ፡ ብንያም ። ሮቤል፡ ነው፡ እንጂ፡ ዮሴፍና፡ ብንያም፡ አይደሉም ። ይሁዳ፡ ዕውር፡ ቢያበራ፡ ሙትስ፡ ቢያነሣ፡ ጌታውን፡ ካሰቀለ፡ ምን፡ ይጠቅመዋል ። ጳውሎስ፡ ሐዋርያትን፡ ቢያስር፡ ቢደበድብስ፡ ቢያጉላላስ፡ ክርስቶስን፡ ካመነ፡ ምን፡ ተጐዳ ። ፈሪ፡ ለዘመቻ፡ መጣስ፡ ቀረስ፡ ምን፡ ያጉድላል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ወ፡ ነው ።

፳፪ ፤ ስለ፡ ዐቢይ፡ አገባብ ። አብርሃም፡ ሰላመነ፡ ዳነ ። ማኒ፡ ስለ፡ ካደ፡ ተኩነን ። አካን፡ ስለ፡ ሰረቀ፡ ተወገረ ።

ስለ፡ ደቂቅ፡ አገባብ ። ስላቦ፡ ስለ፡ ጊዮርጊስ፡ ስለ፡ ማሪያም፡ እያለ፡ የልመና፡ ቃል፡
ይኾናል ። በግብር፡ ሲገባ፤ ስለ፡ ፍቅር፡ በስመ፡ አብ፡ ይቅር ። ዋና፡ ምስጢሩ፡ ምክንያት፡
ነው ። በግእዝ፡ መሠረቶቹ፡ በእንተ፡ በይነ፡ እንበይነ፡ ህየንተ፤ ሌሎችም፡ የሚመስሏቸው፡
ናቸው ።

ጸ፫ ፤ ተ ፤ ተና ፡ ከ ፡ አንድ ፡ ናቸውና ፤ ከን ፡ ተመልከት ።

ተ ፤ ለቅርቦች፡ ሰራዊት፡ የትንቢትና፡ የዘንድ፡ አንቀጽ፡ መነሻ ። ትማራለሽ፡ ትማር፡
ዘንድ፤ ትማሪያለሽ፡ ትማሪ፡ ዘንድ፤ ትማራላችሁ፡ ትማሩ፡ ዘንድ ። በሩቋም፡ ሴት ፤ ትማራ
ለች፡ ትማር፡ ዘንድ፡ ይላል ። በግእዝ፡ መሠረቱ፡ ተ፡ ነው ። ቀጥሮ፡ ፲፰—፲፱፡ ተመልከት ።
አሥራውንና፡ ምእላድን፡ ባዕድን፡ እይ ። ከዚህ፡ የቀረውን፡ በግሱ፡ ውስጥ፡ ያስተውሏል ።

ሦስተኛ ፡ ክፍል ።

(፳፰)

ያማርኛ፡ ሠምና፡ ወርቅ ።

ጥበብ፡ ዶሮዪቱ፡ ሰው፡ ጫፍቷን፡ በሀብት፡ ክንፎቿ፡ ታቅፋለች ።
ዕውቀት፡ ፍፍቱ፡ ባስተዋይ፡ ልብ፡ ወንዝ፡ ትንሿሷለች ።
ጫው፡ ድንቅርና፡ በክረምት፡ ትምርት፡ ይሻሻላል ።
አዚራት፡ ባሕር፡ ምቀኝነት፡ የሚዋጅትን፡ ታስጥማለች ፤
እነሱ፡ ዘወርዋራ፡ መኾኗን፡ አያውቁምና፡ (አስኚ፡ ፱ ፡ ፲ ። ዳንኢ፡ ፳፱) ።
እናት፡ ግእዝ፡ አለመታወቅ፡ ምጧን፡ ረሳችው ፤
ዐማርኛ ፡ ልጄ ፡ ተወልዷልና ።
ትጋት፡ ተራራ፡ በምንጫ፡ ሀብት፡ ኹሉን፡ ታረካለች ።
የድንቅርና፡ ጌታዋና፡ አዛዥ፡ ስንፍና፡ ነው ።
ቤት፡ ዐማርኛን፡ ለማስፋት፡ ልቤ፡ ይጓጓል ።
አለመማር፡ ዕዕ፡ ከንቱ፡ በሠርክ፡ ችግር፡ ኳ፡ ኩርኳ፡ ብሎ፡ ይወድቃል፡ (መዝጌ፡ ፮) ።

አራተኛ ፡ ክፍል ።

(፳፱)

ምክር፡ በኹለት፡ ዐይነት፡ ግጥም ።

ሰጧ፡ ለሰው፡ ቋንቋ፡ ሲያስብ፡ እያየኹ፡
እኔም ፡ ለቋንቋዬ ፡ በብዙ ፡ ተጋኹ ።

ዐማራና፡ እስላም፡ ያገር፡ ተወላጅ፡
ስማኝ፡ ልንገርኸ፡ የትምርት፡ ዐዋጅ ፤
በፊት፡ ሳትጠና፡ ያማርኛን፡ ደጅ፡
ዳግመኛም፡ ሳትኾን፡ የግእዝ፡ ወዳጅ፡
መማሩ፡ ይቈይኸ፡ ያረብ፡ የፈረንጅ ።

ፈጽሞ፡ የተወ፡ ጫትና፡ ዐረቄን፡
ራሱን፡ ይጠቅማል ፤ ደግሞም፡ አገሩን ።

ከጥፋት : ውሃና : ከዕፀ : ሞት : ጋራ : የተወዳደሩ :
 ዐረቄና : ጫት : እያሉ : ባገሩ :
 ዕውቀትና : ጥበብ : የት : ቦታ : ይደሩ ።
 ከእስላሞች : አንዱ : ጫት : ያስከረው :
 ዘወር : ብሎ : መኪድ : ስለ : ተሳነው :
 የላሚቷ : ቀንድ : ሆዱን : ቀደደው :
 ዳግመኛም : አንዣቱን : በምድር : አደራው :
 በድሬ : ዳዋ : ነው : ይኸ : የኾነው ።
 ዐረቄም : ጠጥቶ : ልቡን : የነሣው :
 ሙቶ : የተገኘ : እያነዘዘው :
 ስንቱ : ይታወቃል ፤ ቤቱ : ይቀጠረው ።
 ነገር : ሲበዛበት : ልብ : ይዘነጋል ፤
 እውነትን : ለሚወድ : ይኸው : ይበቃል ።

ባዲስ : አበባ : የነበሩ : የፈረንሳይ : መንግሥት : እንደራሴ : ሙሴ : ጎሰን : ባ፲፱፻፲፩ :
 ዓ : ም : ድሬ : ዳዋ : ትምርት : ቤት : ገብተው : ተማርቸን : በንባብ : በጽፈት : በቀጥር :
 ከፈተኛቸው : በኋላ : የውቀታቸውን : ቅልጥፍና : ባዩ : ጊዜ : እንዲህ : አሏቸው ፤ (እኔ :
 አልወዳችኹም ፤ በናንተም : ደስ : አይለኝም ፤ ስለ : ምን : ብትሉ : ያገራችኹን : የግእዝና :
 ያማርኛ : ትምርት : አታውቁምና) ።
 እውነት : ነው ።

ያባቱን : ርስት : ትቶ :
 በጨሰኛነት : ቤት : ሠርቶ :
 ከባለርስቱ : ቢጣላ :
 ያባርረዋል : በዱላ ።
 ቢኖርም : እንኳ : በርሱ : ቃል :
 መለማመጡ : ይበዛል ።
 ቢኖርም : እንኳ : በስምም :
 በመለማመጥ : ይደክም ።
 የሰውማ : ርስት : ከማልማት :
 አይሻልምይ : ያባት ።
 የራሱን : ትቶ : የሰው : አክባሪ :
 የበላበትን : ወጭት : ሰባሪ ።

የማይናገር : ሕፃን :
 በጠረን : ያውቃል : እናቱን ።
 ብትታቀፈው : ሌላይቱ :
 ከልክ : ይበዛል : ጩኸቱ ።
 ጡቷንም : ቢጐርሥ : ለድንገቱ :
 ካንዣቱ : አይደርስም : ወተቱ ።
 ጡቱን : ያወጣል : ካፉ : መዞ :
 በምዩ : ፍቅር : ተይዞ ።

ሙሴ : ጎሰን : የመከሩኝ :
 የዘሬን : ብተው : ያንዘርዘረኝ ።

በሙሴ : ኃሰን : ጎይለ : ቃል :
ዘር : ከልጓም : ይጠቅሳል ።

በአፍሪቃ : ክፍል : በካም : ዕጣ :
ከጥንት : ሲያያዝ : የመጣ :
ስምንት : ዐይነት : ፈደል : ነበረ :
ኹሉ : በኹሉ : ጠፋና : ከስምንት : አንድም : አልቀረ ።
ሳባና : ቅብጥም : ቢኖሩ :
ባኹኑ : ጊዜ : ሥራ : አይሠሩ ።
እንዲህ : እንዳይኾን : ቋንቋችን :
እጅግ : መጠንቀቅ : አለብን ።
ዐይኑ : የጠፋ : ሕፃን :
በሌላ : ሰው : ዐይን :
ማየት : እንዳይችል : ምንም : ምን :
ዐማርኛችን : ካልተስፋፋ :
ግእዛችንም : ዛሬፋፋ :
ምንም : ብንማር : ብንለፋ :
በባዕድ : ቋንቋ : የለም : ተስፋ ።

የአውሮጳን : ሕዝብ : ያፈታይ :
በታች : ያለውን : ከላይ :
ያገናኘዋል : ፈረንሳይ ።
ባገራችንም : በጦቢያው : በኩሳይ : ወገን : ዳግመኛ :
ቁለኛም : ቢኾን : ደገኛ :
እንዲያገናኘው : ዐማርኛ :
በሥራ : እየዋልን : ቀኑን : ሌሊቱን : ስንኳ : ሳንተኛ :
ዐጋዥ : ሳይኖረን : ብዙ : ጊዜ : ስላገራችን : ደከምን : እኛ ።

ገጥሮ : ያለው : ይስማ ።

እንጀራ : ሲቀርብ : ለግብዣ :
ማለፊያ : ጋራ : መያዣ ።
የዚህ : ትርጓሜ : ለየብቻ :
ማለፊያ : ማለት : መሞቻ :
የምድር : የሰማይ : አገር :
በውድም : በግድ : የማይቀር ።
መያዣም : ማለት : ፍችው : ዋስ ፤
በችግር : ጊዜ : የሚደርስ ።
ይኸውም : ዘመድ : ወገን : ነው ፤
የተወለደ : ከጦቢያው ።
ጋራ : ማለትም : ጩኸቱ ፤
ባፍ : ብቻ : ሳይኾን : ካንዣቱ :
ስላገሬ : ነው : ጸሎቱ ፤
ስላገሬ : ነው : ጥረቱ ።

አባቶቻችን : በምሳሌ : ስላገር : ፍቅር : ሲናገሩ :
በሬ : ይሰባል : ወዳገሩ ።
እኸልንም : ደግሞ : አላምጠኸ : አላምጠኸ : ባፍኸ : ውስጥ :
ወደ : ወገንኸ : ዋጥ ።

ባገጃጃፍ : ዓመት : ዠምሬ :
ስላማርኛ : ግስ : አልቀረም : መጣሬ ።
ካገጃጃፍ : ዘመን :
ጣሊያን : ኢትዮጵያን : ከያዘበት : ቀን :
አንድ : የፈረንጅ : ተማሪ : ባገኘኝ : ቍጥር :
ዐማርኛ : እንግዲህ : ጠፋ : ይል : ነበር ።
እኔም : ለተማሪው : ስመልስለት :
ገዢ : ከኾነማ : ጦቢያውን : ፋሺስት :
አንተ : የተማርከው : የፈረንጅ : ትምርት :
ዕልም : ድርግም : ብሎ : ይጠፋል : አልኹት ።
ሳይደርቅ : በርጥቡ : ከጥቂት : ቀን : በኋላ :
ሳይርቅም : በቅርቡ : አንድ : ዓመት : ሳይመላ :
ጅቡቲ : የነበር : ቤቷና : ንብረቷ :
በፈረንጅ : አስጥፋ : ብትሰጠው : አንዲቷ :
የፈረንጁን : ፊደል : አይቶ : ተመልክቶ :
ከቤተ : መንግሥቱ : ወደ : ውጭ : አውጥቶ :
ቍልቍል : ወረወረው : ኮሚሳርያቶ ።
እንዲህም : አላት : ስሚኝ : ልንገርኸ :
አንቺ : ዐማራ : ኹነሽ : ፊደል : እያለሽ :
ጥቂት : አታፍሪሞይ : በፈረንጅ : ያስጣፍኸ :
የፈረንጅ : የፈረንጅ : የኛ : ምናለሽ ።
እንዲህም : ማድረጉ : ይኸ : ዋና : ሸንጋይ :
ሰላስቸገሩት : ነው : እናበባ : አረጋይ ።

ጣሊያን : ዐማርኛን : በጣም : አከበረ :
እሷንም : ለሚያውቁ : ሊፈውን : ገበረ :
ባራት : ዐይነት : ፊደል : ያስጌጣት : ነበረ ።
ለሰብከት : ነገር : ለታሪክ : ለዝና :
ከሷ : የበለጠ : አይገኝምና ።

ካርባ : ቀን : በኋላም : በበዓለ : ጎምሳ :
ተከርቱም : ከዓደን : ሌት : ተቀን : ገሥግሣ :
አረንጓዴ : ብጫ : ቀይ : ቀለምም : ለብሳ :
በስተሰዳን : በኩል : በሩቅ : እያገሣ :
መምጣቱን : ነገረች : የይሁዳ : አንበሳ :
በጥያራዬቱ : የሎስ : ግልገል : አንሣ :
በቅልጥም : ሰባሪ : ባፍሮ : አይገባ : ጐሣ ።
ዐፍሮ : አይገባ : ማለት : ባገሬ : ግእዝ :

(ሰንደቅ : ዐላማችን) :

ያሜሪካ : እናት : ታላቋ : እንግሊዝ ።
 ቅዱስ : መጽሐፍን : ከሎንዶን : እምጥታ :
 ለወንድም : ለሴቱም : በብላሽ : ሰጥታ :
 የተጨፈነውን : ዐይነት : ልብ : አብርታ :
 ባማርኛ : መጽሐፍ : ቤታችንን : መልታ :
 ፊትም : ዋለችልን : እንዲህ : ያል : ውለታ ።

ጠቅል : የመጣው : በግርማ : መንግሥት :
 ቃለ : ነጐድጓዱ : በሠረገላት :
 እንዲህ : ለማለት : ነው : እንዲህ : ለማለት :
 ንው : ጎቤየ : ሐርበኞች :
 ሑሩ : እምኔየ : ፋሺስቶች ።

ታም : የተነሣ : እግዚርን : ረሳ ፤
 እስቲ : ለሚመጣው : ከንቅልፍ : እንነሣ ።
 ይዞ : የለቀቀው : እግዚርን : አያውቀው ፤
 ጥበብ : ቀሚሱን : በቶሎ : እናጥልቀው ።
 ከጥበብም : ጥበብ : ተፈሪ : ጥበብ : ነው ፤
 ከጥበቦች : ማንም : የማይጥለው ።
 ተፈሪው : አንበሳ : የሚያንቀጠቅጥ :
 ከተኩሎች : ሲታገል : ስለ : በዙበት : ቢኾንም : በውስጥ :
 እነሱን : በቶሎ : የሚገለብጥ ።

ተጻፈ : ድሬ : ዳዋ : ማዚያ : ጳጳስ : ቀን : ፲፱፻፴፫ : ዓመተ : ምሕረት ።

ሥረ ፡ ነገራን ፡ አኹን ፡ ለመልስ ፤
የተላክኹትንም ፡ መልክቱን ፡ ላድርስ ።
ወደ ፡ ቤተ ፡ ክሲያን ፡ ግስ ፡ ቶሎ ፡ የሚመጣ ፤
ከምቀኝነት ፡ ቤት ፡ አስቀድሞ ፡ ይውጣ ።

ዐምስተኛ ፡ ክፍል ።

(፴)

ግስ ።

በምላት ፡ የሚገሰስ ፡ ግስ ፡ ሹሉ ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ ባለው ፡ ሽጌታ ፡ ተሰድሮ ፡ ይታያል ።

ነገረ ፡	መነገር ፡
ነጋሪ ፡ (ዎች) ፡	መነገሪያ ፡
ነጋሪት ፡ (ቶች) ፡	ተናገረ ፡
ነጋሪተኛ ፡	ተናጋሪ ፡ (ሮች) ፡
ነገር ፡	መናገር ፡
ነገረኛ ፡ (ኞች) ፡	መናገሪያ ፡
ነገረተኛ ፡ (ኞች) ፡	ተነጋገረ ፡
መንገር ፡	ተነጋጋሪ ፡
መንገሪያ ፡	ተነጋጋሪነት ፡
እነገረ ፡	ንግግር ፡ (ሮች) ፡
እንጋሪ ፡	መነጋገር ፡
እንገር ፡	መነጋገሪያ ፡
ማንገር ፡	አናገረ ፡
ማንገሪያ ፡	አናጋሪ ፡
አስነገረ ፡	አናጋሪነት ፡
አስነጋሪ ፡	ማናገር ፡
ማስነገር ፡	ማናገሪያ ፡
ማስነገሪያ ፡	አነጋገረ ፡
ተነገረ ፡	አነጋጋሪ ፡ (ዎች) ፡
ተነጋሪ ፡	አነጋጋሪነት ፡
ትንግርት ፡	ማነጋገር ፡
ትንግርተኛ ፡	ማነጋገሪያ ፡
ንግር ፡	አስተናግር ፡
ንግረኛ ፡ (ኞች) ፡	አነጋገር ፡

እንዲህም ፡ በዝርዝር ፡ መጻፉ ፡ የማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ ጠባብ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ እንዳይታማ ፡ ነው ፤
ትርጓሜውም ፡ በመዝሙሪያው ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ ካንዳንዱ ፡ በቀር ፡ እስከ ፡
ሳቢ ፡ ዘሩ ፡ ይዘልቃል ።

ግስ ፡ ፩ኛውንና ፡ ፪ኛውን ፡ ፫ኛውን ፡ ተከታታይ ፡ ፊደል ፡ እንጂ ፤ ከግእዝ ፡ እስከ ፡
ሳብዕ ፡ ያለውን ፡ የፊደሎች ፡ ተራ ፡ እምብዛም ፡ አይጠብቅም ። በካዕብ ፡ ዝምረው ፡ እስከ ፡
ሳብዕ ፡ ለሚነሡ ፡ ጥሬ ፡ ዘርና ፡ ነባርም ፡ በግእዝ ፡ በራብዕ ፡ በኃምስ ፡ በሳብዕ ፡ ከሚነሡ ፡
አንቀጽ ፡ የተለየ ፡ ስፍራ ፡ የላቸውም ።

ክፈለ : ቃል ።

ዕብ :	ማለት :	ዕብራይስጥ :
ዐረ :	»	ዐረብኛ :
ትግ :	»	ትግራኛ :
ትግ : ሐባ :	»	ትግሬ :
ጋላ :	»	ጋልኛ :
ሐረር :	»	ሐረርኛ :
ኪ : ወ : ከ :	»	ኪዳነ : ወልድ : ክፍሌ :
ጥ :	»	አጥብቅ :
ላ :	»	አላላ :

ግእዝም : የተለመደ : ቋንቋ : ስለ : ኾነ : ለማስረጃ : ካማርኛ : ጋራ : ብዙ : ጊዜ : ተቈራኝቶ : ይገኛል ። በትግራኛ : አዐ : ሀሐጎ : የግስ : መድረሻ : ሲኾኑ : በኃምስነት : ይነገራሉ : እኛ : ግን : እንደ : ግእዝና : እንደ : ጥንታዊ : ዐማርኛ : ጠቅሰናቸዋል ። ኢትዲስ : ዘእንበለ : ትሕትት : (ሢራ፲፩ : ፯) ።